

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCODVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Finska pred ZN

Finska vlada je dne 3. decembra poslala na Zvezo narodov v Ženevi poziv, naj se podviza, da v skladu s pravilnikom te ustanove takoj skliče Svet ZN, ki naj sklene takoj vse ukrepe, ki jih določa pravilnik v primeru, da en član Zveze narodov s surovo silo napade kakšnega drugega člana. Tajništvo ZN je za dne 11. decembra sklicalo vrhovni Svet, da sklepa o finskem pozivu. Obravnava se je v ponedeljek v Ženevi tudi že začela v prisotnosti zastopnikov 40 držav, med katerimi pa ni bilo zastopnikov Sovjetske Rusije, ki je na poziv, naj se zasedanja udeleži kot tožena stranka, cinčno odgovorila, da s Finsko ni v vojni, da ima z njo celo prijateljsko nenapadno pogodbo, da pa se ne more ozirati na to, kaj proti njej navaja »neka druga finska vlada«, s katero sovjetska vlada nima nobenih odnosov.

Spričo znanega položaja, v katerem se zadnja leta nahaja Zveza narodov, ko je počasni dohiral do okostnjaka brez vsake življenjske moči, si gotovo nikdo, najmanj pa Finska sama, ni delala utvar o tem, da bi bila ženevska ustanova v stanju da »podvzame potrebne ukrepe, da se napad na članico ustavi«. Finska vlada ni gojila niti najmanjšega upanja, da bi se tista Sovjetska Rusija, ki je bila zadnjih pet let najhujši gromovnik proti napadalcem in ki je skozi usta takratnega sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova v Ženevi celo izsilila, da so sprejeli sovjetsko določitev pojma o napadalcu, ustrašila ženevskega sodnega dvora ter ustavila svoj roparski naval na finski narod. Če pa je morda le še — že za to, ker je sama tako prežeta spoštovanju vseh moralnih načel v narodnem in mednarodnem življenju — sumničla sovjetsko vlado, da se bo morda le »umirila, da bi jo sodišče sestavljeno iz 40 narodov, razgalilo in osramotilo kot barbaro vladavino, ker ne spoštujejo nobenega moralnega načela več, je morala sedaj sama sebi priznati, da je vsak trud, zamorcju dati belo kožo, jalov, vsako prizadevanje, v tolovaju najti le iskrico dobrega, brez haska.

Med 40 narodi, ki so sedaj zastopani pri zborovanju Zveze narodov, se ogorčenje proti Sovjetski Rusiji, ki sedi na zatožni klopi kot predstavnica vseh protiduhovnih razruševalnih struj, javlja v različnih oblikah. Oportunistični obziri, premeteni diplomatski računi, strah pred političnimi posledicami radikalnih sklepov, vse to igra svojo vlogo in dela ovire, da bi bila obsodba izraz enodušnega prepričanja. Južnoameriške države, ki so daleč proč od evropske ploskve, so za to, da se Sovjetsko Rusijo napodi iz Zveze narodov in da se proti njej sprejmejo najhujši sklepi, ki bodo tudi na zunanji vidni kot kazni za zločin, Anglija in Francija, ki že ob priliki sovjetskega zavratnega napada na Poljsko, nista prelomili s Sovjetsko Rusijo, ne želita popolnega preloma niti sedaj, računajoč, da bi se morda le izplačalo ohraniti živce, češ, morda pa bo s tem diplomatom olajšano, da izkoristijo nadaljni razvoj evropske vojne, da poženejo Sovjetsko Rusijo v boj proti Nemčiji, katero premagati je njun glavni vojni cilj. Nekateri nevtralnimi državci pa, med njimi v prvi vrsti skandinavske države, zavirajo, kličejo k potrpežljivosti in politični opreznosti. Saj jih ni težko razumeti. One so v neposredni bližini Sovjetske Rusije in jim finski zgled kaže, kakšna usoda jih čaka, ako bi se zapletle z njo v vojno, ko je že sedaj tako hudo, ko živijo z njo v takoiimenovanih mirnih odnosih. Stvarnih ukrepov torej Zveza narodov ne bo rodila in jih tudi nikdo od nje ni pričakoval. Razni členi, ki jih pakt Zveze narodov našteva od enajstega do šestnajstega in ki govorijo o sankcijah proti napadalcu, o gospodarskem pritisku in celo o vojnih ukrepih, dopuščajo mnogovrstna tolmačenja, za katera se lahko skrivajo načelne neodločnosti posameznih diplomatov in politični računi državnikov. Sovjetski Rusiji se ni treba bati ne blokade in ne novih vojnih napovedi. Finska, »ki ne potrebuje ne čustvovanja in ne solz, ki jih je že sama dovolj pretočila, bo morala s svojimi lastnimi močmi zdržati v neenaki borbi.

Poziv Finske na Zvezo narodov, ki je danes brez moči, da bi mogla učinkovito zaščititi svoje članice pred mednarodnimi gangsterji, torej že od prvega začetka ne dobiva svojega pomena in svoje vrednosti s stališča neposrednih koristi, ki jo je Finska od nje pričakovala za nadaljevanje junaškega odpora proti sovjetskemu napadalcu, marveč s stališča kulturnega boja, ki naj ga njen poziv sproži med vsemi omikanimi narodi za obrambo duhovnih vrednot proti živalskim naukom boljšeizma in njemu podobnih struj, ki ogrožajo osnove človeškega življenja, kakor tudi obstoj človeških občestev in njihov končni namen. In ta namen bo ženevska sodna obravnava proti Sovjetski Rusiji in vsem njej podobnim napadalcem brez vsakega dvoma dosegla. Napad velikega naroda na majhni nedolžni narod, bo prav tako kakor leta 1914 sprožil razvoje, ki bodo za zločince usodni.

Ob takšnem uspehu ženevskega zasedanja odhajajo vsa vprašanja postopka in sklepov pri Zvezi narodov v brezpomembno ozadje. Zveza narodov se lahko popolnoma razbije na tožbi Finske — ki predstavlja po besedah njenega predsednika vlade Risto Rytija »izjekla vlit narode« — lahko se tudi za vselej razide, ta vzklík ranjene duhovne omike bo ostal še dolgo slišen, tako dolgo, da ne dobi zadoščenja v ob-

Napoved generala Gamelina:

„Nemška ofenziva je pred nami“

Vrhovni poveljnik na zahodni fronti na obisku pri angleški armadi

Pariz, 12. dec. t. Havas: Vrhovni poveljnik suhozemskih sil Francije in Anglije general Gamelin je po odhodu angleškega kralja nazaj v domovino, poslal vrhovnemu poveljniku angleške armade na francoskih tleh — ki jo je obiskal kralj Jurij — generalu Gorthu daljše pismo, ki je bilo danes prebrano vsem edinicam angleške vojske.

V tem pismu piše general Gamelin, »da je Nemčija končala priprave za svojo veliko ofenzivo. Nemška ofenziva je pred nami. Treba je z njo vsak trenutek računati. Nemški generalni štab pripravlja to ofenzivo že od oktobra dalje. Vsi znaki kažejo, da so priprave končane. Težave dela samo še slabo vreme, ki je nemško letalstvo oviralo, da bi svojemu generalnemu štabu prineslo zanesljivih izvidniških poročil o gibanju francoskih in angleških čet. Angleškim četam bo dano, da bodo takoj od prvega dne ofenzive sodelovale v bojih. Bodite hrabri.«

Ker je znano, da so nemške patrulje zadnje dni posebno delovale na tistem odseku, ki ga je zasedla angleška vojska, je verjetno, da bo najhujši udar nemške ofenzive veljal angleški armadi.

Pariz, 12. dec. AA. Havas: Poročilo vrhovnega poveljstva z dne 12. decembra zjutraj se glasi: Udeleževanje patrol na raznih delih bojišča.

Berlin, 12. dec. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Vzhodno od Mozele so se tu pa tam udeleževali strojniški in topniški oddelki. Letala so izvedla nekaj ogledniških poletov nad Veliko Britanijo.

Potopljene ladje

London, 12. dec. t. Reuter: Danes ee je od mine potopil blizu švedske obale švedski parnik »Toros« (1400 ton). Vsa posadaka je se rešila.

Atene, 12. dec. t. Agence Hellenique: Iz Londona poročajo, da je na norveški obali nemška podmornica napadla grški parnik »Garafaulia« in ga poškodovala. Podrobnosti manjkajo.

Vojna na morju v luči nemških števil

Berlin, 12. dec. AA. DNB: V nasprotju z angleško vesljo, da je v teku prvih 7 dni decembra bilo potopljenih sedem angleških ladij s skupno tonažo 33.500 ton ter 8 nevtralnih ladij s skupno tonažo 26.600 ton, ugotavljajo Nemci, da je v toku prvih 7 dni ob angleški obali bilo potopljenih 27 ladij, od tega 14 angleških, ena francoska in 12 nevtralnih s skupno tonažo 107.575 ton. Izgube angleške trgovinske mornarice znašajo 60.900, francoske 7000 in nevtralnih držav 39.500 ton. Razen tega so Angleži javili, da so bile potopljene angleške ladje »Ashley«, »Newton Blach« in »Trevenajon«, kar Nemcem ni bilo

znano. Tonaža teh ladij znaša 14.200 ton. Skupne izgube v prvem tednu meseca decembra znašajo torej 121.747 ton.

50 belgijskih ribiških ladij zašlo v nemško polje min

Bruselj, 12. dec. t. Reuter. Iz Ostende poročajo, da je nenadno 50 belgijskih ribiških ladij zašlo sredi velikankega nemškega minskega polja. Ribiči so se tako ustrašili svojega položaja, da so mislili, da je vse izgubljeno. Tri ladje so tudi takoj zadele na mine in se potopile. Končno pa so ribiške ladje morale potrgati svoje mreže in jih pustiti v morju, tako, da so se mogle rešiti, kar se jim je tudi posrečilo.

»Bremen« spet v nemški luki

Berlin, 12. dec. e. Nocoj je nemški tiskovni urad objavil vest, da se je nemški veleparnik »Bremen« vrnil v nemške vode danes dopoldne.

Vplivna območja velesil v Podonavju in na Balkanu

Švicarski list o razmejitvi vplivov v južnovzhodni Evropi med Italijo, Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

V zadnjem času smo v »Slovencu« objavili že celo vrsto domnev o bodočem razvoju položaja na Balkanu in v južnovzhodni Evropi. Prinesli smo mnenja različnih listov in nepristransko posneli tudi najbolj fantastične domneve o tako imenovanih načrtih Nemčije, ali Italije, ali Sovjetske Rusije. Danes posnemamo po švicarskem listu »Neue Zürcher Zeitung« spet eno takšno mnenje, ki ga hočemo dati v presoji našim bralcem. Švicarski list piše med drugim:

»V razglabljanjih o političnih vplivnih razmejitvah v južnovzhodni Evropi po sklenitvi nemško-sovjetskega zavezništva je bilo v zadnjem času opaziti velike spremembe.«

»Najprvo je prevladovalo naziranje, da spadata Madžarska in Jugoslavija pod nemško vplivno območje, med tem ko si je Sovjetska Rusija pridržala Romunijo in Bolgarijo kot svoje lastno vplivno področje.«

»Sredi oktobra pa se je kar naskrat pojavilo novo naziranje, po katerem bi bilo Sovjetski Rusiji prisojeno ozemlje okrog Črnega morja, med tem ko bi Italija ohranila svoj politični vpliv nad Jadranom, Nemčija pa bi imela svoj vpliv nad ozemljem, koder teče reka Donava.«

Čemu zbiranje nemških parnikov v Hamburgu in Bremenu

Švedska in Norveška v nevarnosti, ako bi se zaradi Finske splošna vojna razširila tudi na Sovjetsko Rusijo

Amsterdam, 12. decembra. c. Havas: Nizozemski listi pišejo danes, da nemške oblasti zbirajo mnogo parnikov v pristanišču Hamburgu in Bremenu. Vse te ladje so določene za prevoz nemških čet. Obe pristanišči sta prenapolnjeni s temi parniki. Prav tako, nemško poveljstvo še ni umaknilo z nizozemske meje tistih čet, ki so se zbirale tam v prvi polovici novembra.

Nizozemski listi se vprašujejo, kaj naj pomeni zbiranje teh parnikov. Ni verjetno, da bi nemško vrhovno poveljstvo hotelo izvesti sedaj kakšne napade v smeri proti Nizozemski, ker je to namero pred enim mesecem opustilo. Pač pa je verjetneje, da se bo nizozemski meji ne bo zgodilo nič vse do pomladi.

Zato je pač verjetno, da je zbiranje nemških ladij za prevoz čet in vojaških oddelkov v zvezi z načrti, ki so postali aktualni zaradi sovjetskega napada na Finsko. Če bo Sovjetska Rusija zasedla Finsko, bo Nemčija morala za varovati svoj vpliv v Baltiku na ta način, da si bo prisvojila del švedske in norveške obale. Govorilo se je tudi, da bi nemško poveljstvo skušalo zasesti del Danske. Toda

novljenih moralnih osnovah mednarodnega življenja.

Debata, ki se te dni razlega iz Ženeve, je pred končnim katalizmom, v katerega gre Evropa, zadnji veliki svarilni opomin človeške kulture, opomin, ki pa bo pretresljivo odmeval v trenutku, ko se bo po končani nesreči oblikoval novi red na »vetu in ko bo človeški rod mogel odločiti o tem, da se za dolgo bodočnost izločijo nevarnosti, ki so prizadele toliko trpljenja malim narodom, ki so verovali v nadmočno pravico.

V tej luči ima sedanje zasedanje Zveze narodov v Ženevi ipak svoj zgodovinski pomen.

London, 12. dec. e. Angleška admiraliteta javlja, da je neka angleška podmornica opazila nemški veleparnik »Bremen«. Podmornica ni parnika torpedirala zato, ker ni marala potopiti trgovskega parnika preden ga ne bi opozorila.

Francoske vojne ladje preizkujejo italijanske parnike

Milan, 12. dec. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« piše, da je 4. t. m. neka francoska nadzorovalna ladja zaustavila italijanski parnik »Saturnia«, ki se je vračal iz Newyorka, in sicer z namenom, da bi pregledali njegov tovor. Med potniki je bila skupina nemških Liliputancev, ki so se vračali z newyorške razstave. Francoski častnik se je razburil zaradi odloka, ki ga je treba izvajati na Liliputance ter je vprašal za mnenje poveljnika francoske ladje. Ta je odgovoril, da 10 pritlikavcev lahko nadaljuje svojo pot, enajsti pa se smatra za vojni plen. Ti pritlikavci so morali prestopiti na francosko ladjo.

»Toda ob izbruhu finsko-sovjetske vojne je nastopila nova sprememba. Začelo se je širiti mnenje, da se morajo zbrati vse sile, ki želijo zaustaviti razmah Sovjetske Rusije. Italija je podčrtala svojo vodilno vlogo v tem pravcu in danes izgleda, da se tudi Nemčija ne protivi temu, da bi Italija na vsem Balkanu ohranila svoj vodilni, odločujoči politični vpliv.«

»Tako smo v začetku decembra prišli do zanimivega stanja. Niti Nemčija, niti Anglija in Francija ne bodo odločevale o nadaljni usodi južnovzhodne Evrope, ampak mir in vojna na Balkanu sta odvisni v glavnem od italijanske in sovjetske politike na Balkanu, od načina, kako se bosta ti dve sili srečali in spravili v sklad svoje »življenske interese« na tem prostoru.«

V Švici menijo, da je zadnje od naštetih naziranj še najbolj verodostojno in da vsi drugi načrti, ki ee v zvezi s Podonavjem in južnovzhodno Evropo širijo in za izvedbo katerih gotovi krogi že danes vedo postavljati določene datume, spadajo na polje domišljije.

Italijanski službeni list navdušuje

Madžarsko, naj na vsak način

vztraja pri dosedanjih mejah na

Karpatih

Rim, 12. dec. t. »United Press« poroča o članu, ki je izšel v »Lavoro Fascista« in kjer prihajajo do izraza misli italijanske vlade k podonavskim vprašanjem. Službeni list fašistične etranke piše, »da bo treba pristopiti k reševanju sedmograškega vprašanja, kjer prebivajo številni Madžari, ki s svojim stanjem niso zadovoljni. Toda ni na Madžarih ležeče, da bi začeli s kakšnimi pobudami, ki bi sedanji položaj motila. Toda v Romuniji bodo morali pokazati nekoliko več stvarnega razumevanja za to vprašanje.«

»Zadnje čase so se po inozemstvu ponovno širile novice, da je neka velesila priporočila Madžarski, naj se prostovoljno odreče Karpatški Ukrajini, ki ni mada madžarske večine. Kot protislužno bi Madžarski pripomogli, da pride do zadoščenja v sedanji romunski Sedmograški (Erdeljski). To je seveda nemogoče. Kajti, ako Madžarska zapusti Karpatško Ukrajino, se bo tamkaj takoj naselila Rusija, ki bi s tem stopila prav v osrčje Srednje Evrope. Tega pa ni mogoče dovoliti. Madžarska bo vztrajala na sedanjih mejah, pri tem pa bo stremela, da reši tudi svoje težnje na Sedmograškem.«

V političnih krogih v Rimu, kjer ta članek razlagajo, menijo, da obetoja še ena možnost, ako bi Maržarska Karpatsko Ukrajino izpraznila. Te možnosti, namreč, da bi Nemčija tja raztegnila slovaško državo, to se pravi svoj lastni vpliv, pa fašistično glasilo ni hotelo izrecno navesti, čeprav je vsem vodilnim italijanskim državnikom prisotna.

Nemci sovjete svarijo glede Romunije

Newyork, 12. dec. b. Navzlic vsem demanti- jem potrjujejo dopisniki romunskih listov iz Moskve, da je Nemčija sporočila sovjetski vladi, da bi napad na Romunijo stavil Nemčijo pred najtežje odločitev, ker ee bo morala Nemčija v primeru sovjetskega napada na Romunijo odločiti ali za Sovjetsko Rusijo ali za Italijo. Sovjetska vlada je zanikala težnje po Romuniji, kot so bile izražene v glasilu Komininterne.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, sneg. Zemun, 12. decembra. AA. Vremenska napoved za 13. december: Hladno, po večini oblačno in megleno vreme v vsej državi.

Politični zapiski

Izdano slovanstvo

»Bodočnost«, stanovsko glasilo slovenskih nameščencev, je v zadnji številki prineslo uvodnik pod gorenjim naslovom, kjer piše med drugim: »Ko so se vsa komunistična gesla izkazala za neuspešna, so komunisti udarili na slovanstvo. Tudi zdaj je še komunist resnično govori! Tudi zdaj je geslo slovanstva vzajemnosti prazna laž. Tisti komunist, ki je mednarodni, židovski, azijski, le nikdar slovan, ki je pod krinko slovanstva vzajemnosti prodal v sužnjost in s pomočjo tujca zaslužil milijone Slovanov. Vse to se je zgodilo pred našimi očmi! Iz dneva v dan poslušamo strahotna poročila, kako »slovanstvo« komisarji zasužnjene Slovan v masah pobijajo, jim plečijo zemljo, prepojenjo s krvjo njihovih dedov, jim rušijo verske in narodne svetinje. Ko se človek še ni otreseel strahotnega občutka brezmejnega ponižanja slovanstva krvi, in ko srce še trepeče priča predstav o strahotnem trpljenju naših severnih slovenskih bratov, že ti udarja na uho v domači govorici ostudna laž: odrešenje je blizu, Rusija bo stopila na Balkan, Slovan na plan! Brezmejna drznost! Privid slovanstva vzajemnosti naj nas ohromi, da bomo zrl pred sabo le feto morgano, za stvarnost, za borbo, ki naj nam svobodo ohrani, pa postanemo nesposobni. Po njih delih jih spoznavamo. Do večerj večina tistih, ki danes ponujajo slovanstvo vzajemnost, slovanstva ni poznala. Zato so ti slovanški agitatorji v naših očeh narodni izdajalci, pa tudi izdajalci naše narodne — slovanstva — države.«

Slovenci in Hrvati na Dunaju

»Ravnopravnost«, mesečnik za narodno obrambo v Belgradu, v letošnji 11. številki, poroča o petletnici, ki jo je na Dunaju obhajalo letošnjega oktobra tamkajšnje Hrvatsko kulturno društvo, kjer so organizirani Hrvati iz Gradišanskega, ki žive na Dunaju. Predsednik osrednjega hrvatskega društva na Gradiškanskem, častnikar Mate Feržin, je prinesel pozdrave od doma ter dejal: »Mi ne nameravamo nič drugega, kakor ohraniti hrvatsko besedo, obdržati hrvatski narodni značaj ter se ne nameravamo izgubiti. Naše potrebe ne prehajajo meja želje za narodno ohranitev ter kulturno svobodo.« Prof. Anton Trost je izročil čestitke slovenskega društva »Slovenski krožek« na Dunaju. Gospa Antonija Lohotka od Slovenskega krožka je odpela nekaj narodnih pesmi.

Nemška knjiga o Jugoslaviji

»Ravnopravnost« prinaša članek, kjer poroča o nemški knjigi, ki je izšla v Lipskem na Nemškem in ki jo je bil epikal Walter Schneefuss z naslovom »Nemstvo v južnovzhodni Evropi«. »Ravnopravnost« ocenjuje knjigo ter naglašja, da ni pisana tako solidno, kakor so navadno nemške knjige. V dolgem članku navaja napake, ki jih je bil pisec zasledil v knjigi. Med drugim pravi: »Pisec knjige očitno ignorira razpad Avstrije in ustvarjanje nacionalne države Jugoslavije. V Sloveniji je 1.200.000 prebivalcev, od katerih je 25.000 Nemcev. Zahtevati za te Nemce iste privilegije, ki so jih pred vojno uživali v nemški državi Avstriji, bi pomenilo zanikati obstoj jugoslovanske države. To bi pomenilo isto, kakor, da bi kdo naš primer za Slovenijo zdaj zahteval nemško upravo, ki je bila za časa Avstrije... G. Schneefuss trdi, da živi v Jugoslaviji 700.000 Nemcev, ko jih je po uradnih podatkih v resnici le 482.348. Prepričani smo, da gospod Schneefuss ne bo našel niti enega resnega Nemca, ki bi sprejel to njegovo številko. Pisec se boji nezadostnega naravnega narastka Nemcev, »ker je število nemških otrok v Vojvodini nevarno malo«. Njegova zamisel, da bi bolj rodovitne nemške družine iz Boene, Slavonije in Hrvatske mogle nadomestiti upadanje priroditelj v Vojvodini, je brez pomena, ker je Nemcev v omenjenih krajih premalo.«

»Srem je tako srbski, kakor Šumadija«

V tem smislu je v novosadskem »Danu« našel Aleksander Martinović članek, kjer med drugim veli: »Srbi so se selili v Srem še v časih svojega prihoda iz stare domovine. Ko so prihajali iz svoje stare domovine Bojke, noseč s seboj bojni herojski duh, so Srbi v 7. stoletju prišli na Balkan, v Srbijo, Crno Goro, Bosno in Hercegovino ter Dalmacijo, da bi s časom tukaj ustanovili svoje države. Še poprej, to je konec 6. stoletja, so se selili v Srem, Vojvodino, Slavonijo ter po vsem ozemlju Madžarske, kar je docela naravno.« Nato piše »iz tega vidimo, da sta ti dve deželi stara srbska domovina, celo starejša ko sama Srbija, Crna Gora ali Bosna in Hercegovina, ki so jedro srbskih dežel. Potem popisuje, kako so prišli Madžari ter zasedli tudi Srem, ki je ostal do 16. stoletja njihov, nakar je takrat tedanji vladar Srema, začel seliti v Srem Srbe. In tako je — iz tega časa Srem postajal vedno bolj srbski.« — Iz tega potem pisec sklepa, »da je Srem že od najstarejših časov srbska dežela, prav tako kakor Šumadija, ki je srce srbskih dežel.«

O zmigi komunistov na zagrebški medicinski fakulteti

Kakor smo že poročali, so na zagrebški univerzi komunisti zmigali le na medicinski fakulteti. O tem piše zdaj glasilo kršćanske organizacije »Nedeljak« tako: »Ta levičarska zmaga na medicinski fakulteti je vsekakor sila značilna ter še en nov dokaz, da so pri nas na Hrvatskem marksisti v glavnem Judje in tuji. Kar pa se tiče naših domačih dijakov, marksizem pri njihovi ogromni večini ni nič drugega, kakor goli snobizem ter navadno hohštaperstvo. Kako bi sicer človek mogel razumeti, da po klubih, kjer so člani naši najbolj revni dijaki, zmagujejo druge liste, na fakulteti pa, kjer se zbirajo Judje in razmeroma najbolj bogati študentje, zmagujejo marksisti. Tako nas torej tuji gramote pred svetom ter nas kažejo kot komuniste, medtem ko je naša domača revščina skozi in skozi zoper komunistem.«

Društvo hrvatskih profesorjev

V Zagrebu je bilo zborovanje Društva hrvatskih profesorjev, ki ga je vodil profesor dr. Anton Kajfež kot predsednik. Na zborovanju so govorili o tistih hrvatskih profesorjih, ki so bili vključeni v Jugoslovansko profesorsko društvo. Sklenjeno je bilo, da morejo biti sprejeti v Hrvatsko profesorsko društvo vsi profesorji, ki se niso preveč pregrešili zoper hrvatstvo. Toda do sporazuma z Jugoslovanskim profesorskim društvom ni prišlo, ker bi tak sporazum bil znamenje ideološkega kompromisa. — Tako beremo v Zagrebški listu.

Sklepi županov slovenskih mest v Celju

Ljubljana, 12. dec.

Na povabilo ljubljanskega župana dr. Jura Adlešiča, kot predsednika slovenske sekcije Zveze mest kraljevine Jugoslavije, so se davi v Celju sestali župani naših avtonomnih mest Ljubljane, Maribora, Ptuj in Celja. Poleg županov dr. Jura Adlešiča, dr. Alojzija Juvana, dr. Alojza Remca in domačega župana dr. Alojza Voršiča so bili navzoči tudi strokovni referenti vseh štirih mest pod vodstvom direktorjev mestnih uradov Frana Jančigaja iz Ljubljane, Frana Rodoska iz Maribora, Zavadlala iz Ptuja in Iva Subica iz Celja.

Ljubljanski župan dr. Jura Adlešič je kot predsednik razložil namen sestanka, da se porazgovori o najnujnejših zadevah in nalozah, ki jih morajo mestne občine izpolniti po uredbah o zaščiti pred napadi iz zraka, o rezervah hrane, o podporah družinam oseb, ki so pozvane na vojaške vaje, o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije ter o lozadnih navodilih in pravilnikih. Namestnik načelnika ljubljanskega zaščitnega urada komisar Andrej Grasel je poročal o vseh zadevah pasivne zaščite, rezervne prehrane in podpor ter podal glavne smernice in izkušnje iz dosedanjega dela ter orisal uspehe, a tudi težkoče, ki se morajo z njimi mesta boriti pri izpolnjevanju teh nalog. Predlagal je nadalje mere in ukrepe za odpravo ali vsaj izboljšanje teh pomanjkljivosti.

Župani dr. Juvan, dr. Voršič in dr. Remec so s tehničnimi nasveti vsestranskega obdelali težko gradivo, prav tako so pa direktorji Jančigaj, Zavadlala in Šubič ter referent Lekan iz Maribora iz svojih dosedanjih izkušenj prav mnogo doprinesli k razjasnitvi za naše mestne občine skoraj pretežkih problemov. Po zaključeni debati so bile sklenjene resolucije, nato pa je poročal načelnik ljubljanskega tržno-veterinarskega urada, inšpektor Alojzij Rigler o izvajanju uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije ter opozoril na najrazličnejše njene pomanjkljivosti in predlagal razne dostavke in spremembe za njeno izboljšanje.

Tudi o tem poročilu se je razvila daljša debata, ki so v njo posegli vsi župani, direktorja Jančigaj in Zavadlala, referent Lekan in drugi.

Razprave so trajale pčile štiri ure, nato je pa domači župan dr. Voršič vse predstavnikom naših mest povabil na kosilo, kjer so v nevezanem pogovoru zastopniki naših mest še nadalje razpravljali, kako bi prebivalstvo, zlasti pa davkoplačevalce obvarovali pred najtežjimi žrtvami.

Resolucija

I.

1. Slovenska avtonomna mesta se v polni meri zavežajo odgovornosti pri izpolnjevanju nalog, ki so jih prevzela v teh izjemnih časih, ter skušajo po svojih najboljših močeh izvršiti vse uredbe, pravilnike in navodila, ki jih določata zakonodajalec in centralna državna uprava. S svojimi uradi opravljajo mesta podrobno vse organizacijsko delo in vse priprave, ki jih predvidevajo navedene uredbe in pravilniki. Vendar obsejnost mesta velike težkoče pri izvrševanju danih nalog. Zato je nujno potrebno, da se vsi predvideni pravilniki in navodila, v kolikor še niso izšla, čim hitreje izdajo, zlasti še pravilnik po členu 20. uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka, ker prepozna izdaja pravilnikov ovira odnosa sploh onemogoča namen uredbe ter povzroča materialno škodo občinam.

2. Slovenska avtonomna mesta predvsem ugotavljajo, da so z rednimi izdatki v svojih rednih proračunih že v toliki meri angažirana za lastni in prenešeni delokrog, da jim z rednimi sredstvi ni mogoče izpolniti nalog, ki jih jim nalaga uredba o zaščiti pred napadi iz zraka s svojimi pravilniki ter uredba o nabavi rezervne hrane. Teh nalog tudi ni mogoče izvesti s posojili, ker so vsa avtonomna mesta visoko zadolžena in komaj zmagujejo amortizacijsko službo dosedanjih dolgov. Zato je neizbežno, da preskrbiti vsa za to potrebna sredstva država in banovina, kakor to predvideva uredba o zaščiti pred napadi iz zraka (§§ 8 in 13).

3. Naj se vsi tozadevni zakoniti predpisi takoj po izidu v »Službenih novinah« in v »Službenem listu dravske banovine« zberejo v pregledni knjižni izdaji.

4. Pristojnost po uredbi o zaščiti pred napadi iz zraka ter njenih pravilnikih naj se točno opredeli; prizadeje organizacije, krajevni odbori in podobni ter društva naj bodo samo posvetovalni organi občinskih oblastev.

5. Izvrševanje uredb in pravilnikov je oteženo tudi zaradi tega, ker ni zadostnih sankcij. Zato naj se zaščitni zakoniti predpisi dopolnijo s kazenskimi sankcijami in določijo o priklasnih sredstvih, ker bo le s takimi ukrepi mogoče doseči namen predpisov.

6. Izvedba organizacije pasivne zaščite je mogoča le, če se pribavijo vsa potrebna sredstva. Zato naj se omogoči pravočasna in cenena nabava masek in zaščitnih oblek.

7. Radi hitrejšega in smotnejšega poslovanja naj kr. banaka uprava v smislu člena 12. točka 5 uredbe sama izda poljudna, kratka, vzorna pred-

vanja in daje občinam na razpolago enotno gradivo za prirejanje predavanj in tečajev ter izvežbanje ekip. Tako bo tudi propagandno mogoče izvrševati bolj enotno in učinkovito.

8. Nužno potreben je čim ožji stik med mestnimi poglavarstvi, baneko upravo in draveko divizijsko oblastjo. Zato naj bodo najmanj enkrat mesečno sestanki županov in načelnikov zaščitnih oddelkov s merodajnimi predstavniki banke in vojaške uprave, ker bo na ta način delo olajšano, pospešeno in enotno.

9. Radi lažje in hitrejši izvedbe zaščitnih del se naproša vojaška uprava, da da svoje strokovne referente in tudi vojaško delovno moč, kakor tudi tehnično opremo mestom za pomoč.

II.

1. Avtonomnim občinam naj se omogočijo finančna sredstva za nabavo rezervne hrane. S tem združena bremena naj bodo olajšana z brezplačnim prevozom hrane, oprostitvijo trošarin pri nabavi monopolnega blaga ter z olajšanjem glede davkov, take in trošarin.

2. Čimprej naj se dopolni pravilnik o rezervni hrani s predpisi a uporabi in obnovi te hrane tako, da ne bodo občine pri vsakokratnem obnavljanju zaloge trpele ponovne škode.

3. Ker občine nimajo lastnih skladišč in nimajo možnosti shranjevanja potrebne hrane, naj se pospeši gradnja silosov s strani države ali pristojne družbe.

III.

Glede na uredbo o podporah rodbinam oseb, vpoklicanih na vojaške vaje, naj se avtonomnim občinam povrnejo izdatki, ki so jih v ta namen založile radi pozno izdanih izvršilnih navodil k tej uredbi.

Letak JSZ oznanja novo stranko

Voditelji Jugoslovanske strokovne zveze so izdali letak, kjer napovedujejo svojo stranko brez svetovnonazorskih razlik

Te dni so v tajništvu Jugoslovanske strokovne zveze natiskali in razposlali letak, ki oznanja zaupnim pristajem JSZ ustanovitve neke nove slovenske politične organizacije. Ta letak je bil, kakor povedano tiskan in razmnoževan v uradnih prostorih Jugoslovanske strokovne zveze ob sodelovanju njenega uradništva ter pod nadzorstvom vodilnih in odgovornih funkcionarjev Jugoslovanske strokovne zveze. Politično tajništvo te nove politične organizacije, ki se je snovala v prostorih JSZ pod vodstvom njenih funkcionarjev, pa je prevzel mediciner g. Musek Vitko.

Da ne bo nobenega nesporazuma, naj takoj povemo, da je ta gospod tisti, ki je v Delavski pravici dne 30. novembra letos, torej takrat, ko je že izdal svoj letak v JSZ, napisal članek zoper brošuro, ki je prinesla in razložila papeževu okrožnico zoper komunistem. Torej je ta gospod Musek obsodil ne le brošuro, temveč tudi papeževu okrožnico samo. Isti gospod je na dijaškem zborovanju meseca novembra izjavil, da bi bil zločin, ki bi kdo na medicinski fakulteti snoval kako protikomunistično listo. To je isti mož, ki je njegova izjava o katoličanstvu in komunistu bila povod, da je kranjski dekan g. Skrbec napisal znani članek v Gorenjca o načelni jasnosti. Torej ta gospod zdaj z odgovornimi funkcionarji Jugoslovanske strokovne zveze snuje pod okriljem te strokovne delavske organizacije svoje slovensko politično gibanje.

Zato je docela v njegovem dosedanjem slogu, če letak JSZ o slovenski politiki širokoustno napoveduje: »Svoje politično delo začnemo v usodnih trenutkih, ki pomenijo začetek svetovnega obračuna. Priče smo prvemu spopadu svetovnih imperijalizmov, pred katerim so nam domači politični vzgojitelji vedno zakrivali oči. Zato pomeni začetek svetovnega obračuna tudi začetek slovenskega obračuna. Vse dosedanje politične stranke Slovencev so se več ali manj udajale objestnosti ali bojazni pred tujimi, Slovincem nasprotnimi duhovnimi in političnimi silami. Danes smo toliko zreli in močni, da ne smemo več delati razlike med klerikalizmom, liberalizmom in socialno demokracijo. Mi hočemo politično organizirati in vzgajati slovensko delovno ljudstvo na podlagi slovenskega narodnega načela, demokratične in socialne ideje. Nočemo ustvariti kake nove verske ali svetovne nazorne politične stranke in Slovence še bolj deliti. Zato nočemo ideoloških bojov in ustvarjanja razlik.«

To torej je idejna podlaga, ki jo g. Musek in voditelji JSZ hočejo dati novi slovenski politični organizaciji. Takoj pa moramo povedati, da to njihovo gibanje za slovensko narodno skupnost ne

izvajanje uredbe o pobijanju draginje praktično zadeva na težkoče pri upravnih oblastvih, zato naj pristojno ministrstvo v smislu člena 23 te uredbe čimprej izda pravilnik za izvrševanje te uredbe. S tem pravilnikom je potrebno določiti sledeče:

1. Državne oblasti naj uvedejo čimprej popis in kontrolo vseh zaloz življenjskih potrebščin ter določijo maksimum dovoljenega čistega dobička pri razpečevanju.

2. Z ozirom na današnje prilike je treba nad karteli izvajati najstrožjo kontrolo v smislu že obstoječih predpisov in preprečiti vsako prekomerno povišanje cen ter kopičenje in prikrivanje zaloz.

3. Za razpravljanje in sojenje o prestopkih po uredbi za pobijanje draginje in brezvestne spekulacije, naj se ustanove posebna sodišča, da se po etopek čimbolj pospeši.

4. Posebna pažnja naj se posveti ilegalni trgovini in verižništvu ter s posreženimi določili popolnoma onemogočita.

Čestitke dr. Korošcu

Celje, 12. decembra.

Danes so se zbrali na konferenco v Celju župani avtonomnih mest in poslali narodnemu voditelju in predsedniku senata dr. Ant. Korošču ob izvolitvi za častnega doktorja ljubljanske univerze v Belgrad sledečo brzojavko:

Dr. Korošec, predsednik senata, Belgrad! Župani slovenskih avtonomnih mest, zbrani na konferenci v Celju, pošiljamo častnemu doktorju slovenske univerze iskrene čestitke in udane pozdrave.

Dr. Adlešič, dr. Juvan, dr. Voršič in dr. Remec.

pomeni nobene tragike in je tudi ne more pomeniti, da pa je ta letak vendar le dragoceno priznanje, kam je zajadralo sedanje vodstvo JSZ. Zato moramo zaradi slovenske katoliške javnosti ugotoviti ta le dejstva:

Jugoslovanska strokovna zveza, ki zdaj izdaja tak letak, se je ves čas krčevito držala gesla, češ da je ona edina prava krščanska strokovna delavska organizacija, ki jo je ustanovil dr. Krek ter da vedno neomajno hodi po njegovih potih. Dr. Krek je bil tisti veliki slovenski preporoditelj, ki je vse svoje dela za slovensko ljudstvo postavil na izrecno krščanski temelj. Krek je v ideoloških bojih razbistril javno ozračje in v razjasnjenih razmerah ustvarjal Slovincem novo dobo. Sedanji voditelji pa pravijo, da ideoloških bojov nečejo, ker nečejo več idejnih in svetovnonazorskih razlik. Ali se more zdaj vodstvo JSZ še sklicevati na dedičino dr. Kreka? Na to vprašanje naj si sami odgovore. Za nas je odgovor jasen.

Jugoslovanska strokovna zveza je pod vodstvom svojih sedanjih voditeljev prišla tako daleč, da se je zdaj s tem letakom sama odpovedala svoji upravičenosti med slovenskim delavstvom. Slovenski delavec ima dovolj strokovnih gibanj. Toda celo človeško dobo je JSZ bila tista edina slovenska strokovna delavska organizacija, ki je po Krekovem krščansko socialnem programu združevala krščansko slovensko delavstvo. Zdjaj pa, ko so se njeni voditelji javno odpovedali vsem verskonazornim razlikam, njej ni več obstanka, ker so se odpovedali njenim dosedanjim temeljem.

Voditelji JSZ so zadnja leta vedno dosledno nastopali zoper politično pripadnost k stranki, kjer je bila vedno organizirana večina slovenskega ljudstva. Svoji drugi konkurenčni slovenski delavski organizaciji so očitali, češ da je otrok politike, da pa so oni le strokovna organizacija. Zdjaj pa se je izkazalo, da voditelji JSZ sami snujejo politično organizacijo ter so v ta namen zlorabili strokovno organizacijo slovenskega krščanskega delavca.

Ta bolezen, ki se je razgalila zdaj v tem letaku, ni od danes. Bila je latentna že dolga leta. Ze dolgo let je od tega, kar so sedanji voditelji JSZ docela zagospodarili v tej nekdanji edini delavski krščanski organizaciji ter pretrpeli vse vezi s slovensko in katoliško skupnostjo. Zato nam to dejanje ne pride nenadno in nepričakovano. Prihaja pa ob času, ko se kakor gobe po dežju kažejo izpod zemlje vsak dan nove politične prikradke, ki vse vlevajo slovenski javnosti, da bodo le one mogle rešiti slovenski narod iz vihr, ki prihaja. Vsakemu pametnemu človeku med Slovinci pa se od takih poskusih samo po sebi zastavlja vprašanje: Kaj bi bilo s slovenskim narodom, ko bi bil tako nezrel in nerazsoden, da bi vsem tem strujam in strujicam nasledil? Bi bi razcepil in razdrobil na drobce prav v trenutku, ko bi moral biti najbolj zbran. Saj je teh struj, ki nastopajo te dni, toliko, kolikor je med zmešanimi glavami voditeljskih kandidatov. In teh ni malo. Ampak vsak dan se vedno znova kaže veselo dejstvo, da je slovenski narod toliko zrel in razsoden, da ve, kje je voditelj in kje so »voditelji«. Tudi v strujah, ki nam svetovno-nazorno niso blizu, je mnogo mož, kateri se zavežajo, kako potrebno nam je v teh časih narodna strnjnost in enotnost. Najlepše se je to prepričanje manifestiralo te dni, ko je slovenska univerza soglasno izvolila dr. Korošca za častnega doktorja.

Letak JSZ je namenjen v prvi vrsti zanesljivim članom JSZ. Med njimi jih je mnogo, ki so ostali JSZ zvesti zaradi njene Krekovske tradicije, ki je res lepa in veličastna ter vredna večjega spoštovanja, kakor pa so ji ga s tem letakom izkazali sedanji voditelji. Tudi zunaj delavskih vrst jih je bilo mnogo, ki so vključ vsemu, kar so voditelji JSZ zadnja leta zagrešili nad slovenskim krščanskim delavcem ter slovensko narodno in katoliško skupnostjo, vendar le še upali in skušali ohraniti tiste simpatije do te častiljive Krekove ustanove. Zdjaj pa je postalo docela jasno na vse strani. Voditelji JSZ se ne bodo po vsem tem mogli več izgovarjati pred svojim članstvom ne pred slovensko javnostjo. Načelnega slepomisenja je zdaj konec. Pokazalo pa se je, kar je treba tudi naglasiti, kako natelno jasnost v kulturnih in socialnih vprašanjih odseva na vse naše narodno življenje in kako načelno slepomisenje končno nujno privede do usodne amote v skupnih narodnih vprašanjih. Zato je zahteva narodne slovenske biti in njenega obstanka, da smo poslej v vseh kulturnih in socialnih vprašanjih na jasnem, ker to je podlaga našega narodnega razvoja, kar nas uči slovenska zgodovina od dr. Kreka naprej.

Politični položaj trdno na temeljih sodelovanja JRZ in HSS

Vse druge kombinacije raznih listov so brez podlage

Belgrad, 12. dec. m. Z vrnitvijo podpredsednika vlade dr. Mačka v Belgrad se je politično življenje v vladnih skupinah spet razmahnilo. — Z dr. Mačkom sta imela danes popoldne sestanek gradbeni minister dr. Krek in ban dravske banovine dr. Natlačen, ki je davi tudi prisel v Belgrad. Po tem sestanku je bila seja ministrov, ki so v odboru za proučevanje in izdelavo končnega načrta za nov volilni zakon. Seja ministrskega sveta je bila preložena na jutri popoldne.

Na jutrišnji seji bo notranji minister dr. Mihačič podrobno poročal o političnem položaju v državi. Na seji ministrskega sveta v četrtek pa bodo lani odbora ministrov za proučevanje in sestavo novega volilnega zakona podali svoja poročila. Čeprav se je imenovani odbor ministrov z vso resnostjo in vnemo lotil zaupane mu naloge, vendar ne kaže, da bi to delo izvršil v tako kratkem času, kakor se je prvotno mislilo. Vprašanje volilnega zakona je za nadaljnji normalni razvoj našega notranjepolitičnega življenja tako važno, da zahteva vsestranskega študija in pazljivosti. Politika javnost sama ne zahteva, da se mora ta zakon izdati z nepremišljeno naglico.

Zato je tudi časopisje že ponovno vrglo v javnost vest, da misli vlada ravno iz teh razlogov seznaniti z vsebino novega volilnega zakona tudi šefe opozicijskih strank, da bi tako bila odstranjena vsaka misel, da se politika pri izdajanju novih političnih zakonov vodi sebično in strankarsko. Vlada bo postopala najbolj demokratično in bo šefom posameznih opozicijskih skupin po-

slala načrt ter jih tako seznanila z novim političnim zakonom. To je dalo povod prestolinskemu časopisju, da je objavilo poročilo o potrebi sodelovanja vseh konstruktivnih političnih osebnosti v koalicijski vladi, v vladi močne roke, o združitvi vseh demokratičnih elementov, o najširši demokraciji sploh in podobno. Takih novic je bilo časopisje vse polno. Opozicijsko časopisje jih je seveda kot prijeten odmev lastnih želja ponovilo in jim dalo resno obliko. Samo tako si moremo razlagati, da so nekateri listi objavili celo daljše članke o potrebi razširitve sedanje vladne kombinacije. Objavljajo ta problem tako, kakor da bi bil že urešen. Dejansko pa je položaj tak: Sedanja vladna kombinacija stoji na JRZ in HSS. Kombinacija je trdna in o premikanju te osnove trenutno ni govora. Da bo politika lažja, so v vlado prišli tudi zemljoradniki in samostojni demokrati.

Ljotičeva skupina, predstavniki JNS, celo Topalovičevi socialisti podčrtavajo bistvene točke v svojem programu ter se s tem pripravljajo za primer volitev, ne mislijo pa na vstop v vlado. Ljudi pa, ki so v vsaki vladi in ob vsaki kombinaciji za vsako ceno na razpolago, je seveda povsod dovolj, posebno pa še v političnih skupinah, ki v javnosti prav malo pomenijo in so močne samo tedaj, kadar so na oblasti, ki jo neusmiljeno in brezobzirno izrabljajo v svoje politične svrhe, kar so že ponovno dokazali. Za tako vrsto politikov, zastopnikov narodov, pa sedanji čas, ko se naše politično življenje postavlja na široko in zdravo demokratsko podlago, ni niti malo ugoden.

Pol milijona rdečih vojakov zaman naskakuje malo Finsko

Dosedanji potek vojne je razgalil ves nered v »slavni rdeči armadi«

Helsinki, 12. dec. t. Reuter. Finsko vrhovno vodstvo je dobilo sporočilo, da razpolagajo Sovjeti na Karelijski ozini s 150.000 mož, medtem ko jih je na vsej meji od Ladoškega jezera do Ledenege morja razpostavljenih še 200.000. Samo pri Petsamu na najbolj severni točki jih je 80.000. Vsa ta sila je dosedaj zman naskakovala finski kaos. 150.000 novih mož pa je bilo te dni odposlanih na fronte.

Kaj pravijo ujetniki

Sovjetski ujetniki, ki so jih Finci že mnogo zajeli, dajejo žalosten vtis o stanju, v katerem se mora nahajati sovjetska armada. Tako so Finci ujeti večje število rdečih pilotov in so bili začudeni, kako vendar sovjetsko poveljstvo more tako popolnoma neke in nepismene ljudi pošiljati na tako težko službo, kot je letalska, kjer morajo možgani več delati, kakor pa mišice. Sovjetski ujetniki zaporedno izjavljajo, da niso vedeli, kam jih pošiljajo. Ujetniki so skrajno slabo oblečeni. Blago njihovih oblek je iz slabih tkanin. Usnje pa premočljivo. Finci se ne morejo naučiti, kako je mogoče vojaka pošiljati v zimsko vojno s takšno obutvijo. Sovjetski ujetniki niso zgornji. Le malo povedo o gibanju čet, pač pa vsak takoj pove, da so lačni. Tudi orožje sovjetske vojske mora biti silno pestro, ker so že do sedaj Finci nabrali pet vrst različnih pušk. Finsko vrhovno poveljstvo ima vtis, da mora na nasprotni strani med častniškim zborom vladati popolni kaos in da sovjetski generalni štab sploh ne ve, kaj dela in kaj hoče doseči.

Slabo sovjetsko topništvo 600 granat na prazen prostor

Sovjetsko topništvo je slabo izurjeno. Tako je včeraj sovjetsko topništvo ob Ladoškem jezeru na enem samem odseku izstrelilo 600 granat, ne da bi bilo napravilo enega samega zadetka. Sovjetski štab ni vedel, da so Finci tisto postojanko že pred 24 urami izpraznili in da tamkaj ni nobene grane vojaka več. A tudi, če bi bili Finci tamkaj, bi to na dejstvo, da sovjetsko topništvo slabo strelja, nič ne spremenilo. Tudi se je sedaj že trikrat pripetilo, da so sovjetski topničarji odprli nejsilnejši ogenj na svoje lastne ljudi in da so morali sovjetski letalci, ko so to pogreško opazili iz zraka, s svarilnimi bombami opozoriti sovjetske strelce, naj ogenj ustavijo.

Kako malomarni so sovjetski častniki in podčastniki, izhaja tudi iz dejstva, da je davi v Karelijski ozini neki finski vojak osebo napadel tank, skočil nanj in skozi okno, ki ni bilo zaprto, postrelil vso posadko. Pogosto se Fincem poseeči vreti steklenice s spiritom na tanke ter jih na ta način zažgati. Takšne in podobne stvari se desokrat dogajajo, tako da se finski generalni štab ne more zadosti naučiti nad neverjetno slabo izvežbanostjo sovjetskega vojaka, kakor tudi nad razvrstjenim stanjem, v katerem se mora nahajati sovjetski častniški zbor.

Finski letalci razbijajo rdeče tanke v zaledju

Helsinki, 12. dec. AA. Stefani. Severno od Petsama se vodijo ogorčene borbe. Finci še nadalje držijo svoje položaje, dasi jih sovjetski bombniki obsipajo z ognjem. Finsko letalstvo je uspešno bombardiralo dolgo vrsto sovjetskih tankov v bližini Suomusalmija. Istotako je uničen blindiran vlak ter kolona tankov na Karelijski ozini.

Sovjetski tanki — za hrbti rdeče pehote

Helsinki, 12. decembra. t. Reuter. Posebni dopisnik agencije Reuter je izvedel, da ima Finska na fronti proti Sovjetom samo rezervne čete, aktivno vojaštvo pa ima pripravljeno za fronte in ga bo po potrebi pošiljala na one točke, kjer bo to najbolj potrebno. Finci nimajo posebnih težav za odbojane boljševiskih napadov, vendar ne morejo sedaj izvesti napade večjega obsega.

Časnikar, ka se je ravno vrnil s fronte v Kareliji, pripoveduje, da Sovjeti napadajo z množicami vojaštva finsko mejo, Finci pa jih s strojnimi odbijajo. Če bi sovjetski vojniki poskušali bežati nazaj, bi jih pokosile lastne strojne puške ali pa bi jih pomečkali ruski tanki, ki se valijo takoj za oddelki.

Rdeči ne vedo, ali se borijo proti Nemčiji ali proti Angliji

Helsinki, 12. dec. b. Usoda sovjetske pehote je za evropske pojme naravnost grozna. Sovjeti svojih ranjenec ne pobirajo, temveč jih prepuščajo svoji

usodi. Večina teh vojakov zmame ali pa umre od lakote na bojišču.

Posebni vojni dopisnik »Exchange Telegrapha« poroča kot očividec, da večina sovjetskih ujetnikov nima niti tople obleke, nekateri pa imajo vojaško uniformo oblečeno na golo telo. Njihova oprema je zelo slaba.

Čudne in nasprotujoče so pa izjave sovjetskih častnikov. Medtem ko je neka skupina sovjetskih častnikov soglasno izjavila, da se je borila proti Fincem, ker oni kot zavezniki Nemčije nasprotujejo Sovjetom na pohodu proti Nemčiji, je druga skupina izjavila, da so Francozi in Angleži poslali svoje čete proti Sovjetski Rusiji in da morajo rdeči vojaki braniti svoje meje na tej fronti. Vse kaže, da sovjetski častniki nimajo točnih zemljepisnih pojmov in da prav za prav ne vedo, za kaj se borijo.

Rdeče poročilo

Moskva, 12. dec. AA. Reuter. Sporočilo poveljništva leningradskega vojnega okrožja z dne 11. dec. se glasi: Napredovanje sovjetskih čet se vrši v vseh smereh. Sovjetske čete so zasedle mesto Pitkaranta ob severni obali Ladoškega jezera, dalje skrajno postajo železniške proge, ki vodi v Sordobol, kakor tudi vasi Siprola in Murila v smeri proti Viborgu. Zaradi nizkih oblakov ni bilo zračnih operacij.

Vtisi iz Moskve

Moskva, 12. dec. AA. Havas. Pričakovati je, da bo v vojnih operacijah na Finskem zaradi mraza in jasnega vremena, ki je zavladalo, nastal preokret. Motoriziranim oddelkom bo po trdem terenu in zamrznjenih jezerih gibanje olajšano. Gotovo pa je, da finska vojna ni noben vojaški izprehod.

Sovjetski dopisniki so se prenaglili, ko so trdili, da finska vojna razpada in da samo nekoliko »belih banditov« nadaljuje borbo.

Po vsem sodeč bodo sovjetske čete postopale s Finci kakor z uporniki. Ni mogoče se potrditi vesti, da so čete, ki so se udeležile okupacije Poljske in ki imajo zaradi tega že gotove izkušnje, poslani na Finsko. V Moskvi pravijo, da je položaj Fincev, ki so imeli lahek položaj na Karelijski ozini, znatno neugodnejši na njihovi ogromni vzhodni meji, ki je dolga 1000 km in kjer sovjetske čete napadajo v petih smereh, da bi Finsko razpolovile in odrezale od Švedske.

Treba pa je omeniti, da predstavlja preskrba sovjetskih čet na vzhodni meji veliko težavo, ker ni železniških prog, edina železniška proga pa, ki veže Leningrad z Murmanskom je precej oddaljena. Navzile vsemu je dovolj razlogov, ki kažejo na to, da je vojaška ekspedicija proti Finski bila že davno pripravljena in da so Sovjeti že vnaprej pripravili vse, kar je potrebno za graditve nove železniške proge do finske meje.

Trdijo, da je imelo sovjetsko polarno letalstvo zelo težke naloge in da so sovjetske čete dobro preskrbljene. Tako presoja v Moskvi po hod na Finsko.

Kje se je Sovjetija v svojih načrtih vsekala »Finska bo padla v šestih dneh«

London, 12. dec. b. Potek finsko-sovjetske vojne je glasom poročila dopisnika »Timesa« iz Moskve zelo razočaral sovjetske merodajne kroge, ki so računali s strelnjo vojno ter mislili, da bodo Finske potlačili v nekaj dneh. Sovjeti se sedaj bojijo, da zapadne velesile ne bodo že dalje ostale potrpežljive kot doslej, ker se kažejo znaki za drastične ukrepe proti sovjetski uniji. Zapadne velesile so namreč prišle sedaj popolnoma do prepričanja, da je Sovjetska Rusija sovražna tudi njim.

Dopisnik trdi, da je dobil zanesljive informacije o tem, da je nemška vlada že 30. oktobra ob 7 zvečer bila obveščena od sovjetskega komisariata za zunanje zadeve, da Sovjeti ne nameravajo proti Finski izvesti vojnega pohoda. Naslednjega dne pa je že sledila invazija Finske.

Končno trdi dopisnik, da je neki visoki sovjetski uradnik izjavil, da bodo sovjetske čete v štirih dneh zavzele Helsinki. Merodajna sovjetska osebnost je resno mislila, da bo finsko-sovjetska vojna trajala vsega šest dni in da se bo v tem času Finska popolnoma priklonila Sovjetski Rusiji.

Stalin sili Estonsko, da nastopi proti Finski

Moskva, 12. dec. b. Stalin je danes sprejel vrhovnega poveljnika estonske vojske generala Laidonerja ter se z njim razgovarjal več kot eno uro. Seetanku eta prisostvovala tudi Molotov in Vorosilov. Vse kaže, da je bil to zadnji poskus Stalina, da nagovori Estonijo za nastop proti Finski. Kaj bo Sovjetska Rusija storila zaradi dosedanjega stališča Estonske, se bo pokazalo v kratkem času.

Gayda o zahtevah Italije

Rim, 12. dec. b. V diplomatskih krogih italijanske prestolnice je izzval veliko pozornost govor senatorja Gayde, ki običajno izraža mnenje italijanske vlade o mednarodnem položaju. Oni stavki njegovega govora, v katerih omenja potrebo Italije za izhod iz Sredozemskega morja, tolmačijo kot novo italijansko željo za svobodno prehod skozi Sueski kanal k italijanskim posestvom v Vzh. Afriki. Nobene dvoma ni več, da Italija sedaj odločno zahteva pravice v upravi Sueskega kanala. Govor Gayde glede potrebe novih kolonij pa tolmačijo kot zahtevo Italije po Tunisu in ostalih področjih severne Afrike.

Predsednik Turčije na turško-sovjetski meji

Carigrad, 12. dec. b. Navzile uradnemu demantiju je predsednik turške republike Ineni od-potoval v vzhodno Turčijo v področje Erzeruma na turško-sovjetsko mejo. Tam bo pregledal čete in utrde, ki so bile sgrajene v sadnjem času, ko

so postali odnosi med Sovjetsko Rusijo in Turčijo hladnejši.

Sovjeti ne pustijo prevoz romunskega blaga v Nemčijo čez svoje ozemlje

Černovice, 12. dec. b. Nemško-romunski sporazum, ki je bil sklenjen 2. novembra letos glede dobave raznih surovin v Nemčijo, doslej ni bil izveden, ker se Nemčiji ni posrečilo skleniti s Sovjetsko Rusijo sporazum glede prevoza tega blaga čez bivše poljsko ozemlje, ki je sedaj pod sovjetsko oblastjo. Glasom sporazuma bi moral prvi transport blaga oditi iz Romunije v Nemčijo že včeraj. Ker pa je sovjetska vlada zahtevala plačilo tranzitnih stroškov v zlatu, Nemčija pa hoče izvršiti plačilo v markah ali blagu, pošiljka ni mogla biti odposlana. Poučeni krogi ne verjamejo, da bo Sovjetija popustila Nemčiji. V Černovice doslej ni prišel noben transport romunskega blaga za Nemčijo.

Tuja pomoč prihaja

Helsinki, 12. dec. AA. Stefani. V kratkem pri-se na Finsko skupina finskih prostovoljcev iz Amerike, ki šteje 1500 mož.

Newyork, 12. decembra. AA. Bivši predsednik Zedinjenih držav Herbert Hoover je izjavil, da so uspehi gibanja za pomoč Finski popolnoma zadovoljivi. Naglasil je, da je že 1200 listov začelo zbirati prispevke za Finsko. Dejal je, da je zahteval od vseh županov Zedinjenih držav, naj sledijo zgledu župana newyorške, detroitske in drugih občin glede zbiranja prispevkov.

Finska »Bela knjiga« o pogajanjih s Sovjetijo — Česa Finci niso mogli sprejeti

Helsinki, 12. dec. AA. Havas. Finska vlada je objavila danes Belo knjigo s 25 strani, ki vsebujejo razne dokumente v zvezi z zadnjo dobo razvoja finsko-sovjetske krize. Bela knjiga vsebuje sovjetske predloge, poslani Finski 14. oktobra, ter finske protipredloge z dne 23. oktobra, kakor tudi nove sovjetske predloge z dne 23. oktobra in finski odgovor na te predloge z dne 3. novembra. Dokument številka pet vsebuje poročilo Pasikivija in Tannerja. Zadnji dokument je poročilo, ki ga je danes, 11. decembra, predal Društvo narodov finski delegat dr. Rudolf Holsti. Podrobno proučevanje teh dokumentov dokazuje, da so bile sovjetske zahteve popolnoma nesprejemljive. Dovolj je, ako se omeni, da so Sovjeti v svoji noti z dne 14. oktobra zahtevali nič manj kakor zakup pristanišča Hangö z ozemljem v polkrogu 56 morskimi milj proti zapadu in severu za dobo 30 let. Tu bi si Sovjeti zgradili pomorsko bazo, ki bi omogočila blokado vhoda v Finski zaliv in iz Finskega zaliva v baltičsko pristanišča ob vzhodni obali. Razen tega bi morala finska vlada pristati na to, da se v tem pristanišču nastani polk sovjetske pehote, 2 protiletalski bateriji, 2 letalska polka ter potrebni vojni park s skupno 5000 mož. Nazadnje so Sovjeti zahtevali zaliv Lapaja za pristajanje sovjetskih ladij.

Finska pred Zvezo narodov

Ženeva, 12. dec. b. Danes je bila nova seja Zveze narodov, na kateri so razpravljali o finskem apelu. Pričakujejo odgovor Sovjetske Rusije na zadnjo noto, ki mora priti v roku 24 ur.

Pričakujejo, da bo delegat Argentinijske danes predlagal, da se Sovjetska Rusija izključi iz Zveze narodov, če iz Moskve ne bo prišel pozitiven odgovor. Predstavnik Urugvaja pa je izjavil, da niso točne novice, da je urugvajska vlada sklenila umakniti se iz Zveze narodov. Nasprotno je urugvajski senat z 39 proti 21 glasovom sklenil, da še dalje ostane v Zvezi narodov.

Francija in Anglija vedno bolj strnjeni na gospodarskem polju

London, 12. dec. t. Reuter. Finančni minister sir John Simon je danes oznanil v spodnji zbornici, da sta se Francija in Anglija sporazumeli, da bosta brez nadaljnjega vsaka po svojih potrebah uporabljali druga druge denar za kritje vseh nastalih potreb. Obe vladi se obvezata, da za trajanje vojne ne bosta spreminjali medsebojnega tečaja funta in franka, tako da s tem obe zaveznici dobita stvarno en sam denar pod dvema imeni. Nobena vlada ne bo brez privolitve druge iskala posojil v inozemstvu. Obe vladi bosta izdali enake ukrepe za skrčenje uvoza iz gotovih prekomorskih dežel, da bi s tem varovali vrednost denarja. Ta denarni sporazum traja do konca šestega meseca po sklenitvi miru.

Sir John Simon je nadalje izjavil, da se je angleška vlada odločila, da bo denar, ki je naložen v angleških bankah in ki pripada bivši češkoslovaški vladi ali bivšim češkoslovaškim državljanom, izročila češkoslovaškemu Narodnemu odboru kot darilo, da ga porabi za potrebe organizacije svojega dela, ki je v korist zaveznikom.

Sovjetski protest v Angliji zaradi blokade Nemčije

London, 12. dec. t. (Est Radio.) Na merodajnih mestih izjavljajo, da so sprejeli protest sovjetske vlade proti novim ukrepom Anglije in Francije proti Nemčiji. Sovjetska vlada pravi v protestnem pismu, da je zapora nemškega izvoza proti načelom mednarodnega prava in da bo Sovjetska Rusija zahtevala odškodnino za vsa škoda, ki bi jo njena zunanja trgovina odnosno njene trgovske ladje trpele zaradi te zapore.

K temu izjavljajo na merodajnih mestih, da prihaja sovjetski protest vprav v trenutku, ko se je Sovjetska Rusija z nečuvno podvigovanostjo vrgla na majhni finski narod, kateremu brez obzira z bombami ruši hiše in pobija žene in otroke. Sovjetska vlada je svoj protest poslala v trenutku, ko je sama odredila popolno zaporo Finske in to zaporo izvaja s povesnelo strogostjo.

V takšnih okoliščinah sovjetski protest dobiva svoj čisto poseben žar. Angleške pomorske oblasti se nanj ne bodo ozirale, tem manj, ker so prepričane, da so angleško-francoski zaporni ukrepi bili potrebni kot odgovor na potapljanje trgovskih ladij s podmornicami in minami in ker angleško-francoski zaporni ukrepi ne ogrožajo življenja mornarjev in potnikov, ki se na trgovskih ladjah vozijo, ampak prizadenejo samo tovarno blago.

Finska pred Zvezo narodov

Carigrad, 12. dec. c. Havas: Nemška zastopstva so dosedaj širila številne letake med turško prebivalstvo. Ko je nemško veleposlaništvo s tem delom nehalo, je nemška pošta dostavljala velike svežnje teh letakov na razne turške osebnosti. Toda turška pošta je vse te poštno vreče z letaki začela te dni vračati naravnost v Nemčijo.

Mexico, 12. dec. c. Med državama Nicaragua in Costarica je prišlo do preloma diplomatskih stikov. Obe državi sta se spri zaradi regulacije neke obmejne reke.

California, 12. dec. t. Reuter. Znani filmski igralec Douglas Fairbanks, ki je tako izvrstno znal nastopati v vseh filmih orientalske vsebine, je v starosti, zadet od srčne kapi, nenadoma umrl.

Častni sodniki-lajlki

Belgrad, 12. dec. m. Pravosodni minister je podpisal odlok, s katerim so postavljeni za častne sodnike (sodnike-lajlke) za leto 1940 naslednji gos-podje:

Pri okrožnem sodišču v Ljubljani: dr. Janko Berec, ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani, Ivan Cepon, trgovec, dr. Josip Dermastia, glavni tajnik Vzemne zavarovalnice, Josip Erce, pod-ravnatelj Zadrzne gosp. banke, Franc Heinrihar, trgovec, Jernej Jelenič, tovarnar, Josip Lavrič, tr-govec, Zvonimir Ludič, trgovski družabnik, dr. Franc Pavlin, ravnatelj Ljubljanske kreditne ban-ke, dr. Leo Skala, ravnatelj zavarovalnice, Anton Verbič, trgovec, Avgust Volk, trgovec, Ivan Abič, privatni uradnik, inž. Vinko Košir, uradnik Go-spodarske zveze, Ciril Lanepič, trgovski sodrnik, Ciril Likar, carinski posrednik, Anton Skofic, de-lovodja, Jožko Zemljik, prokurist, vsi iz Ljubljane.

Pri okrožnem sodišču v Mariboru: Miloš Oset, Ferdo Pintar in Drago Roglič, vsi trgovci v Mari-boru.

Pri okrožnem sodišču v Celju: Josip Kramar, Karlo Leibner in Ant. Fazarinec, trgovci v Celju.

Pri okrož. sodišču v Novem mestu: Edmund Kastelic, Oton Bernard, Josip Pavčič, trgovci v Novem mestu.

Pri okrožnem sodišču v Murski Soboti: Josip Benko, industrijalec, Franc Čeh, veletrgovec, Er-nest Stivan, trgovec, vsi iz Murske Sobotice.

Celje dobi carinarnico

Belgrad, 12. dec. Na posredovanje bivšega podpredsednika narodne skupščine in sedanjega senatorja g. Mihelčiča je finančni minister dr. Sutej podpisal odlok, s katerim je Celju vrnjena carinarnica, ki je že obstojala od leta 1922 do meseca oktobra 1927.

Božične počitnice na obrtnih in trgovskih šolah

Belgrad, 12. dec. AA. Z odlokom ministra za trgovino in industrijo bodo božične počitnice v vseh šolah, ki spadajo v področje tega minist-rstva, trajale od 23. decembra do 9. januarja 1940 (vključno).

Osebnostne novice

Belgrad, 12. dec. m. Z odlokom pravosodnega ministra so imenovani člani komisije za leto 1940 za opravljanje sodnih in odvetniških izpitov. — Člani izpitne komisije za polaganje sodniških iz-pitov so: predsednik dr. Vladimir Golia, predse-dnik apelacij, sodišča, njegov namestnik dr. Lav Mastnak, podpredsednik apelacijskega sodišča. — Člani pa so: dr. Erik Eberl, dr. Milko Kranjc, sodnika apelacijskega sodišča, in dr. Vladimir Grossmann, odvetnik v Ljubljani. Za namestnike pa so določeni: Alojzij Debeljak, dr. Jakob Pre-šeren in Fran Kováč, sodniki apelacijskega so-dišča v Ljubljani, ter dr. Viljem Krejčič, odvetnik v Ljubljani. Komisija za polaganje odvetniških iz-pitov pa je sestavljena takole: predsednik dr. Vladimir Golia, predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani, njegov namestnik dr. Lav Mastnak, podpredsednik istega sodišča v Ljubljani. Člani pa so: dr. Erik Eberl, apel. sodnik, dr. Rudolf Krivic in dr. Josip Sajovic, odvetnika v Ljubljani. Na-mestniki so: dr. Milko Kranjc, dr. Jurij Štempi-har, apelacijska sodnika v Ljubljani, dr. Vladimir Grossmann in dr. Albin Smole, odvetnika v Ljub-ljani.

Belgrad, 12. dec. m. Sedanji načelnik oddelka za živinorejo na banski upravi v Banjaluki Josip Zidanšek je premeščen za načelnika enakega od-delka v kmetijsko ministristvo v Belgrad. — Iz ljubljanskega finančnega ravnateljstva je preme-ščen na finančno ravnateljstvo v Zagreb računski in-spektor Matija Dagelič.

Belgrad, 12. dec. m. Z odlokom pravosodnega ministra je premeščen pristav dr. Edvard Votič iz Cerknice na okrajno sodišče v Logatec ter sodni pripravnik Mirko Strehovec iz Maribora na okrož-no sodišče v Ljubljano. Nadalje so z odlokom pravosodnega ministra imenovani za kanceliste X. sk. na dosedanjih službenih mestih: Vida Pavlin na okrožnem sodišču v Ljubljani, Marija Felzer na okrož. sodišču v Mariboru, Ivan Špunt na okraj-nem sodišču v Ljubljani; za uradniške pripravni-ke IX. skup. na dosedanjih službenih mestih: Ma-rija Habjančič, Zora Praper na okrajnem sodišču v Ptuj, Antonija Babšek na okrajnem sodišču v Kamniku; za kancelista X. skup. na okrajnem so-dišču na Vrhniki Antonija Boštele, doslej v Ljub-ljani; za uradniškega pripravnika X. skup. na okrožnem sodišču v Ljubljani Franc Knez; na okrožnem sodišču v Mariboru je postavljen Al-fred Tassotti, absolvent strojne delovodske šole v Ljubljani.

Belgrad, 12. dec. m. Za jetniškega duhovnika pri okrožnem sodišču v Celju je imenovan Fran Korban, kaplan v Celju.

Belgrad, 12. dec. m. Z odlokom prosvetnega ministra so premeščeni v Slovenijo naslednji učitelji in učiteljice: Elfrida Mauhler iz Sv. Trojice v Crno, Danica Ferjan iz Crne v Sv. Trojico, Ivan Vavpotič od Sv. Martina v Laporje, Viljem Lenasi iz Adlešičev v Grosuplje, Alojzij Budja iz Moravč v Karlovcu, Ivan Jamnik iz Karlovice v Moravč, Ivan Serajnik iz Jezerskega v Zibër, Dragotin Preskar iz Mirne peči v Hajdino, Janko Pintar iz Sv. Kunigunde v Presko, Vid Vrtičnik iz Vojnika v Celje, Milko Ljubič iz Zagreba v Birč-nov vas, Justina Urbančič iz Lesc na Vrhniko, Anton Nanut iz Toperč v Crnuče, Julija Prestor iz Koprivnika v Cerklje, Ludvik Marat iz Prager-skega v Luče, Ljudmila Borze iz Gaberja v Preč-no, Konrad Veršič iz Dobja v Senovo, Anton Kapcarov iz Soteske v Zelenzke, Laslo Radkaj iz Horgoša v Andrejce, Miroslav Pušljaj iz Radenc na Jesenice, Ludvik Zitnik od Sv. Antona v Kranj.

Belgrajske novice

Belgrad, 12. dec. AA. Dopoldne je minister za trgovino in industrijo dr. Ivo Andres sprejel zastopstvo vojaških krojačev iz vse države. To zastopstvo je ministru razložilo potrebe svojega stanja. Minister dr. Andres je obljubil vso svojo podporo v mejah zakonitih možnosti.

Belgrad, 12. dec. m. Davi je prišel v Belgrad ban dravske banovine dr. Marke Natafien ter je v zadevah slovenske banovine posredoval v več ministrstvih. Sprejet je bil pri prosvetnem mini-stru Maksimoviču.

Belgrad, 12. dec. m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah čl. 2 uredb o banovinskih trošarinah od 1. aprila 1937, dalje uredba z zakonsko močjo o likvidaciji spora kneza Alberta Marija Zamo-rala od Turn-Taxisa proti kr. Jugoslaviji pred jugosl.-nemškimi meškim izbranim sodiščem, na-dalje pravilnik o odstranjevanju in uničevanju živalskih odpadkov ter pravilnik za izvrševanje uredb o rezervah hrane.

FRA DIAVOLO

Sijajna Kuberova komična opera z najboljšima nerazdružljivima komikoma Stan Laurelom in Oliver Hardyjem! Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Kino Sloga tel. 27-30

Rezervirajte si za ta film vstopnice v predprodaji!

Gospodarstvo

Povišanje mezd rudarjem TPD

Ljubljana, 12. decembra 1939. Zaradi naraščajoče druginje so delavske organizacije zahtevale od Trboveljske premogokopne družbe prilagoditev rudarskih prejemkov novo izpremenjenim razmeram v smislu kolektivne pogodbe. Zaradi tega je prišlo danes do razprave med zastopniki rudarjev in njih organizacij ter Trboveljske premogokopne družbe. Razprave so se udeležili zastopniki Delavske zbornice, Zveze industrijcev in delavskih organizacij, vodil jo je rudarski glavar g. inž. Čuček, Trboveljsko premogokopno družbo pa je zastopal glavni ravnatelj g. Rikard Skubeč s člani glavnega ravnateljstva ter ravnatelji rudnikov.

Iz izdanega komunikeja je razvidno, da so pogajanja potekala v duhu razumevanja obojestranskih potreb in možnosti ter so bila popoldne ob 16 končana s sporazumom, po katerem je družba odobrila s veljavnostjo od 1. decembra 1939 povečanje bruto prejemkov za 8%. Poleg tega je družba zvišala tudi temeljne mezde III., IV. in V. kategorije za približno nadaljnjih 2%. K temu je pripomnil, da so bile mezde v premogovnikih Trboveljske premogokopne družbe zvišane letos že enkrat in sicer dne 1. junija za 4%. Tako znaša skupno povečanje mezd v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe v letu 1939 12, oziroma 14%.

Film izredno pretresljive vsebine

JUAREZ

Paul Muni

Tragedija Maksimilijana Habsburškega in Sarlote

Ob 16., 19. in 21.15 Kino Matica tel. 21-24

Zaposlenost delavstva v septembru

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je znašalo v prvem vojnem mesecu t. j. septembru število zavarovancev v vsej državi 731.749, kar pomeni, da se je število zavarovancev v primeri s prejšnjim mesecem zmanjšalo za 36.122, dočim je v primeri z lanskim septembrom število zavarovancev padlo za 23.024.

Zmanjšanje števila zavarovancev od avgusta na september 1939 je bilo znatno večje kot leta 1938, saj se je tedaj število zavarovancev zmanjšalo samo za 2.200. Letošnji padec so povzročile izredne razmere v mesecu septembru, zaradi katerih je tudi naša proizvodnja nazadovala.

Konjunktorni padec v primeri z lanskim septembrom, je bil znaten v gozdnožagarski industriji, tobačni industriji, pri visokih gradbah ter industriji kamenja in zemlje. Naraslo pa je v primeri z lanskim letom število zavarovancev v kemični industriji ter pri gradbi železnic, cest in vodovodov in v industriji hranil in pižae.

Po uradih je bil padec največji v Skopju, Sarajevu, Nišu, Ljubljani, Novem Sadu, Osijeku, Tuzli, Somboru, Petrogradu, Karlovcu, Subotici, Zagrebu in Splitu, dočim je v primeri z lanskim letom naraslo število zavarovancev v Belgradu, Dubrovniku, Sušaku in Banja Luki.

Povprečna zavarovana mezda je od avgusta na september narasla za 0.04 na 24.70 din. v primeri z lanskim septembrom pa za 0.47 din. Skupna zavarovana mezda je znašala septembra 1939 451.81 (avgusta 1939 473.42, septembra 1938 457.29) milij. din.

Povišanje možne vsote blagajniških zapiskov

Ministrski svet je izdal uredbo, s katero je pooblaščen finančni minister, da sme izdati blagajniških zapiskov do 3 milijarde din. Doslej je znašala najvišja vsota izdaje teh zapiskov do dve milijardi din. Rok zapiskov je ostal neizpremenjen: 3 mesece do 3 let.

Po poročilu Narodne banke je bilo dne 31. oktobra 1939 izdanih blagajniških zapiskov skupno 1.996.715.000 din. Od te vsote je bilo 1 milijarda 108.955.000 din trimesečnih, 208.920.000 din šestmesečnih, 501.290.000 din enoletnih, 177 milijonov 215.000 din dvehletnih in 335.000 din triletnih zapiskov.

Stanje Narodne banke

Narodna banka izkazuje dne 8. decembra naslednje stanje (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. novembra 1939):

Aktiva: Zlato v blaginjah 1.977.1, zlato v inozemstvu 10.8, skupna podlaga 1.987.9, devize izven podlage 637.1 (+48.2), kovani denar 307.7 (-41.2), posojila: menična 2.225.0 (-26.4), lombardna 262.9 (-45.0), skupno posojilo 2.488.4 (-71.4), posebni predjuni finančnemu ministru 802.2 (+4.3), razna aktiva 2.708.1 (-11.1).

Pasiva: Bankovci v obtoku 9.286.2 (+123), obveznosti po vidu: drž. terjatve 34.9 (-74.6), žirovni računi 1.087.9 (+31.3), razni računi 699.7 (-63.9), skupno 1.822.6 (-107.2), obveznosti z rokom 155.0 (-55.0), razna pasiva 328.8 (-31.2).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 11.108.8 (+15.7), skupna podlaga po dejanski vrednosti 3.180.6 (+0.1), od tega samo zlato v blaginjah po stvarni vrednosti 3.163.3 (+0.1), skupno kritje 28.63 v prejšnje mizkazu 28.67%, od tega samo z zlatom v blaginjah po pravi vrednosti 28.47 (28.51)%.

Obtok bankovcev se je sicer v prvem tednu še povečal, toda na drugi strani imamo zabeležiti zmanjšanje obtoka kovanega denarja in zmanjšanje posojil banke (tako tudi dotok novih sredstev na žirovne račune. V izkazu za 15. december se bo razbremenitev banke poznala v večji meri tudi pri obtoku bankovcev.

Stanje naših kliringov

Dne 8. decembra 1939 je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. novembra):

Aktivni kliringi: Nemčija 10.122.000 (2.169.000) mark, češkoslovaški protektorat 42.721.000 (+7 milijonov 941.000) kron, Slovaška 72.000 (-1.568.000) kron, Bolgarija 196.000 (-383.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 83.729.000 (-4.499.000) dinarjev, Madžarska 27.001.000 (+9.802.000) din, Romunija 39.034.000 (-496.000) din, Bolgarija 2.250.000 (+32.000) din, Turčija 4.310.000 (+414.000) din, Belgija 1.425.000 (+1.000) belg.

Iz tega izkaza je razvidno, da je najbolj narasla naš aktivni kliringi saldo v prometu z Nemčijo zaradi velikega izvoza žita. Nadalje se je povečal naš aktivni saldo v prometu s češkoslovaškim protektoratom, dočim se je izredno zmanjšal naš aktivni saldo v prometu s Slovaško.

Med pasivnimi kliringi se je zmanjšal naš dolg Italiji, povečal pa naš dolg Madžarski. V ostalih kliringih ni bilo znatnejših izprememb.

Popravek

V sestavku dr. Cirila Žebota »Pred uredbo o nadzoru nad cenami« (Slovenec, dne 7. decembra 1939) se je vrnilo poleg več običajnih tiskovnih napak tudi nekaj takih, ki bi utegnile iti na škodo jasnosti besedila oz. smisla sestavka: V predzadnji vrsti drugega odstavka je treba namesto »kapitalskimi in podjetniškimi odmerami« brati »kapitalskimi in podjetniškimi odmerami«.

V prvi vrsti tretjega odstavka sta se vrnila besedici »po tem, ki nimata tam nobenega opravek«.

V štirinajsti vrsti petega odstavka se mora namesto »ohranitev pomorske trgovine« čitati »ohranitev pomorske trgovine«.

V četrty vrsti šestega odstavka naj čitatelji blagovoljivo popravijo brezsmiselni izraz »domači prostor razpoložljivi trg« v »domači prosto razpoložljivi trg«.

V predzadnjem odstavku pa je treba v enajsti vrsti namesto »uradnikov« čitati »uradnikov-strokovnjakov«.

Poleg teh tiskovnih napak, ki so utegnile motiti jasnost besedila samega, pa je na dveh mestih izostal podčrtan poudarek, potreben za viden izstop osrednjega smisla sestavka. Tako bi morala v petnajstem odstavku biti krepko tiskana naslednja dva stavka:

V deseti vrsti stavke: »Pravo načelo je zažeti pri virih, ne pri posledicah. Le v kolikor viri ne morejo obvladati, je treba omiliti posledice«.

V dvainvajseti vrsti istega odstavka pa stavke: »Poskušati je torej treba uravnati v redni tek menjalni mehanizem sam; če pa to ne gre in v kolikor to ne gre, šele prilagoditi mezde novim rezultatom menjalnega mehanizma«.

Izvoz orehov, suhih hrusk in jabolk v Nemčijo. Priv. izvozna družba sporoča, da je izposlovala nove kontingente za izvoz v Nemčijo in sicer 100.000 mark za izvoz orehov v lupinah in 50.000 mark za izvoz suhih hrusk in jabolk. Za te prodaje veljajo cene, kakor so bile prej sporočene.

Akademija trgovske strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani. Kot smo že poročali, praznuje lotos trgovska nadaljevalna strokovna šola v Ljubljani 30 letni jubilej, odkar je prišla v slovenske roke. Prej je bila šola nemška in priključena Mahrovi šoli, s prevzemom uprave gremija trgovcev v slovenske roke pa je prišla na vrsto tudi gremijska šola, ki je prešla v slovenske roke. V proslavo tega jubileja so priredili učenci in učenke akademiji v ponedeljek, dne 11. decembra, v Trgovskem domu. Velika dvorana Trgovskega doma je bila polna častnih gostov in številnega občinstva, ki je pozorno sledilo izvajanjem. Goste je uvodno pozdravil predsednik šolskega odbora ljubljanskega združenja trgovcev g. Anton Verbič, predvsem navzočega načelnika trgovske oddelka g. dr. Trstenjaka, podžupana dr. Ravničarja in številne predstavnike gospodarskih organizacij. Nato je podal historijat šole. Zanimivo je, da se za vstop v šolo zahteva vedno večja kvalifikacija. Še do leta 1922. je zadostovala samo osnovna šola, danes pa je potrebno že najmanj 3 razrede srednje ali mešanske šole. Tudi se opaža zanimivo dejstvo, da je šole po vojni število učenek preseglo število učencev. Od leta 1919 do 1939 je izdalo ljubljansko združenje trgovcev skor 2 milijona dinarjev za šolo, na kateri poučuje sedaj 15 učnih moči. Tudi učni načrt šole se je zelo izpopolnil, zadnjikrat v lanskem letu ter se je prilagodil dejanskim potrebam trgovskega narasčaja. Govoru g. Verbiča je sledilo veliko število glasbenih in deklamacijskih točk, katere so izvajali učenec in učenke šole in so pri tem pokazali prav lepe uspehe, za katere je čestitati njim in vodstvu šole.

O reformi davkov. Na skupščini hrvatskih obrtnikov, ki je bila v nedeljo v Zagrebu, je govoril tudi bivši poslanec g. dr. Jančević. Med drugim je dejal, da pripravlja sedanji finančni minister g. dr. Jurij Šutej zakonski načrt, po katerem bodo kmetje oproščeni zemljiškega davka, v mestu pa bo oproščeni davkov eksistenčni minimum obrtnikov. Na ta način se bo povečala kupna moč kmeta, kar bo v prvi vrsti v korist obrtniku.

Trgovina v Bratislavi. Kot znano izvajala tudi Slovaška postopno arizacijo trgovine in industrije. Po statistiki z dne 1. maja je bilo od vseh trgovin v Bratislavi 19.4% v rokah Slovakov, 23% v nemških, 10% v madžarskih, 37.8% v židovskih 7.5% v čeških in 2.3% v rokah drugih narodnosti.

Francoski državni dolg. Ob začetku vojne, t. j. 31. avgusta, je znašal francoski državni dolg 445.742 milij. frankov. Od tega je 20.320 milij. frankov dolgov, katere je treba odplačati še v teku leta 1939, 34.572 milij. frankov pa je treba odplačati v teku leta 1940.

Bančna kriza v Belgiji. Pred nedavnim je prišlo do poloma belgijske banke Credit Anversois. Banka ima 138 podružnic po vsej Belgiji. Pasivnost banke cenijo na okoli 300 milij. frankov, glavica in rezerve pa znašajo okoli 65 milij. frankov. Načrt za sanacijo predvideva, da bodo vloge do 10.000 frankov izplačane do 75%, ostale pa s 25%.

Sanacija Češke Union banke v Pragi. Ob priključku sudetskikh krajev Nemčiji je Češka Union banka v Pragi odstopila od svojih 34 podružnic 23 podružnic Nemški banki v Berlinu. To se pozna tudi v bilanci praške banke za lansko leto, ki izkazuje znatno zmanjšanje obsega poslov v primeri s prejšnjim letom. Ker pa so tudi v preostalem poslovanju nastale izgube, se je banka sedaj odločila za sanacijo in bo v ta namen porabila svoje rezerve ter znižala glavico od 150 na 15 milij. kron, skupno bo torej za podpis porabila 135 milij. kron. Nato bo glavica zopet zvišana za 85 na 100 milij. kron in bo nove delnice prevzela Deutsche Bank v Berlinu. Govori pa se tudi, da bo prišlo do fuzije med Češko Union banko in Češko agrarno industrijsko banko.

Fuzija v praškem bankarstvu. Praška Banka za trgovino in industrijo, bivša Laenderbanka, ki je nastala iz podružnic centralnoevropske banke na češkoslovaškem ozemlju po vojni, izkazuje za lansko leto zmanjšanje bilančne vsote od 1.331 na 967 milij. kron radi zmanjšanja vlog. Velik del glavice je tudi izgubljen in bo to kriti s porabo rezerv in znižanje glavice, ki je znašala 120 milijonov kron. Sedaj poročajo, da je prišlo do fuzije s Češko eskomptno banko in Kreditnim zavodom. Slednja banka je že prevzela od pariške centrale, ki je imela velik del delnic praške Laenderbanke, velik paket delnic in je v dokupi skupno imela 92 odstotkov delniške glavice praške Laenderbanke. Češka eskomptna banka in Kreditni zavod za delničarjem praške Laenderbanke za njih 4 stare delnice (nezmanjšane vrednosti) 3 svoje delnice. To odgovarja tudi nameravanemu znižanju glavice praške Laenderbanke od 120 na 90 milij. kron. Fuzija bo izvedena za nazaj s 1. januarjem 1939. Laenderbanka bo opustila vse svojih podružnic, kjer so že podružnice Češke eskomptne banke.

Družba za financiranje zunanje trgovine v Berlinu. Pretekli teden je bila v Berlinu ustanovljena Družba za financiranje zunanje trgovine, dr. z om. zavezo, katere glavica znaša pol milijona mark. V poslovnem odboru se nahajajo vodilne osebnosti nemške industrije.

Zamenjava bankovcev po 20 kron na Slovaško. Slovaška narodna banka zamenjuje od 9. do 14. decembra stare 20kronske bankovce bivše češkoslovaške republike za nove slovaške 20kronske bankovce. Od 15. do 23. decembra bo Slovaška narodna banka zamenjala te bankovce samo v izjemnih primerih in na posebno prošnjo.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica — bač. okol. N. Sad in srem. 184—186, slov. in gornj. bač. 185—187, bač. ladja Tisa 190—192. Fižol — bač. srem. beli, brez vrše, 375—380. Tend. neizprem. Promet srednji.

Sombor. Pšenica — bač. okol. N. Sad, sred. bač., bač. okol. Sombor 183—185, gornja bač. 185—187, srem. slav. 181—183, južna ban. -83—185, gornja ban. 185—187, bač. ladja Kanak, bač. ladja Begej 190—192.5, bač. Tisa šlep 1a, 11a 190—192.5, bač. ban. ladja Dunav 187.50—190. — Koruza — bač. stara kas. duplikat 143—136, bač. nova kas. dupl. 105—107, bač. nova sušena pariteta Indija 125—127. — Fižol — bač. beli 2% 360—370. — Tend. neizprem. Promet 59 vagon.

Borze

Dne 12. decembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 65.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.548.180 din, na belgrajski borzi 13.5 milij. din. Prometa v efektih na belgrajski borzi je bilo 1.3 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	173.40—176.60
Pariz 100 frankov	98.00—100.30
Newyork 100 dolarjev	4424.87—4484.37
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2318.50—2386.50
Bruselj 100 belg	729.50—741.50

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	214.23—217.43
Pariz 100 frankov	121.13—123.43
Newyork 100 dolarjev	5458.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.35—1238.35
Amsterdam 100 goldinarjev	2900.95—2938.95
Bruselj 100 belg	901.12—913.12

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 draham	36.40—37.10

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 draham	36.75 blago

Curih, ob 12. Belgrad 10, Pariz 9.91, London 17.50, Newyork 446, Bruselj 73.55, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.82, Stockholm 106.20, Oslo 101.325, Kopenhagen 86.15, Sofija 5.30, Budimpešta 79 (pon.), Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Helsingfors 8.75, Buenos-Aires 102.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 419 —424

v Zagrebu 423 blago

v Belgradu 412.50—413

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96.50—98.50, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 419—424, begluške obveznice 75—76, dalm. agrarji 66—68, 8% Blerovo posojilo 92—93, 7% Blerovo posojilo 87—88, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, 7% stab. posojilo 92—94. — Delnice: Narodna banka 7.350—7.500, Trboveljska 225—235.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96—97 (96), agrarji 50—52, vojna škoda promptna 423 blago, begluške obveznice 76.50 blago, dalm. agrarji 68.50 blago, 4% severni agrarji 51 blago, 6% šumske obveznice 68 blago, 8% Blerovo posojilo 93—93.50 (93), 7% Blerovo posojilo 86.50—89, 7% stab. posojilo 93 blago. — Delnice: Narodna banka 7.300 denar, Priv. agrarna banka 198 denar, Trboveljska 235 denar, Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osijek 110 denar, Osj. livarna 150 denar.

Belgrad. Državni papirji: vojna škoda promptna 412.50—413 (416, 413.50), begluške obveznice 74—75 (74.50), dalm. agrarji 66—66.50 (66.25, 66), 4% severni agrarji 49 blago, 6% šumske obveznice 65—67, 8% Blerovo posojilo 92.50—93 (93), 7% Blerovo posojilo 85.50—86.50.

Vsemogočni je poklical k Sebi na plačilo svojega zvestega služabnika, prečastitega gospoda

Jožefa Borštnar

župnika v pokoju in biseromašnika

dne 12. decembra 1939 ob pol devetih zjutraj, v 90. letu starosti, pokrepčanega s sv. zakramenti za umirajoče.

Pogreb prečastitega gospoda župnika bo v četrtek, dne 14. decembra 1939, ob pol treh popoldne iz hiše žalosti, Ciglarjeva ulica 27 — Moste — k Sv. Križu. Priporočamo ga v pobožno molitev!

Ljubljana, dne 12. decembra 1939.

Zalujoči sorodniki.

Pogrebni zavod Gajšek Ivan, Ljubljana

Župnija Sv. Družine naznanja, da je odšel danes dopoldne ob pol 9 k Dobremu Pastirju po večno plačilo njegov zvesti služabnik, preč. gospod

Borštnar Jože

biseromašnik in upokojeni župnik

v 90. letu starosti. — Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, dne 14. decembra 1939, ob pol treh popoldne iz Ciglarjeve ulice 27 na pokopališče k Sv. Križu. Sveta maša zadušnica bo v petek ob 7 zjutraj v župni cerkvi Sv. Družine v Mostah. — Molimo za pokoj njegove duše!

Ljubljana, dne 12. decembra 1939.

Strancar Ignacij, kaplan.

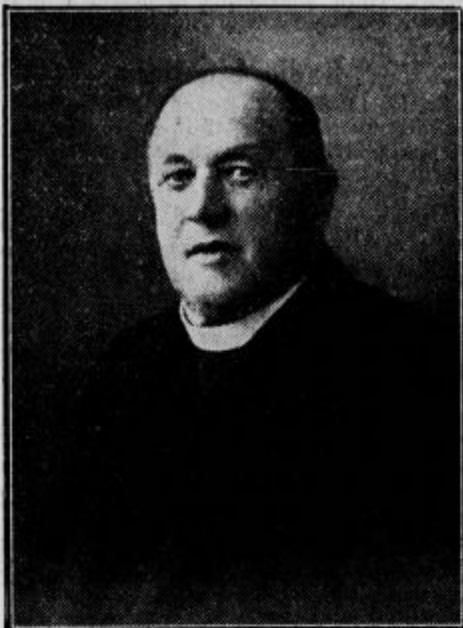
Jenko Miha, župnik.

Pogrebni zavod Gajšek Ivan, Ljubljana

† Biseri mašnik Jožef Borštner

Ljubljana, 12. decembra.

Danes dopoldne je v Mostah po kratki mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal vpokojeni župnik in biseri mašnik gospod Jožef Borštner, najstarejši duhovnik ljubljanske škofije. Pogreb bo v četrtek 14. decembra, ob pol treh popoldne iz hiše žalosti, Ciglerjeva ulica št. 27, v župnijsko cerkev sv. Družine, od tam pa, po opravljenih cerkvenih molitvah za rajnega, na pokopališče k Sv. Križu.

Jožef Borštner se je rodil 13. julija 1850 v Bruna vasi pri Mokronogu. Gimnazijo je študiral v Novem mestu in na Reki, bogoslovje pa v Ljubljani, kjer je bil 24. julija 1876 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Fari pri Kostelu, v Višnji gori in v Škocjanu, kjer je pastiral celih 8 let. Pokojni škof Missia ga je nato poslal k Sv. Petru pri Novem mestu za župnika. V nekaj letih je novi župnik vse obnovil, popravil razdrapano poslopja, postavil nova, dokupil za nadarbeno novo posestvo ter tako župniji dal vse potrebne gospodarske temelje za procvit in napredek. Poleg tega je bil goreč dušni pastir, ki je veliko faro upravljal brez kaplana. Ko je v St. Petru vse lepo v red spravil, je prošil za župnijo Rako, kjer je ostal 14 let do svoje upokojitve leta 1919. Tudi na Raki je pustil vse povsod sledove svojih dušnopastirskih in gospodarskih vrlin. Cerkev je bila prenovljena, župnijska poslopja popravljena. Z veliko ljubeznijo se je lotil tudi združnega dela, ustanovil Hranilnico in posojilnico, ki je tamkajšnje kmetstvo prebivalstvo rešila iz odušnih krepiljev bank in jim dala novega pogona za napredek. Po 42 letih neprestanega dela je šel v pokoj in si izbral najprej St. Vid nad Ljubljano za zatišje, v katerem se je hotel odpočiti od dolgega dela.

Toda njegovemu apostolskemu srcu ni dalo mira. Pustil je udobni St. Vid in šel v Moste, da tam pomaga. Ta takrat še samostojna velikanška predmestna občina je bila brez cerkve. Mala karmeličanska cerkevica ni mogla služiti potrebam dušnega pastirstva in salezijanska kapelica onstran Ljubljane na Kodeljevem je bila premajhna. Nova naselja so nastajala na njenih obronkih. Dušno pastirstvo zaradi prevelike obsežnosti ni moglo slediti brzini, s katero je naraščalo prebivalstvo. Tako se je Borštner naselil v bližini karmeličanske cerkve, iz katere je napravil prvo ognjišče moščenškega samostojnega dušnega pastirstva. — Njegov gospodarski talent pa mu je pravil, da bo treba misliti na gradbo nove cerkve. Postal je poleg rajnega g. Fr. Jakliča duša stavbnega društva za gradbo nove cerkve. Dočakal je, da se je zgradila lesena cerkevica in ustanovila nova župnija. V leseni cerkvi je 2. avgusta 1936 daroval svojo biserno sveto daritev. Do zadnjih dni je vsak dan v tej tako ljubi mu cerkvi daroval sv. mašo. Nekaj jutra pa ni pristopil k oltarju, obležal je doma, zadet od kapi. Z njim je moščenška farna družina izgubila svojega velikega podpornika. Naj plačilo za svoje delo in trud zdaj uživa v nebesih v družbi Svete Družine!

Pomagajte revnim akademikom!

Zima se bliža in z njo mraz. Za uboge študente nastopi spet prava hoja na Kalvarijo. Ti ubogi reveži, ki ponavadi nimajo niti zadostne hrane — saj je znano koliko izmed njih je dnevno brez zajtrka — ne zadostne obleke in so morda sploh brez tople spodnje obleke, bodo morali spet nastopiti trnjevo pot preko zime. Zanje se začne doba prezebanja v vlažnih mrzlih podstrešnih ali kletnih prostorih. Da je v takih razmerah solidno in redno študiranje nemogoče, je popolnoma jasno. Spet drugi se morajo dan na dan ubijati s preobilnimi instrukcijami. Morajo se, če hočejo živeti! O koliko je med njimi takih, ki od doma ne dobe niti pare, takih ki so navezani popolnoma nase. Ne dobe od doma zato, ker tudi doma nimajo. In ti se morajo podnevi baviti z vsakovrstnimi posli, samo da morejo izhajati, zvečer pa dolgo v noč študirati. A koliko pri tem trpi njihovo zdravje?!

Za te uboge reveže se je zavzela Vincencijeva konferenca za akademike. Kolikim je že pomagala, koliko jih je že rešila bede, koliko mraza, kolikim je omogočila redno študiranje! Pa kolikim bi še pomagala, če bi imela sredstva!

Morda se bodo pri vas oglasili nabiraleci, ki bodo pobirali za te reveže. Ne odrecite jim svojega daru! Morda vas bo posetila pismena prošnja. Ne prezrite jo! Vsakršen dar, še tako neznan v denarju, obleki, perilu ali obutvi bo dobrodošel. Spomnite se svojih 'sokratov', ki žive v pomanjkanju in pokažite s tem svojo dojkansko ljubezen do bližnjega! Vsi oni, ki jim boste s tem kakorkoli pomagali, vam bodo za to iz srea hvaležni. Beda je velika, ljubezen mora biti še večja.

Vsa velikodušna darila sprejema »Vincencijeva konferenca za akademike«, Ljubljana, Semeniška 2, II. nadstropje.

— Parfum ohrani svojo vonjavo, ako negujete telo s SANOPEDOM! Sicer pa se pomeša s neprijetnim duhom po potu in smrdi! Glavna zaloga za SANOPED: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Za naše narodno gospodarstvo je najpomembnejša:

Naša tekstilna industrija

V Sloveniji imamo 42 tekstilnih podjetij in dela pri njih nad 17.000 delavcev

Ljubljana, v decembru 1939.

Težave svetovnega gospodarstva, ki se večajo z vojnimi zapletitvami in ovirami mednarodnega značaja, nas morajo zanimati vsak dan bolj in bolj, ker bodo gotovo vplivale na vse naše gospodarstvo in na vse njegov ustroj. Slovenija je sicer še večinoma poljedelska dežela, toda ta večina je že zelo šibka. Mnogo naših kmečkih domov si lahko lasti to ime samo še na polovico, kajti zmeraj več je takih posestev, posebno malih, pri katerih že večina družinskih članov ne živi več samo od kmečkega dela, ampak tudi od zaslužka v bližnjih industrijskih podjetjih in tovarnah.

Bilo je ob koncu 19. stoletja, ko je tudi naše dežele zajel val industrializacije in liberalnega gospodarstva. Trgovina in industrializacija male obrti sta se razmahnila tudi pri nas. Bilo je konec tistega domačega obdelovanja volne in lanu, ki je posebno na Gorenjskem cvetelo še v sredini 19. stoletja. Brž ko je zmagal nov način dela, se je umaknila tudi stara domača obrt pridelovanja platna in sukna. Če se je ta domača obrt med nami ponekod ohranila še do sredine 19. stoletja, se je pa morala ista umakniti v mestih že mnogo prej. Prvo večjo tovarno tekstilnih izdelkov smo imeli v Ljubljani že v sredini 18. stoletja.

Velik razmah tekstilne industrije v zadnjih 20 letih

Moderna tekstilna industrija pa se je v Sloveniji razmahnila posebno v zadnjih 20 letih, to je po svetovni vojni. Mirovne pogodbe so v Srednji Evropi ustvarile celo vrsto samostojnih držav, ki so se za razmah svojega gospodarstva takoj obdale z visokimi zaščitnimi carinami. Tuji kapital pa je tudi rad investiral svoj denar v tako zaščitene industrije zato, ker je bila delovna moč pri nas še zelo poceni, posebno v prvih letih, ko sta bili delavska organizacija in socialna zakonodaja še pomanjkljivi.

Tako se je v naših najnovejših industrijskih središčih: v Kranju, Trzinu, Litiji, Mariboru in po raznih manjših krajih na Gorenjskem ustanovilo in zgradilo več tovarn in je trenutno v Zvezi industrijev včlanjenih 42 podjetnikov, ki imajo svojo »Zvezo delodajalcev tekstilne stroke.« Več manjših

podjetnikov pa ni včlanjenih v tej zvezi in zato ta slika še ni popolna. Težko bi tudi bilo zbrati podatke o številu skupnih obratnih in delovnih prostorov, ki jih ima tekstilna industrija v Sloveniji. Vsekakor pa je že številka včlanjenih podjetnikov zelo visoka.

Delavstvo v tekstilni industriji je vzgledno organizirano

V vsej naši tekstilni industriji je po zadnjih podatkih zaposlenih nekaj nad 17.000 delavcev in ta številka se sklada tudi s podatki Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Podjetniki so z delavci in njihovimi organizacijami v letu 1937 sklenili kolektivno pogodbo, ta kolektivna pogodba pa je bila letos dne 6. novembra spremenjena in so delavci dosegli povišanje mezd za 10 odst. To povišanje pa ne velja za nadure in za obveznosti, ki bi izvirale iz čl. 219 do 221 obrtnega zakona.

Tekstilna industrija pri nas pa ima še zmeraj relativno največ inozemskih zaposlencev in to posebno med predelavci. Veliko teh podjetij je tudi v rokah tujega kapitala.

Največja je bombažna industrija

Največ naših tekstilnih podjetij se peča z bombažno industrijo in sicer kar 39 podjetij in ta zaposlujejo 11.000 delavcev. Naša bombažna industrija ima okoli 170.000 vreten in 6000 tkalnih stav. Le redka so podjetja, ki se pečajo s predelavanjem volne, lanu in konoplje.

Pri nas v Sloveniji pa dosedaj še nimamo nobene tvornice za umetno svilo, ker nimamo na razpolago dovolj surovin. Gotovo pa bi se tudi ta proizvodnja obnesla, ker surove svile zelo mnogo uvažamo.

Naša največja tekstilna podjetja pa so trenutno Jugobruna in Jugočeška v Kranju, Glanzmann in Gassner v Trzinu, tovarne Mautner v Litiji in pa mariborske tekstilne tovarne s Hutterjem in Predilnico in tkalnico na čelu. Kakor pa smo že omenili, dela poleg njih še cela vrsta tekstilnih podjetnikov, naša tekstilna industrija je še v razmahu in po raznih naših, tudi manjših krajih se še ustanavljajo taka podjetja.

Nova katoliška kapela v Ohridu

V skrajnem južnozahodnem kotu naše države leži zgodovinsko znamenito mesto Ohrid ob istimenskem jezeru. Kakor povsod, živi v Ohridu in okolici veliko katoličanov, večinoma raznih uradnikov vseh vrst. Večkrat so izrazili željo, da bi dobili vsaj majhno kapelico, če že ni mogoče postaviti cerkve, zakaj župna cerkev je v nad 60 km oddaljenem Bitolju. Tudi pride v Ohrid med turisti, ki jih je vsako leto več in več, marsikateri duhovnik, ki bi rad tam maševal.

Končno je vsem tem željam ustrezno — v nedeljo 3. decembra je bila blagoslovljena v Ohridu nova katoliška kapelica sv. Cirila in Metoda. Slovesnost blagoslovitve te kapelice je ostala v javnosti neopažena, a za katoličane v Ohridu in okolici je bil to dan veselja. Nad 100 se jih je zbralo; prišel je tudi komandant mesta, prišel je komandant mornarice v Ohridu, prišli naši orožniki s svojim poveljnikom kapetanom g. Černetom, prišli so finančni stražniki s komisarjem g. Bratetom, ki je obenem tudi predsednik cerkvenega odbora. Iz bližnje Struge je pa okrajni načelnik

g. Kapus pripeljal skupino katoličanov. V bratski slogi Hrvatov in Slovencev se je izvršila tiha slovesnost. Blagoslovitev je opravil kapiteljski vikar skopljanske škofije g. Zakrajšek Viktor ob asistenci kaplana g. Vinka Zaletela in bitolskega župnika g. Alojzija Turka, ki se je celo leto trudil za nakup hiše in ureditev kapelice, ki je v prvem nadstropju preurejene hiše, dočim je v pritličju lepo stanovanje.

Župnik Lojze Turk bi vedel povedati, koliko skrb in potov je imel, preden je dočakal letošnji 3. december. Zraven mnogih nepotrebnih sitnosti je bilo najtežje finančno vprašanje in tudi pokojni škof dr. Gnidovec je nesel skrb za ohridski dolg s seboj v grob. Pa so prihajali darovi od vseh strani in danes je višina dolga že mnogo znižana, četudi je še občutna. Zadnji stroški za oltar so bili n. pr. kriti z nenadnim darom neimenovane dobrotnice iz Ljubljane in s precejšnjo zbirko katoliških orožnikov v Ohridu in okolici. Tudi drugače so tamkajšnji katoličani mnogo žrtvovali za kapelico sv. Cirila in Metoda v Ohridu, ki bo še dolgo pričala o njihovi vnemi in požrtvovalnosti.

Kapelica sv. Cirila in Metoda v Ohridu. Spodaj je stanovanje, kapela pa je v prvem nadstropju.

Del vernikov pri blagoslovlitvi kapelice v Ohridu

Obstoj tekstilne industrije je za nas zelo važen

S težavami mednarodnega položaja se posebno tej industriji lahko postavljajo ovire, ki lahko zelo nesrečno vplivajo na en del našega delavstva, ki se je v to industrijo že zelo vživel in od katere živi že skoraj ena generacija našega delavskega stanu. Ta industrija potrebuje surovine, ki se uvažajo. Če je bil že poprej uvoz teh surovin vezan na razne omejitve in težave, se bodo te omejitve sedaj še vsiljevale kot nekaj naravnega, kot posledica razmer.

Ker je s temi obrati zvezano toliko našega gospodarstva, moramo pač s silno skrbjo gledati nanje. Kako je naša javnost že dosedaj pozorno spremljala razvoj te industrije, se vidi pač iz dnevnega poročanja o vsem, kar se godi v tej panogi našega gospodarstva. Vsak pojav v tej stroki je našo javnost najbolj zanimal in največ prostora je bilo zmeraj odmerjenega dogodkom, ki so ovirali ali pa pospeševali tekstilno industrijo pri nas. Če je bila pozornost zanj že dosedaj tako velika, moramo v sedanjih razmerah še bolj pozorno spremljati njeno moč in usodo.

Poleg lesne, usnjarske in rudarske industrije je tekstilna industrija tista, ki daje največ kruha našemu slovenskemu delavstvu.

Novi finančni ravnatelj prevzel posle

Ljubljana, 11. decembra.

Danes je od upokojenega ravnatelja g. Avgusta Sedlarja, ki je po več kot 35 letnem službovanju odšel v pokoj, prevzel ravnateljske posle in vodstvo ljubljanskega finančnega ravnateljstva novi ravnatelj g. Josip Mosetizh.

Novi finančni ravnatelj se je rodil v Trstu, v Ljubljani pa je dovršil gimnazijo. Posvetil se je študiju prava in ga s uspehom končal na dunajskem vseučilišču. V državno finančno konceptno službo je stopil pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani l. 1909. Služboval je nato pri davčnem okrajnem oblastvu v Črnomlju, ves čas svetovne vojne in nekaj časa tudi še po italijanski zasedbi pa je služboval v Postojni. Od tam je prišel v Ljubljano, kjer je vodil bivšo davčno administracijo, pozneje tudi davčno upravo. Leto dni je služboval tudi pri drinski finančni direkciji v Sarajevu, odkoder se je konec leta 1930 vrnil k finančnemu ravnateljstvu v Ljubljano, kjer je vodil kot šef posle obsega odseka. Finančni ravnatelj g. Mosetizh je bil v IV-1 položajni skupini že od l. 1930, po službenih letih je pa najstarejši aktivni finančni konceptni uradnik-pravnik na ozemlju ljubljanskega ravnateljstva. Z ukazom od 22. novembra 1939 je bil postavljen za finančnega ravnatelja v III-2 položajni skupino. Finančni ravnatelj g. Mosetizh si je v svojem dolgoletnem službovanju pridobil nebroj skušenj in elovs izredno vestnega in sposobnega uradnika, ki je vedno pokazal razumevanje in srce za podrejene uslužbenke. Za svoje doseganje delo je dobil tudi najvišja priznanja, saj je bil odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje in z redom jugoslovanske krone IV. razreda. Ko nastopa novo in odgovornosti polno službo, mu želimo tudi mi čim več uspeha!

Upokojeni finančni ravnatelj g. Avgust Sedlar pa je kmalu po končanih študijah vstopil že l. 1904 v službo pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. Kasneje je služboval pri davčnih upravah v Črnomlju, Krškem, Novem mestu in Celju, dalje pri davčnem okr. oblastvu v Mariboru. Služboval je zatem pri davčni upravi v Mariboru, kjer je l. 1929 bil postavljen za šefa finančnega inšpektorata, ki je bil tedaj ustanovljen. Nekaj časa je služil pri drinski finančni direkciji v Sarajevu, l. 1932 je bil postavljen za pomočnika finančnega ravnateljstva v Ljubljani, l. 1935 meseca februarja pa za ravnatelja ljubljanske direkcije. G. ravnatelj Sedlar je z uspehom opravljal službo finančnega ravnatelja in je bil vsem uslužbenecem ravnateljstva naklonjen in dobrohoten predstojnik, zaradi česar ga bodo prav vsi ohranili v najlepšem spominu, tudi sedaj, ko je šel uživati zasluženi pokoj!

Pisma v 41 jezikih

Polagoma se pisemka in časopisna cenzura uvaža po vsem svetu. To pa marsikje ne gre brez težav. Tudi angleški imperij ima cenzuro, kar v kolonijah ni tako enostavno izvesti. Tako n. pr. na pošto v Singapur prihajajo pisma v 41 jezikih in sicer v 22 evropskih in 19 azijskih. Med azijskimi jih je največ v balinezijskem, kitajskem, japonskem, javanskem, arabskem in v raznih indijskih narečjih. Za vso to mešanico jezikov, ki se v pismih zbira na pošti, je bilo treba nastaviti tolmače, ki pisma prebirajo in puščajo naprej po rednem poštnem prometu ali pa se poslužujejo pooblaštil cenzure. Tako tudi to znamenje izrednih razmer mnogim ljudem pripomore do službe in kruha.

Droline novice

Koledar

Sreda, 13. decembra: Lucija, devica, mučenica; Otilija, devica.
Četrtek, 14. decembra: Konrad, Of.; Spiridion, opat.

Novi grobovi

† V Radovljici je mirno v Gospodu zaspala gosposdična Minka Jeglič. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalutim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz lavantinske škofije. Za kn.-šk. duhovnega svetlovalca je bil imenovan p. Mirko Godina, gvar-dijan minoritskega samostana v Ptuj. Umeščena sta bila za župnika: v Bočni g. Jurij Guze, I. kaplan v Zalcu; v Šmartnem na Paki g. Franc Časl sen, župnik v Svecini. Postavljena sta bila za župnijske upravitelje: v Svecini g. Franc Babšek, kaplan v Celju; v Šmiklavžu pri Slovenjem Gradcu g. Martin Stefan-ciosa, II. kaplan v Zalcu. Nastavljeni so bili: p. Ladislav Hazemali, O. F. M. Cap., za kaplana v Zavrču; g. Ivan Camplin, izseljenski duhovnik v Franciji, za I. kaplana v Dolnji Lendavi; g. Jožef Vošnjak, župnijski upravitelj v Šmartnem ob Paki, za kaplana istotam; g. Matija Balazic, novomestnik, za kaplana pri Sv. Rupertu v Slov. goricah; g. Jožef Lampret, župnijski upravitelj v Šmiklavžu pri Slovenjem Gradcu, za kaplana v Dobju. Prestavljeni so bili gg: Franc Tominec iz Ljubnega v Celje (III.); Franc Korban, III. kaplan v Celju, za II. kaplana istotam; Ivan Šukič iz Dolnje Lendave v Guštanj v delokrogu v Can-kovici; Franc Lasbaber iz Kamnice v Zalcu (II.); Franc Smole od Sv. Ruperta v Slov. goricah v Kamnici; Justin Oberžan iz Pilštana v St. Ilj pod Turjakom; Franc Jager iz St. Ilja pod Turjakom v Pilštani; Jožef Vošnjak iz Šmartnega ob Paki v Zalcu (II.). Službeni dopust je dobil g. Jožef Lampret.

Boljši oči
lažje delo in večja
splosna sposobnost
pomerjenosti očali
od

LJUBLJANA
PASAJA
NEBOTIČNIKA

— Stoletnica Muzejskega društva za Slove-nijo. Med najstarejša znanstvena društva v Slove-niji, pa tudi v državi, spada Muzejsko društvo za Slovenijo, ki bo proslavilo v soboto, dne 16. de-cembra 100 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo v elavnostni dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani v soboto, dne 16. decembra t. l. ob 6 zvečer pod pokroviteljstvom bana dravske bano-vine g. dr. Marka Natlačenca izredni občini zbor. Istočasno bodo tudi zborovanja slovenskih zgodo-vinarjev in sicer v soboto, 16. t. m. ob 9 dopoldne in ob 3 popoldne v čitalnici Narodnega muzeja v Ljubljani. Na zborovanjih bodo predavali naši najvidnejši znanstveniki o aktualnih problemih slove-njskega zgodovinarstva.

— Zveza katoliških mladencev priredi od 26. do 30. decembra v Šmihelu pri Novem mestu du-hovne vaje s tečajem KA. Začetek prvi dan ob 6 zvečer. Vzdrževalnica znaša 70 din. Prijave spre-jema Zveza kat. kmekih mladencev, Ljubljana, Mi-klošičeva cesta 21.

— Vsi avtomobilisti ki nameravajo pregra-diti svoja vozila na pogon z domačimi gorivi, se pozivajo, da javijo podpisane odboru vse svoje želje a obenem da sporoče tudi točne podatke o svojih vozilih. Predvsem pride v po-stev kot gorivo: plin, oglje in les. Enako po-zivamo tudi vse podjetnike, obrtnike ki se ba-vijo s pregraditvijo vozil oziroma strojev na domača goriva, da nam nemudoma javijo svoj naslov in kakšne pregraditve izdelujejo. Vsa tozadevna pojasnila in prijave naj se pošiljajo na: Odbor za propagando domačih pogonskih goriv pri kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani. Ljubljana, Kongresni trg 1 (Avto-klub).

— Izredna glavna skupščina Združenja jugoslovanskih glasbenih avtorjev (UJMA), eklicana po predeedniku UJMA za nedeljo, dne 17. decembra 1939 v Zagrebu, se odgodi na nedoločen čas. Skli-canje izredne glavne skupščine UJMA bo objavlje-no na isti način.

— K smrtni nesreči v Blanci, o kateri smo po-ročali v »Slovenca«, dne 5. decembra in pri kateri je izgubil življenje 60letni Jože Hodnik, moramo pripomniti, da si pokojni Hodnik ni naročil tovr-nega avtomobila pri g. Jesenku v Krškem, ampak pri g. Maku Bursiču v Stari vasi in torej ni avto-prevoznico podjetje g. Jesenka v nobeni zvezi s to nesrečo. Sicer pa je smrt Jožeta Hodnika le ne-rečen slučaj.

— V Krko je padel in utonil. V Čatežu ob Savi je živel gozdar v pokoji g. Slavko Drešček. V svo-jem težkem poklicu si je nakopal nadoho, zato je moral predčasno — šele 46 let star — v pokoj. Pre-šlil se je v Čatež, kjer je upal, da si bo od svoje bolezni opomogel. V nedeljo zvečer se je vračal s eprehoda proti domu. Med potjo ga je napadla na-duha, zato se je Drešček naslonil na ograjo nad Kr-ko. Nenadoma je za zaradi hudega napada in osla-belosti izgubil ravnotežje in padel po strmem bregu

naravnost v Krko in utonil. Njegovega trupla do-lej še niso našli.

— Konjski tat jo je skupil. V hlev posestnika Korošca v Grobljah pri St. Jerneju na Dolenjskem eta se ponoči vtihotapila dva tatova. Hitro eta skočila k jaslom in pričela gladiti konja po glavi in gri-vi, istočasno pa ju tudi odvezovati od jasl. V tre-tutku, ko eta konja obrnila od jasl in ju hotela odpeljati iz hleva, jima je zastavil pot domači sin Janez, ki je začel udrihati z gorjačo po obeh. Eden izmed tatov je tako obležal na tleh, drugemu se je pa posrečilo, da je pobežnil. Korošček sin Janez je to noč slučajno ležal v hlevu ter videl početje tuj-cev. Ker je bil neznanec hudo razjen, so ga naložili na voz in odpeljali k zdravniku v Kostanjevico, ki mu je nudi prvo pomoč, nato pa odredil prevoz v brežiško bolnišnico. Med potjo v Kostanjevico je Janez srečal orožniško patruljo in ji povedal, kaj se je zgodilo. Orožnika eta ugotovila, da je ranjeni tat 33 letni Mustafa Aladič iz Imolekega pri Ercegovem, njegov pobežni tovariš pa je Josip Mencilj iz Samobora. Orožnika eta ranjenca epemila do bolnišnice v Brezicah.

— Pri zaprtju, mrtjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Frantz-Josef« grešnice.

— Na rojstni dan dobil za darilo 6 mesecev ričeta. Zelo elegantno oblečen je stal pred sodniški malega senata v Ljubljani mesarski pomočnik Ma-zovec France, ki je prav včeraj, 12. t. m. dopolnil 29 let. Bil je znanec in tovariš proslulega tolovaja Salaja, ki je bil lani obsojen na 9 let robije zaradi mnogovrstnih vlomov in tatvin. Mazovec je od Salaja prejel v darilo drago lovsko puško Beden-kovo iz Kranja in daljnogled. Ko je Salaj lani 4. januarja pobežnil iz bolnišnice, mu je dajal za-točišče do 30. aprila. Na svojem domu ga je pred orožniki skrival. Njegova mati pa mu je donášala hrano. Salaj je podnevi spal, ponoči pa plenil. Plen je skrival Salaj pri Mazovcu. Mazovec je bil obtožen prestopka prikrivanja ukradenega blaga in prestopka potuše. Vse je tajil. Zatrjeval je, da Salaja sploh ne pozna in da ga ni nikdar videl v svojem življenju. Salaj sam pa je povedal v pre-iskavi, da eta se bila seznanila v ljubljanskih za-porih. Tudi domači eta go silno pokopali. France Mazovec je na svoj rojstni dan prejel 6 mesecev strogega ričeta.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni ki-slini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Zaradi poizkušenega požiga je bil Stefan Dervarič iz Latahovcev obsojen pred okrožnim so-diščem v Murski Soboti na 4 mesece strogega za-pora in izgubo častnih pravic za dobo 1 leta. Rad se je prepiral s svojo ženo in je vselej grozil, da bo zažgal hišo. Nekoč je že hotel zažgati slamnato streho na svinjaku in je le sosed preprečil ne-srečo.

Po državi

* 120.000 din nagrade je razdelil škof dr. Ak-samovič med svoje nameštence ob priliki 700 let-nice djakovke škofije. Dne 7. decembra je nam-reč preteklo 700 let, odkar je papež Gregor IX. potrdil darilno listino kralja Kolomana, s katero je le-ta daroval veliko posestvo v Slavoniji za vzdrževanje bosanskih škofov. Tedaj je bila tudi ustanovljena djakovka škofija. Ob priliki tega pomembnega jubileja je djakovski škof dr. Anté Ak-samovič razdelil 120.000 din med svoje name-štence in s tem pač najlepše proslavil to oble-tnico.

* Vaški »prerok« umrl. V Lukovici pri Te-tovu je v visoki starosti umrl kmet Pejo Pe-povič, ki je že leta 1908 napovedal balkansko in svetovno vojno. Najprej so se vaščani zaradi tega prerokovanja iz njega norčevali, ko pa se je prerokovanje uresničilo, je njegov ugled silno zrastel. Pepovič je bil tudi glede vremen-skih izprememb silno občutljiv. Vedel je že dan poprej, če bo deževno ali viharno vreme. Ime-novali so ga zato »živi barometer« in kmetje so ga radi spraševali za svet, ker se ni nikoli zmotil.

* 40 let je hranil, da je mogel odriniti na potovanje okrog sveta. V Vranju živi vpoko-jeni veterinarski nadzornik Jovan Antič, edini Jugoslovian, ki si je privoščil zabavno potova-nje okrog sveta. Že kot gimnazijec si Antič ni ničesar bolj želel, kakor da bi mogel potova-ti. Ko je končal študije, je seveda moral sprejeti službo, da se je preživel. Medtem, ko je v vasi zdravil konje in krave, je nepre-stano sanjal o daljinah, ki so ga vabile k sebi.

Moderna cestna zveza Ljubljana-Bled

Ze več let modernizirajo državno cesto, ki pelje na Gorenjsko in letos so najvažnejša dela pri modernizaciji te ceste bila končana. Tako je bila pred nedavnim izročena prometu betonirana cesta od Kranja do Naklega. Še pred božičem pa bo izročena prometu betonirana cesta od Jeperce do Kranja. S tem bo modernizacija ceste od Ljub-ljane navzgor dosegla že Naklo nad Kranjem. Prihodnje leto bo dograjen še kos ceste, ki gre v novi smeri mimo Naklega in priključen na sprameksirano gorenjsko cesto nad Naklem. Sprameksirana državna cesta gre do Podvina, kjer se modernizacija državne ceste končava. Banovina pa je predlaskim in lani gradila moderno cesto od Podvina do Lesc. Ta graditev naj bi služila sobodni cestni zvezi Bleda z modernizirano držav-no cesto. Stara banovinska cesta je šla od Podvina proti Radovljici v ostrem ovinku in tudi klancu, nova smer pa je presekala vse ovinke. Od Pod-vina naprej gre cesta najprej po velikem nasipu, nato pa skozi globok usek. Ko pride iz tega od-seka zopet na nasip, se odpre potniku veličasten pogled na Radovljico, ki ima v ozadju vse tri glavne pogorje. Prav tako se neprestano s te ceste kažejo izredno lepi razgledi na Karavanke. Modernizirana cesta gre blizu Radovljice naprej proti Lescam in se spušča z nadvozom čez želez-niško progo za leško postajo proti asfaltiranemu leškemu klancu. Tu se tudi priključi na že asfal-tirano cesto, ki vodi iz Lesc proti Bledu.

Preteklo soboto je bila ta modernizirana bano-vinska cesta izročena prometu. Dograjena je po-polnoma v ravnini, kjer je cestilne betonirano. V klancih pri Podvinu cesta ne bo betonirana, am-pak bo izdelana v asfalt — makadamu, ali pa deloma tlakovana s kockami. Prav tako bo pri-ključen na leški klanc dobil površinski obde-

Tako se je odločil, da bo hranil dinar za di-narjem, da bo končno mogel uresničiti svoje otroške sanje. Celih štirideset let je varčeval in hranil, dokler si ni prihranil toliko, da je mogel nastopiti potovanje, ki ga je privedlo okrog vsega sveta in ga bogato odškodovalo za vsa priitrgovanja štiridesetih let.

* Sina je spravil na beraško palico. Novo-sadsko okrožno sodišče je obsodilo na leto dni ječe 70 letnega kmeta Ilijo Lukiča iz Bačke Palanke, ker je 10. septembra letos svojemu sinu, s katerim je živel v sovraštvu, zažgal hišo, ki je pogorela do tal. Sin je zaradi tega prišel na beraško palico.

* Tvorica prediva zgorela. V noči od 9. na 10. decembra je v vasi Viškavac pri Djakovcu zgo-re-la tovarna prediva. Ko je požar izbruhnil, so v nekaterih oddelkih tovarne bili delavci pri delu. Zaradi hitrega širjenja požara so se delavci komaj rešili. Eden od njih je dobil tako hude opekline, da se je onesvestil. Djakovski gasilci so z veliko vmeno gasili in reševali, kar se je dalo. Kljub te-mu pa znaša škoda nad pol milijona dinarjev.

* Ženska z rogom na glavi. V pilepsko bol-nišnico je prišla te dni neka kmetica, ki je po dol-gem cincanju slednjič izustila, kaj ji leži na eru: na temenu glave ji je zrastel rog, ki silno kazi njeno lepoto. Ko je ženska odložila naglavno ruto, so zdravniki na veliko presenečenje opazili kakih 6 cm dolg rožen izrastek na temenu. Ženska je pripovedovala, da ji je rog začel rasti pred tremi leti. Zdravniki so kmetico s preprosto operacijo rešili tega nenavadnega okrasa, zaradi katerega je bila v domači vasi tarča zasmehovanja. Nekaj ur pozneje je ženska že odšla proti domu vsa srečna, vendar pravijo, da se je vsak hip tipala po glavi, da bi se znova in znova prepričala, ali roga res ni več...

* Šestletno dekletce zgorelo. V neki vasi pri Fojaici v Bosni je 6 letno dekletce Jasima Juzu-nović padlo na ognjišče in zgorelo.

* Orožniki ustrelili zloglasnega roparja. Te dni ponoči je orožniška patrulja v bližini Dugega sela na Hrvatskem naletela na cesti na sumljiv par, moškega in ženske. Ko so orožniki hoteli par legitimirati, je možki zbežal na eno stran, ženska pa na drugo stran. Orožniki so stekli za možkim in ga pozivali, naj se ustavi. Ko so bili že precej blizu njega, se je neznanec obrnil in oddal iz sa-mokresa 6 strelav na nasledujoče orožnike. Ti so v samoohrambi prav tako odgovorili z ognjem ter neznanca ubili. Naslednjega dne je komisija ugo-tovila, da je ustreljeni neznanec prosluli razboj-nik Ivan Meglič iz Lupoglave, ki je imel na vesti več drznih roparskih napadov in je svojčas že od-sedel osem let robije.

* 13.000 rib se je zastrupilo od nesnažne vo-de. Iz Sremske Mitrovice poročajo: Zaradi hu-dega deževja je narastla Sava in prav tako gorski potoki v Fruški gori. Voda je poplavlila vse rib-nike v okolici Jajlje, pri čemer se je okrog 13.000 rib zastrupilo. V potok, ki se je razlil čez bregov-e, se eteka namreč odvodni kanal odnotne elek-trične centrale, katerega voda je pomešala s ka-tranom. Ribiči so sklenili, da se pritožijo na upravno blast.

* Nečedni posli vaškega grobarja. V vasi Ba-bina greda v Slavoniji, kjer leži eno najstarejših in najlepših pokopališč, so zadnje čase opažali, da izginjajo s pokopališča križi. Pokopališče je ure-jeval in nadziral vaški grobar Martin Čivič, ki pa ni vedel nič povedati o tatovih, ki krađejo križe. Te dni pa je cigan Andrija Radosavljevič, ki se bavi s prekupčevanjem starega železa, pripeljal v Vinkovce večjo količino starega železa, med ka-terim je bilo tudi precej grobnih križev. Ko je trgovec, ki mu je cigan ponudil železo v nakup, opazil, da so med železjem tudi grobniki križi, se mu je etvar zadela sumljiva in je cigana naznanil orožnikom. Pri zaslišanju je cigan priznal, da je železne grobnice križe kupoval od grobarja Či-viča, ki jih je kradel na domačem pokopališču. Tudi Čivič je priznal tatvino križev.

* Pametni konji, 52 letni komet iz Tavankuta pri Subotici je te dni napregel konje in se odpe-ljal v sosednjo vas. Komaj pa je bil nekaj kilome-trov iz domače vasi, ga je na vozu zadela kap in je v nekaj trenutkih izdihnil. Kakor hitro sta ko-nja zakučala, da so vajeti popustile, sta se sama od sebe sredi ceste obrnila in pripeljala voz z mrtvim gospodarjem na domače dvorišče.

Anekdota

Ko je bil maršal Haeseler še polkovnik in poveljnik konjeniškega polka, je naročil svoj-im častnikom, naj preizkusijo vojske, če bodo uganili, koliko je ura. Nekega novinca, ki je bil zelo visoke postave in je po rasti daleč nadkriljeval poveljnika, je sam vzel v roke. »Jaz bom sedaj gledal na uro in vi boste za-klicali »stoje«, ko bo po vašem mnenju preteklo pet minut.« Tako se je tudi zgodilo. Novinec je nepremično stal pred polkovnikom, gledal čez njega, in na sekundo točno zaklical »stoje«.

»Odlučno, ga pohvali polkovnik. »No, kako pa ste mogli tako točno pogoditi čas?«

Nemalo se je Haeseler začudil, ko mu je vojak odgovoril: »Za gospodom polkovnikom namreč stoji cerkveni zvonik z uro.«

Ljubljana, 13. decembra

Gledališče

Drama, Sreda, 13. »Kozarec vode«. Red B. Cetrtak, 14. »Številka 72«. Izven. Ljudska pred-stava po globoko znanih cenah od 16 din na-vzdol. Petek, 15. ob 15: »Striček Vanja«. Dijaška predstava. Globoko »znane cene od 14 din na-vzdol. Sobota, 16. »Tri komedije«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera, Sreda, 13. »Sabska kraljica«. Red Sre-da, Gostuje Josip Gostič. Četrtek, 14. »Gorenjski slavček«. Red Cetrtak. Petek, 15. »Nižavac«. Pre-miera. Premierski abonma. Sobota, 16. »Gorenjski slavček«. Izven. Slavnostna predstava v proslavo 20 letnice Univerze kralja Aleksandra I.

Radio Ljubljana

Sreda, 13. dec. 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Veseli češki godci in pevci (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napo-vedi — 13.02 Klavir, koncert (Silva Hrašovec) — 14 Poročila — 18 Mladin. ura: a) Slovenski li-terarni zemljevid (prof. Fr. Vodnik); b) Kaj pravi znanost in tehnika (prof. M. Adlešič) — 18.40 O štajerskih gradovih (Leo Pettauer) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Or-ganizacija našega narod. gospodarstva in social. organizacij (E. Galijan, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Fotografiranje v naravnih barvah (prof. Fr. Bajd) — 20 Koncert zbora Glasbene Matice — 20.45 Operni odlomki (plošče) — 21.15 Ci-mermanov kvartet — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pesmi in napavi iz zvoč. filmov (plošče).

Drugi programi

Sreda, 13. decembra: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Ljubljana — Bratislava: 19.40 Zab. oknc. — Sofija: 20 Vok. in instr. konc. — Be-romünster: 20.15 Bachove kantate — Budim-pešta: 20.20 Igra — 22.03 Klavir — 22.35 Cig. ork. — 23.20 Plesna gl. — Bukarešta: 20 Oper-na gl. — Stockholm-Hörby: 20.55 Olssonov »Te Deum« — 22.15 Moderna plesna gl. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21 Moderna gl. — 22 Operetna gl. — Rim-Bari: 21 Igra — Flo-renca: 20.45 Verdijeva opera »Trubadur« — London: 19.15 Pisan spored — 21.05 Ork. konc. — Oslo: 20 Ork. konc. — 22.15 Plesna gl. — Sottens: 20.35 Spevoigra — 22 Plesna glasba.

Prireditve in zabave

Prosvetno društvo Trnovo priredi drevi ob 20 četrti prosvetni večer pod naslovom »Rdeči raj«. Predavanje, ki ga bodo pojasnjevale številne ekioptične slike, bo imel g. Breznik Albin.

Prelovce spada med najbolj popularne slove-nске skladatelje. Pot mu je utrla njegova pesem »Jaz bi rad rudečih rož«, ki je bila splošno znana in se je pela tako pogostokrat, da je skoro ponarodela. V pravem pomenu be-sede ponarodela pa je njegova žalostinka »Do-berdob«. Prelovčev spomin bo počastilo pevsko društvo Ljubljanski Zvon, katerega pevovodja je bil pokojni Prelovec skoro 25 let, na kon-certu Prelovčevih skladb, ki bo v petek, dne 15. t. m. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani, vstopnice pa so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Naše rojake, ki bi morali iz zasedenega ozemlja v naše kraje in so pogostokrat, po-sebno v zimskem času brez posla, podpira pev-sko društvo »Tabor«. Zbor Taborašev bo prire-dil v ponedeljek, dne 18. t. m. koncert na ko-rist te podporne akcije. Na koncertnem spore-du so različni naši zbori in samospeli. Zbor vo-di pevovodja Guček. Koncert bo v mali Filhar-monični dvorani v ponedeljek, dne 18. t. m. ob 20. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glas-bene Matice.

Predavanja

Šentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani priredi drevi ob 8 v prostorih prosvete preda-vanje g. Fran Erjavca: O naši gospodarski pri-pravi za morebitno vojno.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvo-rana Filharmonija. Danes, v sredo, 13. t. m. bo ob 20 predaval univ. prof. dr. Fr. Stele o temi: Umet-nost pri zapadnih Slovanih — I. del. Vstop prost. (S ekioptičnimi slikami).

Pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana-mesto zaradi nenadnega obolenja g. predavatelja to sredo dne 13. decembra t. l. ne bo predavanja.

Sestanki

Kolo žen zadrugarik sklicuje za dne 13. t. m. v dvorani glasbenega društva »Sloga« ob 20 svo-j redni članski sestanek s predavanjem in razgovorom o bodočem delu. Članice vabljene, da se si-gurno udeležijo tega sestanka in pripeljejo seboj pri-jateljice »komšije«. Predavala bo gđc. Marija Kržičeva: »Žena in njena zaposlitev«.

Barjansko okrožje Z. F. O. ima drevi ob pol 6 redno sejo v salezijskem zavodu na Rakovniku. Velel važnosti seje je udeležba za vse odbornike strogo obvezna. — Tajnik.

V Rokodelskem domu bo drevi ob 8 širši sestanek Fantovskega odseka. Vabimo vse člane, kakor tudi druge obrtne in rokodelske mojstre, pomočnike in vajence, da se tega sestanka, na katerem bo za-nimivo predavanje, gotovo udeležijo.

Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljublja-na-mesto ima svoj letošnji redni občini zbor z običajnim redom v soboto dne 16. decembra t. l. ob pol 20 v salonu gostilne »pri Mraku«, Cesta 28. oktobra. Udeležba je za člane dol-žnost.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob 8 redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljani!

Kongregacija za akademikarke ima drevi ob četrti na osem sestanek v frančiškanski kapeli. — Vse in točno!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakardič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Zavit kos novega blaga je v ponedeljek zve-čer nekdo našel pred stolnico in ga oddal v tra-fiki Souka! nasproti stolnice, kjer ga dobi, kdor ga je izgubil.

Izgubil sem listino z dokumenti. Najditelja pro-šim, naj mi proti nagradi vrne vsaj akademsko izkaz-nico. Ivo Brizelj, Ljubljana, Skoberjeva ulica.

Dva ključa sta bila najdena v Dalmatinovi ulici. Dobita se v podružnici »Slovenca« na Miklošičevi cesti 5.

Kaj pravite?

Na tem mestu ste, gospod urednik, zadnje dni priobčili nekaj misli o modernem miklavževanju in se je graja delila ljubljanskim trgovcem, češ da v svojih izložbah dajejo prednost peklensku pred dobrotnim Miklavžem. — Kaj pravite na to, da v nekem podeželskem mestecu na Gorenjskem čitalniško društvo takole razglašalo potešenje sve-toga Nikolaja: »V torek zvečer miklavževanje za odrasle s plesom. Kaj pravite, kdo bo plesal? Ali Miklavž, ali angeli, morda parkejni, kar pa iz vabila ni razvidno? Ali pa mislijo napredni prosvetljenci, da je Miklavžev večer neke vrste predpustna zabava. — Kako čudno so se zmedli pojmi gotovim ljudem! Vsa naša poezije mladinskega praznika bi morali ohraniti tudi za poznejša leta. Ali niso tudi taki pojavi znamenje vedno bolj prodirajočega zboljševiziranja vsega mišljenja in življenja, uničevanje obstoječe krščanske kulture?

LJUBLJANA

Verouk na ljubljanskih gimnazijah v nevarnosti

Pred dobrim tednom smo priobčili splošno opozorilo o žudnem zapostavljanju verouka na srednjih šolah. To opozorilo pa, žal, na merodajnih mestih ni našlo nobenega vidnega odziva. Že polne tri mesece poučujejo tako zvali honorarni kateheti skoraj polovico veroučnih ur brez vsakega honorarja ali celo samo z dovoljenjem, da smejo poučevati brezplačno. Da bo javnost točno in nepristransko informirana, kako se pri nas prosvetna oblast briga za verouk na srednjih šolah, prinašamo nekaj števil z ljubljanskih državnih gimnazij. (Od drugod števil še nimamo; stanje pa tudi po drugih mestih ni boljše.)

V Ljubljani imamo 5 državnih gimnazij: klasično, I. drž. realno (bivša realka), II. drž. real. na Poljanah, III. drž. real. za Bežigradom in novo žensko realno gimnazijo s prostori na učiteljski. Na teh petih zavodih je letos skupaj 139 razrednih oddelkov. Po zakonu mora imeti vsak oddetek po dve uri tedensko verouk; torej skupno 278 veroučnih ur. Po istem zakonu je zato potrebnih vsaj 15 profesorjev z 18 urami tedensko, če tudi supletenti poučujejo toliko. Dejansko pa je stanje učnih moči za verouk naslednje:

Redno nastavljenih je skupno samo 9.
Honorarni z dekretom 4.
Honorarni z dovoljenjem za brezplačno poučevanje 8.
Predpisane veroučne ure (278) poučujejo takole:

I. Sestanek JRZ za kolodvorski okraj iz tehničnih vzrokov ne more biti v četrtek 14. decembra, temveč šele v ponedeljek 18. decembra.

I. Zlata nedelja za nakup božičnih daril je letos v nedeljo 17. decembra. Kupujejo občinstvo se naproša, da izrazi to priliko v ljubljanskih trgovinah, ker bodo trgovine, kakor že objavljeno, v nedeljo 24. ves dan zaprte.

I. Vincencijeva konferenca za župnijo Marjinega Oznanjenja v Ljubljani vjudno poroča, da se od sedaj naprej prodajajo nakaznice Družbe sv. Vincenca Pavelskega za podporo siromakov, izdane od Karitativne zveze, v pisarni »Pax et bonum«, frančiškanski prehod. Cena za en blok po 20 listkov znaša din 5.

I. Lep venec je poklonilo vojnim žrtvam na pokopališču pri Sv. Križu tudi združenje bivših mornarjev in sicer po tajniku združenja, magistratnem uslužbencu g. Dragu Dernovšku.

I. Trgovski ples. Na številna vprašanja nanašanja Klub absolventov trgovske akademije, da je tudi v letošnjem predpustu nameraval prirediti »Trgovski ples«, kakor ga je z velikim uspehom priredil že v poslednjih dveh letih. Z ozirom na splošni položaj pa je klub to namero opustil, zaradi česar trgovskega plesa letos odnoso v letošnjem predpustnem času ne bo.

I. Po novi cesti v Tivoliju, ki ob železniški progi veže Cesto v Rožno dolino in Lattermannov drevored, še vedno vozijo kolesarji, čeprav jih mednarodne značke opozarjajo, da je vožnja tudi s kolesi po tej cesti strogo prepovedana, saj je vendar namenjena samo mirnim sprehajalcem po Tivoliju. Kolesarje torej opozarjamo na prepoved vožnje po tej cesti, da ne bo kake nepričakovane globe.

— Korpulentnim in miščastim, pri katerih se pojavljajo znaki raznih težav v led nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josef« greške vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg. po min. soc. pol. in a. zdr. S-br. 15 485. 25. V. 35.

I. Za mestne reveže je darovala 150 din trdka Jolečnik in Simončič, Pred škofijo št. 18, v počaščenje pok. kanonika g. Josipa Šiške, a mestna vrtnarja je v znamenje tega darila na krsto položila preprost venec. G. A. Ebenspanger, trgovina s semeni in deželni pridelki, je poslala 500 din za božičnico in za revne otroke v stari cukrarni. G. Bogomil Kobal, Dvorakova ulica 10, je daroval 300 din; g. A. Jovanovič, Livarska 3, je poslal 300 din za najbednejše v stari cukrarni. Mestno poglavarstvo izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu obdarovanih in prosi dobrosrčne občane, da posnemajo te dobrotnike pri pripravi za božične praznike.

I. Zamrznjene vodovode tali brez razkopavanja zidu z električnim aparatom Avgust Čokert, klepar, vodovodni instalater, Gregorčičeva ulica 5, telefon 24-70.

I. Fra Diavolo v Ljubljani. Za razvedrilo ljubljanskega občinstva si je uprava kina Sloge preskrbela film, kateri bo s svojo vedrostjo, zdravim humorjem in krasnimi arijami, navdušil vsakega. Gotovo se še spominjate filma »FRA DIAVOLO«, ki je pred

156 po zakonu redno nastavljeni kot supletenti in profesorji.

10 ur isti kot neplačane nadure, 70 ur honorarni, brez honorarja vse tri mesece, 42 ur »honorarni« ne samo brez honorarja, marveč vse tri mesece celo brez pravega dekreta.

Dejansko je honoriranih samo 156 ur, torej komaj dobra polovica!

Ker so prizadeti kateheti sklenili, da naprosijo svojega škola, da jih v znak protesta nad tem očitnim zapostavljanjem verouka v srednjih šolah, odpokliče in jih uporabi drugje, če se razmere takoj ne uredijo, je nevarnost zmeraj večja, da bo približno polovica ljubljanskih dijakov brez verouka. Mimo tega dejstva v sedanjem domačem položaju in splošnih razmerah v svetu ne moremo iti mirno in brez besed; kajti ravno verouk mora nuditi naši mladini pravi razgled v svet in oporo v vrvežu sodobnih zmot. Zato v imenu slovenske in posebno katoliške javnosti apeliramo na kralj. bansko upravo, da poskrbi, da v Sloveniji ne bo verouk zastojarski in odvišen predmet na gimnazijah.

Cudno je, da se za vse druge predmete najdejo krediti, samo za verouk ni mogoče izvirati niti novih nastavitvev niti honorarjev za začasne učitelje; zanje je samo še dovoljenje, da smejo brezplačno poučevati! Zvedeli smo tudi, da je bilo v letošnjem preračunu predvidenih tudi 30 supletentskih mest za verouk; ta supletentska mesta so bila tako enostransko oddana, da Slovenija ni dobila niti enega! Kdo je kriv te enostranosti?

nekaj leti navdušil vse ljubljanske kinoobiskovalce. Film je posnet po znani Aubertovi komični operi »Fra Diavolo«. Če vam povemo še, da imata v tem filmu glavno vlogo Stan Laurel in Oliver Hard, mislimo, da vam lahko jamčimo za izvrstno dveurno zabavo pri tem filmu. Film je na sporedu le nekaj dni, zato ga priporočamo vsem, da si ga čimprej ogledajo.

I. Vibravo vreme. Meteorološka zima se takorekoč pri nas pričinja že s 1. decembrom. Astro-nomeke in kotedarske zime pa je začetek 21. de-

MARIBOR

Hutterjeva elektrarna na Pohorju

Zanimive podrobnosti velikega načrta

Opetovano smo že v »Slovenec« pisali o velikih načrtih, ki jih namerava izvršiti mariborska tekstilna tovarna J. Hutter in drug na Pohorju. Zgradišča namerava na Lobjnici veliko električno centralo, v Rušah pa tovarno za izdelovanje umetne svile, ki bo dobivala pogonsko energijo od omenjene elektrarne. V »Službenih novinah« je bil nedavno objavljen razglas banske uprave, v katerem se na podlagi odredb zakona o izkoriščanju vodnih sil pozivajo vse prizadete ustanove in zasebniki za vložitev morebitnih prošelj za podelitev predhodnega dovoljenja za vodno silo Lobjnice. V tem razpisu so objavljeni tudi zanimivi podatki o gradnji Hutterjeve elektrarne.

Tvrdka J. Hutter in drug v Mariboru je predložila banski upravi generalni načrt za zgradbo hidrocentrale v Smolniku, občina Ruše. Načrt predvideva izrabo vodne sile potoka Lobjnice in njenih desnih pritokov Crnove, Kraljišice in Verne. Voda vseh teh potokov se namerava skupno zajeti v dolini Lobjnice pri Bajgotu, kjer je dolina nad vodopadom Sumikom najbolj ozka. Tu je predvidena pregrada, ki bo zaprla vso dolino do vrha, tako da bo za njo nastal nabiralnik, velik kakor majhno jezero, ki bo preplaval okrog 12 hektarov zemlje. Voda potoka Verne, ki se izliva v Lobjnico pod projektirano pregrado, se bo s posebnim cevovodom napeljala v nabiralnik. Pregrada bo imela obliko loka ter bo na obeh straneh zasidrana globoko v skalovje. Od nabiralnika bo izpeljan v dolino tlačni cevovod, ki bo položen deloma v rovih, deloma pa prosto do vodnega stolpa, ki bo zgrajen pod zemljo nekako na sredini poti med pregrado in dolino. Od vodnega stolpa bo izpeljan cevovod do hidrocentrale v dolini pri Smolniku. Cevovod bo dolg 6099 metrov.

V območju nabiralnika bo preplavljena tudi obstoječa drča za spravljane hlodov z vrhov Pohorja v dolino. Da se omogoči spravljane lesa bo nad gladino vode v nabiralniku kot zveza med preostalimi deli drče napravljen zidan kanal deloma v obliki akvedukta. Ker teče drča po dolinih potokov Lobjnice in Crnove, bo v obeh potokih zgrajen poseben jez za odvajanje vode v zidan kanal. Zaradi naprave hidrocentrale bo omogočeno obratovanje osmerim žagam, ki leže med

Pratrestilna drama, ki se je dejansko odigrala na tosterskih deskah, istočasno pa tudi na odru življenja — v sredi dveh mladih ljudi ...

Louis Jouvet

Dallo, Claude Dauphin, Odette Joyeux

Globoko zasnovana umetnina — film velikih umetnikov za ljudi, ki ljubijo umetnost

Zastrupljena mladost
Premiera ob 16., 19., in 21. uri
KINO UNION telefon 22-21

cembra. V ponedeljek je snežilo tja do poznega večera, nato se je nekoliko zjasnilo in zjutraj je povsod pomrznilo. Čez dan pa je večeraj nastopilo južno vreme, da je skromen snežni plašč po ravninah kmalu izginil. Večera dopoldne so se pokazali goreki velikani v vsem svojem kristalnem sijaju. Popoldne pa se je zameglilo. Mnogi napovedujejo, da bo zima prav huda in da bomo imeli mnogo enega. Smučarji in sankarji se tega vselej, Stari očanci, ki so pretekli že mnogo hudih in milih zim, pa zatrjujejo, da to zimo ne bo veliko enega. Sklicujejo se na sv. Barbaro. Star vremenski rek nam pravi tako: »Na sv. Barbare malo ali nič snega, da se na njivah vidi etrnišče, potem se to vidi vsak nadaljnji mesec.« Letos je bila Barbara brez enega.

I. Zivahni posli s hišami in parcelami. Po zapiskih zemljiško-prometne komisije sme letos na trgu z nepremičninami dosegli vsekakor rekord. Druga leta je bilo zaznamovanih celo leto po največ do 500 zemljiških in hišnih kupcij, letos je bilo v zadnjih 3 mesecih že pri komisiji zaznamovanih 477 kupnih pogodb. Letos pa je bilo dolejšaj tej komisiji prijavljenih že 1.679 predlogov od raznih strank, ki se tičejo sprememb lastniške pravice na hišah, vilah, parcelah in posestvih. Promet je v zadnjih treh mesecih dosegel že nad 20 milijonov din.

I. Maloželezniški družbi. Pred kratkim smo brali, kako MZ skrbi za izpolnitev voznega parka in kako se trudi, da bi nudila potnikom čim večjo udobnost. To je vse lepo in hvale vredno. Vendar pa je treba gledati na pr. tudi na to, da ne vozijo tramvajev od 12—14 na progi v St. Vid le na vsakih 12 minut, ampak vsaj na vsakih 6 minut. Tako bi bilo prav mnogim ustreženo, zlasti pa onim, ki imajo službo malo dalje od postle in jim zato ni mogoče vloviti tramvajev, ki odpelje kmalu po 12. Vsi ti morajo čisto čakati na odhod naslednjega tramvajev skoraj do pol ene. Tako potem človek ne ve, ali naj se doma kar pred vrati obrne, da bo prišel še do dveh v mesto, ali naj obedeje. Mislim, da bi MD že šlo utrpela par voz in voznikov, ki bi pognali potnike od remize do St. Vida in tako odpravila nedostatke in neljubo stopljanje pred postjo. Vsi prizadeti bi bili MD zelo hvaležni za uvedbo tega manjkajočega voza. — Potnik.

Duhovni svetnik

Ivan Doberšek

Slov. Bistrica, 12. decembra.

Slov. Bistrica, 12. dec.

Snoči ob desetih je zatienil svoje oči duhovni svetnik, bivši župnik v Sevnici ob Savi g. Ivan Doberšek, ki je svoj zaslužni pokoj užival v zavodu šolskih sester v Slov. Bistrici. Gospoda svetnika je zadela možganska kap, ki se ji je pridružila pljučnica, kateri je podlegel. Pogreb blagodej gospoda bo v četrtek, ob desetih dopoldne v Slov. Bistrici.

Pokojni se je rodil 28. januarja 1865 na Zussmu. V mašnika je bil povečan 25. julija 1892 v Mariboru. Kaplanoval je pri Sv. Francišku Ksaveriju, pri Sv. Juriju ob Taboru, ter v Smartnem ob Paki. 28. septembra 1899 je prevzel župnijo Sv. Eme, kjer je pastiral šest in pol leta. Od 1. maja 1906 je župnikoval v Sevnici vse do svoje upokojitve dne 31. maja 1938, ko se je preselil v zavod šolskih sester v Slov. Bistrico, kjer je postal splošno priljubljen duhovni oče, hišni spiritual in spovednik.

Kakor se v pozni jeseni tiho in neslišno odloči vsahnel list z drevesa ter zdrsi polagoma v naročje mater zemlji, tako se je ločila nenadoma v samotni, pokojni duša neizmerno dobrega duhovnika ter splavala Bogu v naročje po zasluženem plačilu, daleč od svojih mnogih ovčic, prijateljev in znancev. Na vseh župnijah, kjer je paroval, se ga ljudje še spominjajo kot zelo delavnega, požrtvovalnega duhovnika, pevovodje in pevca, ki je znal združiti molitev, delo, pesem, šalo in družabnost — vse prepojeno z dobroto in nesebično ljubeznijo pravega Kristusovega služabnika — v en sam duhovni podvig in v versko poglabljanje svojih od Boga mu zaupanih župljanov. V Sevnici pa, kjer je preživel 32 let, polnih dela, dobrote in miline pa bo orosila ob vesti njegove smrti marsikatero oko solza, ki pušča v srcu praznino, bolečino in bridko izgubo ter se bo dvignila iz te in one hiše tiha molitev za njegov večni mir in pokoj. Saj je ob slovesu zaprosil: Ko boste kedaj elišali, da sem umrl, tedaj vas prosim, spomnite se me v molitvi.

Dragi g. svetnik! Ko sem se zazrl sinoči, takoj potem, ko si izdihnil svojo blago dušo v tvoj nekvarjen mili obraz, mi je zaigrala v očesu solza hvalečnosti in zamislil sem se: za vedno so se zaprle oči, ki so izžarjale le dobroto, ljubezen in sočutje; za vedno so obnemela usta, ki so družila v dobrohotnem mašniku skrivnosti rožnega venca, tvojeja življenjskega in dnevnega upravljanja, dobrohotno pripovedovanje, tolažilne besede, razveseljujočo pesem in skrbni pomirjačo šalo, za vedno se je umirila noga, kateri so pred 10. leti izžagali koleno, da si sedaj šepal e protezo; nabrala ti je polno dobrih del in zaslužen v tvoj naravniški potrpežljivosti in udanem trpljenju; za vedno se je umirila roka, ki je delila samo dobroto in milodare tako, da je marsikateri tvojo dobroto zlorabil in si umiral ubog in brez denarja, da bo tvoje nebesko plačilo obilnejše. In že sem mislil: kako dragocena je pred obličjem Gospodovim smrt njegovih svetih »zakaj tako, kot ti, umira pravični.«

(obok nad odprtim ognjiščem v dimnici). Pridobivanje teh predmetov je pripravil remiški šolski upravitelj Milutin Arko.

m. Grdo bogoskrunstvo pri Sv. Miklavžu. Junaki teme iz mariborske okolice so se zopet pojavili pri Sv. Miklavžu zakrivali grd zločin. Spravili so se nad križ ob banovinski cesti med Miklavžem in Rogozo, katerega so s pomočjo konja podrli in ga zavlekli v bližnji gozd. Upamo, da bodo oblasti propalice kmalu izsledile in jih eksperimentalno kaznovali.

m. Za 18 vlovov v kurnike — 3 leta robije. Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal večeraj velik grešnik in nevaran tat 47 letni Ignac Lubej iz Kovacke vasi pri Slovenski Bistrici. Zagovarja se kar zaradi 25 vlovov in tatvin. Vse te grehe je izvršil v letošnjem letu. Med temi je bilo 18 vlovov v kurnike v Slov. Bistrici in okolici, pri čemer je odnesel 73 kokoši. Obtoženec je dejanje odkritosrčno priznal, zagovarjal pa se je z veliko bolehnostjo, češ da ne more delati ter si tako na pošten način služiti kruha. Pred sodniki je pokleknil ter jih s povzdignjenimi rokami prosil za milost. Obiljubljen je pri tem, da se bo popolnoma pobiljal. Prosil jih je tudi, naj ga vsaj za nekaj dni puste domov. Toda sodniki niso imeli razumevanja za njegove težave ter so ga obsodili na 3 leta robije in 5 let izgube častnih pravic. Povrhu pa je moral še takoj v zapor.

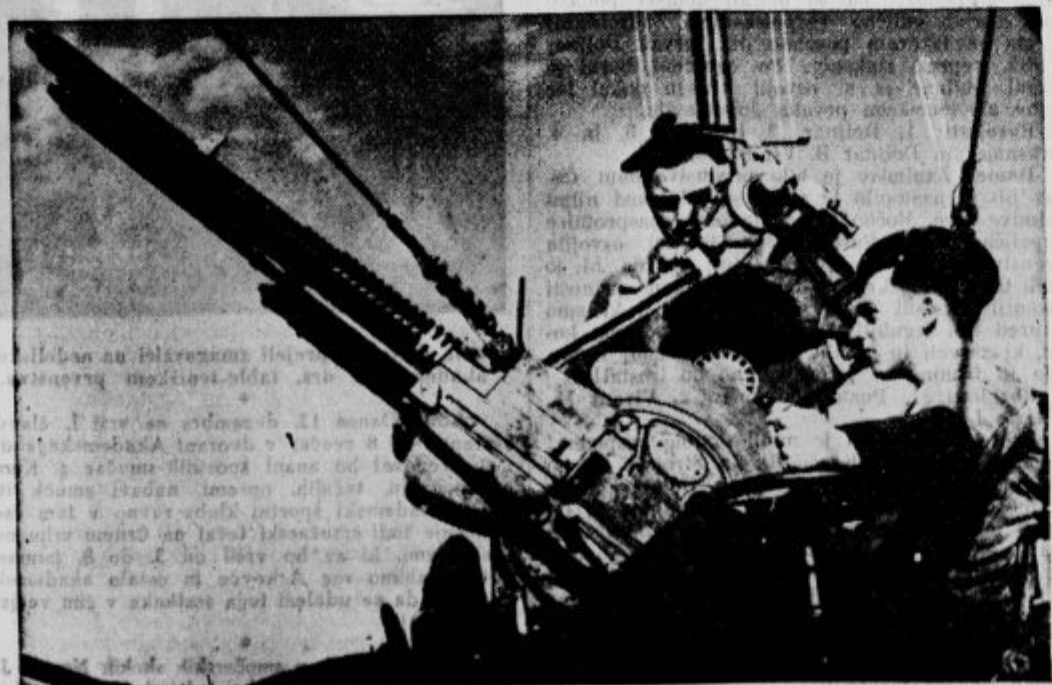
Gledališče

Sreda, 13. decembra: Zaprt. (Gostovanje v Celju.) Četrtek, 14. decembra, ob 20: »Lepa Vida«. Red B.

Ptuj

Akademija v čast Brezmadežni v nedeljo popoldne je bila zelo dobro izvedena. Vse točke so bile podane prav lepo. Posebno ljubeke so bile deklaracije in petje naših malih. V priporjenu je bila tudi verska igra »Sveta Neža«. Gledališka dvorana je bila do zadnjega kotička polna. Med odmori je igrala mladinska godba ptujskega FO.

Opozorilo vsem voznikom in avtomobilistom! Zadnje dni so se začela na lesenem ptujskem mostu večja popravila v dolžini 110 metrov. Zato je odprta za promet samo polovica cestišča v širini 2,80 m. Varnostna oblast opozarja zaradi tega vse voznike in avtomobiliste, da do preklica t. j. približno 2 meseca, vozijo čez most zelo previdno in le s tovorom do 5 ton. Pokoravajo naj se navodilom osebe, ki ima v ta namen varnostno službo na mostu.

Francoski mornarji na straži. Mornarice vseh vojaških se držav so opremljene s posebno močnimi strojinami, ki imajo premer do 3 cm in ki se letalom posebno nevarno

KULTURNI OBZORNIK

Pred stoletnico Muzejskega društva v Ljubljani

Pogovor z ravnateljem muzeja in urednikom »Muzejskega glasnika« g. dr. J. Malom

V soboto bodo slovenski zgodovinarji praznovali slovesno stoletnico Muzejskega društva v Ljubljani s posebno svečanostjo pod pokroviteljstvom bana dr. M. Natlačenca. Ker je stoletnica takega kulturnega društva gotovo zelo važen jubilej v naši zgodovini brez ozira na to, ali je bilo prvotno bolj nemško kot slovensko, toda vedno posvečeno raziskavanju naše domače zgodovine, je važno, da je naša javnost posvečena v ustanovitev, razvoj in rast tega društva, ki si je stavilo že pred sto leti nalogo, posvetiti v skrivnost naše zemlje in njeno preteklost. Da pripravimo javnost na ta važen kulturni jubilej in poudarimo tudi pomen glasila Muzejskega glasnika, ki ga sedaj urejuje ravnatelj dr. Mal, smo se obrnili nanj s prošnjo, naj nam v kratkem obrisi naznači zgodovino Muzejskega društva ter tudi pomen in razvoj Muzejskega glasnika.

Gospod ravnatelj nam je na prvo vprašanje dal naslednji odgovor:

»Ljubljanskega kongresnega leta (1821) so sklenili kranjski deželni stani ustanoviti po zgledu Češke in Moravske, zlasti pa sosednje Štajerske, svoj lastni deželni muzej. Ker država ni dovolila, da bi se vzdrževal iz javnih sredstev, so prav tako po zgledu drugih dežel bili prisiljeni, da ustanovijo v podporo muzeja posebno društvo, ki bi zbiralo za muzej razstavne predmete, jih pomagalo razstavljati, predvsem pa naj bi nabiralo pri svojih članih denarne prispevke, s katerimi bi se vzdrževal muzej, nakupovali novi eksponati in plačeval služilce in kustos, ki ju država ni dovolila prevzeti na stanovski budget.

Svoj ustanovni občni zbor je imelo novo društvo 18. decembra 1839 v stari lontonjski dvorani v Gosposki ulici. Ker so bili stanovi preveč ljubosumni, da bi s kom delili svoj prevladujoči položaj v novem Muzejskem društvu, je že takoj po nekaj mesecih prišlo do trenj med stanovskimi muzejskimi kuratorji in med društvenim odborom, ki si je želel v svojem delovanju več samostojnosti, medtem ko so ga stanovi hoteli potisniti v položaj pasivnega stroja za okrepitev muzejskega fonda. Napetost se je tako zaostila, da so stanovi sklenili predlagati razpust društva, kar so preprečili zgolj le dogodki leta 1848, ki so pozornost stanov obrnili drugam.

Novega življenja je vili društvu novi kustos muzeja Karel Dežman, po čigar prizadevanju je potem v petdesetih letih prejšnjega stoletja izšlo troje društvenih izvestij s pretežno prirodoslovno vsebino. S tem so se izpolnile določbe pravic iz leta 1839, ki v svoji poslednji točki predvidevajo domoznanski časopis.

Da so bila ta izvestja prirodoslovnega značaja, je razumljivo zaradi tega, ker je sestrsko, l. 1843 ustanovljeno Historično društvo za Kranjsko gojilo zgodovinsko delo. V šestdesetih letih so resno razmotirali spojitve obeh domoznanskih društev v eno, a je do tega prišlo šele v osemdesetih letih, ko je Historično društvo na svojem zadnjem občnem zboru 2. julija 1885 naročilo Muzejskemu društvu, naj ob ugodnem trenutku obnovi in združi delo obeh društev, kar je Dežman storil takoj po preselitvi zbirke iz starega liceja v novo muzejsko poslopje. Na ta način deluje brez prestanka od leta 1889, torej vprav poldeset let, Muzejsko društvo in pošilja redno leto za leto svoje publikacije v svet. Že takoj ob obnovitvi se je postavila želja, da društvo objavlja tudi slovenske pripevke, za kar so se leta 1891 osnovala Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Ze tedaj so kljub temu naslovu poudarjali, naj se društvo pri svojem delu ozira na vse slovenske dežele. Odbor in uredniki so to upoštevali, formalno — po svojem naslovu — pa je društvo šele po vojni raztegnilo svoj delokrog na celotno etnografsko ozemlje Slovenije. Z osnovenjem posebnega Prirodoslovnega društva je leto prevzelo prirodoslovno agende, matičnemu Muzejskemu društvu pa so odslej ostale izključno kulturnozgodovinske.

Na drugo vprašanje pa je začel:

»Potrebo po domoznanskem časopisu so naši rodoljubi že zgodaj čutili. Tak list naj bi bila

Krstna predstava narodne drame »Plavža« na Jesenicah. V jesenišek Krekovem gledališču, ki si je s svojo temeljito igro pridobilo sloves po vsem Gorenjskem in katerega igralska družina je gostovala tudi v ljubljanski operi, je bila uprizorjena krstna predstava izvirne domače drame »Plavža« izpod peresa poznanejšega prosvetnega delavca g. Franceta Klinarja. To novo delo zasluži, da mu posvetimo nekaj misli, kajti »Plavž« ni samo močna nova dramska tvorba za naše odre, nego tudi prikaz kosa naše narodne zgodovine — ponosne in usodne, prikaz značaja in srca našega rodu ter prikaz lepote slovenskega jezika.

France Klinar je to dramo napisal, potem ko jo je nosil v srcu in v mislih do izkristaliziranja namena celote in vsake osebnosti, potem, ko je ob stotinah slovenskih prosvetnih prireditelj primerjal in oblikoval tip slovenskega Celinarja in njegove usode. France Klinar je rojak slovenske plavžarske zemlje, torej sin njegove tako krasne Celine. Ako povemo še, da je France Klinar praznoval pri tem delu 20 letnico svojega vodstvenega in režiserskega dela v Krekovem gledališču, potem bomo razumeli uspeh tega dela, ki bo v nedeljo prikazano že četrto zaporedoma na jeseniškem odru pri nabito polni dvorani. »Plavž« je izšel kot knjiga in si jo bodo lahko nabavili vsi slovenski odri.

Jesenška igralska družina je to delo svojega tovariša zaigrala tako, kot se nismo videli zaigrati na tem odru. Na eni strani stoji svet slovenske Celine grčav in močan, tak kot je na tej zemlji kluboval tisoč let, da je tujez ni zavojeval. G. Riko Požene, sam režiser in pisec veseliger je igral v Celinarju svojo brez dvoma najboljšo vlogo. Njegov Celinar je bil pravi in živi pošteni, samovoljni in močni slovenski kmet izpod Golice. Na drugi strani je svet čistega računanja in zavojevanja tujecev, ki so se hoteli namistiti z bogastvom naših rudnih polj. Ta svet eta podajala plavžarski gospod Ciril Novak, ki je zajel vso hladnost tujerodca in se pokazal, četudi mlad igralec, za izredno sposobnega ter upravitelja plavžev v osebi mojstrskega režiserja tega dela g. Pečana, ki je vlogo gospoda, ki mora računati tudi s srcem, podal odlično. Borba med temi sve-

Naše osrednje ognjišče:

»Slovenski dom«

naloga letošnjega leta!

»Slavinja«, ki je pa predmarčna cenzura (1825) ni dovolila ustanoviti. Podobne naloge je zasledovala Kordseva Carniolia (1838—1844), ki so jo za strogo zgodovinska vprašanja nadomestila izdavanja (Mitteilungen) Historičnega društva za Kranjsko. Prirodoslovno stran našega domoznanstva so — kakor rečeno — obravnavali Dežmanovi trije letopisi (Jahreshefte) Muzejskega društva, ki so se po spremembi društvenih pravil leta 1866 prelevili v izvestja (Mitteilungen). Ta so se nadaljevala v strnjeni vrsti po letu 1889, sprva sporedno s slovenskimi izvestji, katera so se leta 1910 združila zaradi gnotnih težav v poligloto Carniola, odnosno leta 1919 v prav tako načelno poligloto, dejansko pa slovenski Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo.

Delo, ki ga je pri nas vršilo Muzejsko društvo, opravljajo drugod po svetu akademije z velikim aparatom in z velikimi podporami iz javnih sredstev. Uspehi našega društva zato niso nič manjši, zaradi svoje neposredne zveze in stikov s prebivalstvom pa je društveni vpliv še znatnejši, saj je društvo po svojih članih polno stoletje budilo zanimanje za spoznavanje lastne domovine. Vršilo je s tem eminentno patriotično delo, saj je resnica, da tega, česar ne poznamo, tudi ljubiti ne moremo.

Obsežno društveno delo je razvidno tudi iz tega, da obstojata sedaj za njegove publikacije kar dva repertorija: Gratzjev in najnovejša Kazalo dr. Piec-Steletove. Ako primerjamo predvorna društvena glasila s povojnimi, opazimo kmalu neko razliko. Predvojna doba je bolj pestra in pisana, povojna je bolj strnjena in strokovno opredeljena. To si moremo razlagati iz dejstva rastoče specializacije in delitve dela tudi na polju našega domoznanskega raziskovanja: ustanovitev Geografskega in Umetnostnozgodovinskega društva z lastnimi strokovnimi časopisi so pritegnili v svoje področje vprašanja, ki jih je poprej obravnavalo Muzejsko društvo. Podobno je tudi z literarno-zgodovinskimi, narodopisnimi in pravnozgodovinskimi spisi, ki so našli drugod svoja zatočišča.

Pri tem pa moramo omeniti tudi veliko vrednost zamenjav našega Glasnika z drugimi evropskimi znanstvenimi zgodovinskimi publikacijami. Nad 150 revij zamenjuje z nami svoja dognanja in to že sto let! Bogastvo tega more spoznati samo tisti, ki ve, kaj pomeni tak stik s svetovnim zgodovinskim znanstvom in kaj pomeni za naše znanstvo taka zaloga gradiva in pomočkov. Tako zbira revija zgodovinsko gradivo vsega sveta ter našo zgodovinsko znanost posreduje širokemu svetu. To je posebna naloga revije, ki odtehta vse živce, katere nosijo zanj privatne in javne ustanove.

Na nekaj pa naj bi naša javnost ne pozabila ob stoletnici Muzejskega društva, na nerazveseljivo dejstvo namreč, da je pokrajinsko društvo n. pr. leta 1842, v času, ko članom ni ničesar nudilo, štelo 215 udov, dočim jih danes kot veslovenska organizacija ne premore tolika. Če prištetimo tej okolnosti še to, da je nekako ob istem času (leta 1844) Kranjsko Zgodovinsko društvo imelo tudi svojih 320 udov, potem se naša doba ne more prav nič ponašati s kakim posebnim zanimanjem za kulturna in rodoljubna vprašanja. Naj bi v bodoče bilo bolje in drugače in naj bi zlasti jubilejni, 448 strani obsegajoči zbornik Glasnika pridobil novih članov, ki za borih 30 dinarjev dobijo visokostojeti domoznanski in znanstveni list, ki ga podobne organizacije večjih narodov svojim članom ne nudijo niti za dvojno gornjo ceno.

Gospodu ravnatelju smo hvaležni za pojasnila k sobotnemu jubileju, na katerem se bodo po sklepu sestanka zgodovinarjev v Celju z dne 5. februarja l. l. zbrali slovenski zgodovinarji in skupaj praznovali ta veliki praznik njihove vede. Naj se zavedajo, da je z njimi vsa slovenska kulturna javnost, ki bo znala in zna ceniti njihovo delo pri odkrivanju skrivnosti zgodbe naše zemlje in notranje slavne zgodovine našega naroda. Muzejskemu društvu kakor tudi Muzejskemu glasniku pa želimo največjega razmaha!

tovi je čudovita. Tu vmes nastopajo Celinarjevi otroci na eni ter plavžarjeva hči in upravitelj plavžev na drugi strani, med njimi pa se suče pojava slovenske usode izdajalca Marketa, ki ga je krasno podal talentirani igralec Jeršič. Celinarjevo družno prične rušiti svet erca. Teža za težo pada na otroke ponosnega Celinarjevega doma in ko Celinar misli, da je še močan, ima pred seboj ljubezenske vezi svojih otrok z gosposkimi. Najtežja je usoda Celinarjeve hčerke Mine, ki jo je z vsem talentom podala in z njo prikazala eno svojih najmočnejših vlog g. Franca Znidarjeva. Kar prikazeta na odru Celinar (Riko) in njegova hči (Znidarjeva) spada kot mojstrovina v vsako središčno gledališče. Klinar, ki je tu bičal, je našel v igralnih posebnostih zamisli. Zapletljaji so izvedeni, da zaplaka dvorana. Drugi Celinarjev sin, katerega je igral Soklič simpatično, je zapustil šole zaradi hčere plavžarskega gospoda. Tu je Klinar pustil nekaj srca črnolasi Angelini, ker je že preveč udarjal v zvezi Mine z upraviteljem. Toda vse je izpeljano tako polno, da človek Celinarjevi hčeri ne zameri greha, ker je ta greh storjen v veliki veri, da živi v tujih isti in enak pošten in lep svet kot v srcih Celine. Mladi svet Celine je nasledel, ker je veroval lepoti, ki je na drugi strani ni bilo. Angelina (gđ. Zvezdova) je zaigrala vlogo gosposke hčerke v tistem prikupnem dihu, ki ga človek pričakuje. Vlogo najstarejšega sina Celinarjevega je kot vsako svojo vlogo z uspehom podal France Zeleznik, eden od najboljših in najbolj poštvalnih igralcev. Vmes pa eta se zasukala pastirja s slovenskih planin priljubljeni Cegnar in Smolejeva. Res nekaj svež diha s planin je bil njun nastop v tej močni drami.

France Klinar pa je pri svojem delu kljub poglavitvi v vsebino gledal največ na to, da je delo pisano za oder. Dokazal je, da ni odsko delo tisto, ki vlačil kulise vsake pol ure, nego tisto, ki živi v prizorih — v igri. Tako je razbremenil in olajšal, da bo drama lahko šla po vseh slovenskih odrih. Važno tiho delo je izvršil v izdelavi scenerije naš risar g. Dachskobler.

Novo poklicno gledališče v Ljubljani. Po mnogih poizkusih, da bi se v Ljubljani poleg Narodnega gledališča, ustanovilo še eno poklicno gledališče, so se končno zbrali pod vodstvom absolventa praškega konservatorija Sintiča Zvonimirja mladi ljudje, ki se nameravajo posvetiti gledališki umetnosti in ustanovili »Gledališče mladih«, ker nimajo možnosti angažmaja v Narodnem gledališču. »Gledališče mladih« se bo ljubljanski javnosti prvič predstavilo 21. decembra ob 20 v franciskanski dvorani z Büchnerjevo tragedijo »Vojčeka« v 21 slikah v novem prevodu dr. F. B.

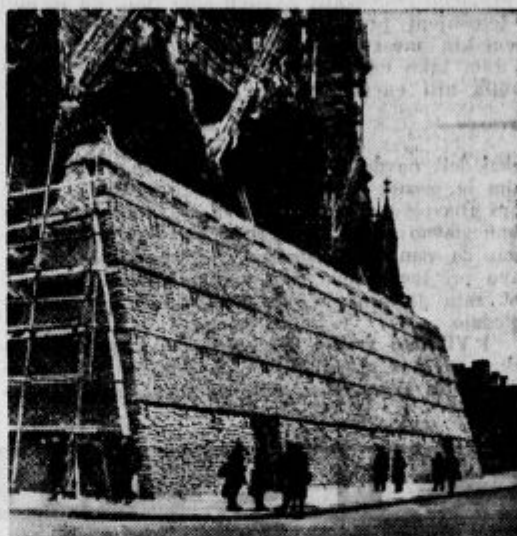
Bog v svetovnih jezikih

V dobah, kakršno mi preživljamo, se namodi v velikih množicah spomnijo Boga in molijo bolj kot kdajkoli prej. Navadno so cerkve vedno polne, ker se človeštva polasti večja potreba po varstvu in pomoči kot pa v varnih dneh. Sicer izraz sam »Bog« nima nobene zveze s pobožnostjo, vendar pa je zanimivo, da ima božje ime skoro v vseh jezikih levečjemu dva zloga. Navajamo nekaj zgledov:

francosko: Dieu,
angleško: God,
latinsko: Deus,
hebrejsko: JHVH (Jahve),
asirsko: Adat,
dansko: Godh,
perzijsko: Sorn,
turško: Allah,
švedsko: Goth,
v sanskritu: Deva,
špansko: Dios,
grško: Teos,
vikinski: Thot,
egiptovski: Amon,
Inca: Papa,
feničansko: Baal,
sirsko: Illu,
japonsko: Shin,
kaldejsko: Nebo,
hindustansko: Hakk.

Učenjakovo usmiljenje do živali

Precej je razširjeno povprečno mnenje, da so učenjaki, ki jim je narava dala posebne zmožnosti v eno smer, in so vedno zakopani v svoje

Cerkev v Reimsu, ki je velike umetniške vrednosti a je bila med svetovno vojno silno poškodovana, so v zadnjih 20 letih temeljito popravili ter je bila letos na novo posvečena. Slika nam kaže ogromno varovalno steno, napravljen iz vreč peska, ki naj varuje v sedanjih vojni znamenito pročelje dragocene stavbe pred poškodbami v slučajnih napadov iz zraka

ŠPORT

I. akademski table-teniški turnir za prvenstvo Jugoslavije

v prireditvi Akademskega športnega kluba (ASK)

V nedeljo se je ves dan odigral prvi veliki akademski table-teniški turnir, ki se ga je udeležilo okoli 40 tekmovalcev. Turnir je otvoril zastopnik pokrovitelja g. bana dr. M. Natlačenca, g. Lenart.

Ze takoj popoldne so se pričele hude borbe za prva štiri mesta. V nekaterih disciplinah so prevladovali Zagrebčani, jasna posledica vsakodnevnih treningov. Naši najboljši so bili v kondiciji slabi in tako so morali posebno pri posameznikih podležiti. Zelo razveseljivo dejstvo je, da so se po nekajletnem presledku pojavile na turnirju tudi zastopnice nežnega spola ter s tem pokazale, da tudi njim ni ta šport tuj. Posebno velja to za prvakinjo, kakor tudi za ostali dve.

Moštva: V tej disciplini je tekmovalo osem moštev. Poleg prirediteljevih še dve reprezentanci Zagreba, rep. Ljubljane ter moštvi Jugoslavije in JASO. V finale si je priborila vstop zagrebška in ljubljanska reprezentanca. Po lepih in napetih borbah so Zagrebčani zmagali s 5:3. Vrstni red je naslednji:

1. Rep. zagrebške univ. (Dolinar, Heksner, Sirola);
2. rep. ljubljanske univ. (Djinovski, Lazar, Krečič);
3. moštvo ASKA (Strojnik, Lakner, Štrumbil);
4. Zagreb II (Merksamer, Dolinar, Malec);
- Zagreb I je komaj premagal moštvo ASK-a s 5:4.

Strojnik A. je dobil z Dolinarjem 2. 2:1. Single gospodov: Še hujše borbe so bile v singlu gospodov. Tu so morali domači položiti orožje pred odlično razpoloženimi Zagrebčani! Tu sta se izkazala posebno dr. prvak Dolinar in dr. rep. Heksner. Po ogorčeni borbi je zmagal Dolinar in si osvojil krasen pokal ter naslov akademskega prvaka Jugoslavije.

Rezultati: 1. Dolinar, 2. Heksner, 3. in 4. Merksamer in Dolinar B. Vsi iz Zagreba.

Dame: Zanimivo je bilo prvenstvo dam. Čeprav jih je nastopilo le malo, so bile med njimi zanimive igre. Močno je nadvladovala nasprotnice simpatična Tjaša Pustoslemšek ter si osvojila prvenstvo dam Jugoslavije. Zeleti je, da bi jo videli tako še večkrat in tako z zmagami prinesli Sloveniji ponosni naslov drž. prvakinje, ki smo ga pred leti izgubili. Naj ne bi bil to samo komet, ki zasveti in kmalu ugasne za vedno! Dobra volja in trening — pa uspeh ne bo izostal!

Rezultati: 1. Pustoslemšek T., 2. Virant M., 3. Barle L.

Presenečenje nam je nudil double gospodov! V finale sta prišla Krečič D. in Strojnik A. po krasni zmagi nad drž. prvacom Dolinarjem 2. in Heksnerjem, ter Merksamer in Dolinar B. Po napeti in nadvse zanimivi igri sta s težavo zmagala Zagrebčana.

Rezultat: 1. Merksamer-Dolinar B. (Zagreb); 2. Krečič-Strojnik (Ljubljana); 3. in 4. Dolinar 2.-Heksner (Zagreb), Djinovski-Snagetti (Lj.). Kot zadnja disciplina je bil še mixe-double. Nastopili so samo trije pari, ki so se po ogorčenih borbah sledeče razvrstili:

1. Pustoslemšek-Medved, 2. Barle-Krečič, 3. Virant-Lavrenčič (vsi iz Ljubljane). Turnir, na katerem so sodelovali poleg ASK-

Ne kupujte mačka v vreči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!
Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate
Radensko
tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrecno v originalnih steklenicah!

misli, nedovzetni za pojave okrog sebe, da so za okolico surovi in brezobzirni. Toda velikokrat je res prav nasprotno. Prav pri takih naravah naletnimo na čudovito nežne značaje, ki niso zmožni storiti nobene grobosti. Eden izmed takih zgledov je tudi Proteus Steinmetz, ameriški matematik in eden izmed največjih učenjakov na polju elektrike. Nekega strupeno mrzlega zimskega dne ga je neki njegov prijatelj našel v njegovi delovni sobi, ki pa je bila nezakurjena, da je bilo v sobi pošteno mrzlo. Učenjak je stal ob svojih načrtih s svojo ljubo cigaro v ustih in s svinčnikom za ušesom. Zavrt je bil v cel sklad plaščev in večkrat je krepko plihnil v prgišče, da si je ogrel premrle prste. Prijatelj ga začudeno vpraša, čemu ne zakuri, saj vendar tako utrjevanje že presegga resne meje. Pa mu učenjak pokaže peč in mu pove: »Miš si je v peči napravila gnezdo in prav te dni je dobila mlade. Dokler so tako majhne, jih ne morem vreči iz gnezda in zakuriti; treba je pač počakati, da nekoliko odrastejo, potem si bodo pa že poiskale kako drugo bivališče in bom lahko zakuril.«

Finska „sauna“

Finska kmečka hiša ima svoj izrazit slog, ki se je kljub raznim modernim pridobitvam (elektrika) ohranil skoro neizpremenjen. Večinoma so vse hiše lesene, tudi v mestih je glavni stavbni material les, saj so celo palače bank, hotelov lesene. Kmečka hiša je zidana tako, da vse stavbe oklepajo dvorišče. Tu so hlevi, svinjaki, skednji, ropotarnica in posebna hiša za zimsko obleko, kjer je čez leto spravljeno, kar bo družina na zimo oblekla, da se bo ubranila mraza. Posebna značilnost finske hiše pa je »sauna«, kopalnica, ki jo mora imeti skoro vsak posestnik, tudi najrevnejši. To je najpriljubljenejši kotiček finske kmečke hiše. Poslučuje se je vsa družina, poleti celo po večkrat na teden. To je precej velika soba brez oken, z noko pečko, ki je vsa pokrita s kamnitimi ploščami. Peč se zakuri in po razbujenem kamenju polivajo vodo, da se dvigajo gosti oblaki sopare. Tedaj vsa družina plane v to »sauno« in kmalu se začne temeljito potiti. Da bi se bolj pospešili delovanje sopare in potenja, se med seboj trepljajo s šopi brezovih vejic. To je prava domača parna kopel z znojenjem in masažo. Po tej kopeli v »sauni« se še okopljejo v jezeru, po zimski pa se povallajo po snegu. Nekdaj se je tako v »sauni« po večkrat na teden zbralo vse, kar je v hiši: otroci in stare ženice, gospodar in vsi posli. Danes ti za naše pojme nekoliko »predomače« običaji minevajo in se kopljejo večinoma ločeno po spolih, kljub temu pa je »sauna« ostala za Fince to, kar je bila: potreba, ki se ji ne more odpovedati.

ovceve še tovariši iz Zagreba, številni člani JASO in Jugoslavije, je ustvaril tradicionalno tekmovalje med športniki naših univerz. Veseli smo, da je ta I. akademski table-teniški turnir bil v Ljubljani, ker smo s tem ponovno pokazali svojo agilnost, posebno ASK, ki je to organiziral. Po turnirju je bil prirejen na čast gostov in vseh plasirancev v Unioin družabni večer, ki so se ga udeležili vsi plasiranci in zastopniki sodelujočih klubov.

Našim akademikom in akademikarkam pa želimo drugo leto v Zagrebu še več uspehov!

Pokali, ki so jih prejeli zmagovalci na nedeljskem akademskem drž. table-teniškem prvenstvu.

ASK. Danes 13. decembra se vrši I. članski sestanek ob 8 zvečer v dvorani Akademkega doma. Predaval bo znani športnik-smučar g. Kump o smučanju, tečajih, opremi, nabavi smučk itd. Ker »Akademski športni klub« ravno v tem času razpisuje tudi smučarski tečaj na Črnem vrhu nad Jesenicami, ki se bo vršil od 3. do 8. januarja 1940, vabimo vse Aekovce in ostalo akademsko mladino, da se udeležijo tega sestanka v čim večjem številu!

Svetovni prvak v smučarskih akolah Nemes Jožet Bradi, ki si je pred nekaj tedni zlomil pri treningu nogo, je že toliko okrevaj, da je bil že preteklo nedeljo na smučeh, četudi ima zlomljeno nogo še vedno v mavčevem povoju.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javila, da so bili po telefonskem sporočilu, dne 12 dec. izžrebani sledeči dobitki III. r. 39. kola:

Premijo 505.000 je zadel št. 14724.
Din 200.000 je zadel št. 204.
Din 100.000 je zadel št. 52928.
Din 60.000 je zadel št. 1081.
Din 50.000 je zadel št. 79177.
Din 40.000 je zadel št. 45676.
Din 12.000 je zadel št. 11903, 15427, 20380, 69037, 81360.

Po 8.000 din št.: 20295, 23732, 21850, 45901, 48255, 82767, 91864, 73591, 19857, 23035.
Po 5.000 din št.: 1616, 10330, 19290, 21225, 47756, 51305, 59751, 63519, 71780, 84465, 84636, 85252, 84465, 59751, 10330, 65770, 61173, 61522, 65646, 47012, 42834, 59794.

Po 2.000 din št.: 66, 1778, 3899, 10885, 11297, 14506, 16446, 31729, 32524, 32584, 50754, 54914, 55497, 56976, 57759, 68016, 69317, 72063, 77860, 86164, 88210, 97308, 97860, 45345, 37971, 89907, 94588, 1781, 20217, 88154.

Po 800 din št.: 95885, 34678, 57666, 80842, 20042, 19619, 99039, 99004, 95459, 28792, 93765, 32177, 17258, 3261, 23613, 59578, 14404, 21216, 21183, 41101, 55034, 6477, 9012, 53066, 86601, 52638, 58187, 92834, 67828, 34393, 88439, 32017, 1781, 87309, 8226, 76015, 27942, 5484, 6143, 42372, 63409, 39923, 47180, 36471, 33944, 77454, 22343, 35932, 21436, 54255, 16122, 85860, 67677, 94114, 98270, 23678, 88347, 59324, 42044, 73753, 83684, 74630, 77978, 95877, 78652, 28779, 93323, 66585, 97367, 93443, 19568, 77030, 8074, 16954, 54523, 84577, 25262, 80885, 8984, 62468, 92675, 9899, 46977, 50896, 32775, 15379, 42214, 59517, 28485, 29244, 28964, 73951, 5629, 32550, 80207, 27086, 92740, 29994, 60486, 83935, 10464, 40424, 70491, 64674, 67133, 17464, 63446, 82238, 98476, 13215, 93033, 50946, 27193, 16459, 33410, 59798, 32680, 97089, 33887, 5903, 74281, 96505, 40100, 73356, 14690, 84593, 64271, 46186, 47012, 38800, 58703, 60515, 49791, 93038, 92645, 33908, 94298, 20843, 64519, 19431, 50466, 11093, 56035, 24267, 33686, 97075, 50061, 77728, 5234, 517, 8383, 81178, 27540, 23614, 97168, 99904, 38887, 45385, 10234, 25713, 79022, 17123, 37525, 68378, 9932.

Priljudne žrebanje bo 13. januarja 1940. Vsi oni, ki so zadel v kolekturi »VRELEC SREČE« lahko dobitke takoj dvignejo. Novim naročnikom so srečke še v raznih serijah na razpolago.

»Brala sem, da so si španske gospe svojo lepo, ponočno držo pridobile na ta način.«

Lev povzročil žejo na otoku

Otok Dšuai spada v skupino majhnih otokov, ki leže ob italijanski Somaliji, južno od mesta Kisimajo. Od celine je oddaljen samo pike štiri kilometre in v posebno suhih letih se zgodi, da morje ob osek tako močno upade, da se med otokom in celino pokaže suha zemlja in je mogoče peš priti na otok, kjer živi svoje skromno življenje kakih 350 ribiških družin. In v letošnji suhi dobi se je zgodilo, da je otok neke noči ob osek naenkrat izgubil značaj otoka: morje med otokom in celino je upadlo in otok ni bil več otok, ampak podaljšek celine. Neki lev, ki se je izprehajal po obali Somalije, je po ozkem suhem pasu zašel na otok Dšuai, kjer je raztrgal nekaj ovac in slednjič na svoji nočni poti prišel do edinega pitnega studena, ki je vse otočane preskrbel s pitno vodo. Tu si je najprej utušil žejo, nato pa se zleknil ob njem in brezbržno počival.

Celjske novice

c Opero »Prodana nevesta« uprizori drevi ob osmih v celjskem mestnem gledališču Narodno gledališče iz Maribora.

c Zlata nedelja v Celju. Združenje trgovcev za mesto Celje sporoča svojemu članstvu in vsem kupujočemu občinstvu, da bodo trgovine v območju celjske mestne občine v nedeljo pred božičem (24. dec.) odprte od pol 8 do pol 1 popoldne. Na Silvestrovo in na dan Novega leta pa so trgovine zaprte.

c Baletni večer bosta priredila Maks Kurbos in Irena Litvinova, člana ruskega baleta v Monte Carlu ter gosta newyorške Metropolitan opere, v soboto ob 8 zvečer v celjskem gledališču.

c Redna plenarna seja celjskega mestnega sveta bo v petek, 15. dec. ob pol 7 zvečer. Na sporedu so poročila vseh odborov.

c Tečaj za odbornike Kmečke zveze bo v četrtek, 14. dec. v Društvenem domu v Samostanski ulici.

c Roganovi tovariši pred sodiščem. V četrtek ob 8 zjutraj se bo pričela na okrožnem sodišču v Celju razprava proti Roganovim tovarišim. Rogan je bil ustrelen blizu Maribora, njegovi tovariši pa se bodo zagovarjali zaradi 40 virov in tatvin. V petek se bo zagovarjal pred sodiščem Al. Kosak, ki je bil tudi v zvezi z Roganom.

c Grebenšek in tovariši se bodo zagovarjali zaradi umorov v Medlogu in Seščah ter številnih viromnih tatvin v tork in v sredo. Za razpravo, ki bo deloma javna, deloma pa tajna, vlada v Celju in vsej Savinjski dolini veliko zanimanje.

Trajne kodre solidno izdeluje frizerski salon »Pavla« — Celje — Kovaška ul. 1

c 950 ljudi se je obrnilo na socialni urad mestnega poglavarstva in prosilo za premož, ki ga daje celjska mestna občina vsako leto pred zimno najpotebnejšim. Od teh je 800 ljudi, ki so res potrebni, da dobe podporo. Za Westenovih 200.000 din se je do sedaj prijavilo že okrog 800 oseb za denarno podporo. Zadnje dni se gnete na hodniku pred socialnim uradom vsak popoldan množica, ki čaka, da pride na vrsto. Prošnje prihajajo za denarno podporo tudi iz drugih krajev.

c Vse katoliške zavedne može in fante vabimo na prvi farni sestanek, ki bo v četrtek, 14. dec. ob 8 zvečer v salezijanskem Mladinskem domu v Gaberju. Na programu je važno predavanje o komunističnem gibanju v današnjem času. Za člane FO je udeležba obvezna.

c Dogodek v temni noči. V Vrtečah pri Sv. Krištofu nam Laškim se je dogodil pred Krašovo hišo do sedaj še nepojasnjen zločin, ki je razburil vso okolico. Ob polnoči je slišal 33-letni zidar Krašnar Franc pred hišo nek ropot. Vstal je in šel pogledat. V trenutku, ko je izstopil skozi vrata, ga je neznan moški trikrat sunil z nožem v prsi, nato pa zbežal. Zadevo preiskuje oblast.

c Dober plen celjske policije. Neki policijski stražnik je opazil v ponedeljek na celjskem kodo-dvoru mladeniča, ki se mu je zazdel sumljiv. Odvedel ga je na policijsko stražnico, kjer je policija ugotovila, da je mladenič ukradel velik gonilni jermen, deloma cel, deloma razrezan, v vrednosti 2000 din z žage Kristine Troger v okolici Mozirja. Tat je 18-letni delavec Edvard L. iz Desaniča na Hrvaškem. Edvard se je izgovarjal, da ga je poslal po ta jermen, ki je bil skrit v nekem kozoleu blizu St. Petra, neki drugi moški, kar pa najbrž ne odgovarja resnici. Vse kaže, da pripada Edvard družbi, ki je kradla jermene z raznih žag v gorenjskem in soštanjskem okolišju in jih prodajala na Hrvaškem.

Naslednje jutro so prišle ženske z vrči, kakor so hodile dan za dnem, da bi nalovile vodo. Ko so ugledale dremajočega leva, so se prestrašene spustile v beg in pridrle v vas s strašno novico, da je lev na otoku. Kar otok stoji, se še ni zgodilo. Da bi kdo videl na tem koščku suhe zemlje živega leva, ker je bil pač otok po morju z vseh strani dobro zavarovan pred takimi nepričakovanimi obiski. Otočani pač niso vedeli, kako nizko je prejšnjo noč morje upadlo in da je lev lepo po suhem mogel priti do njihovega edinega studena. Najslabše pa je bilo, da ni bilo mogoče najti na tem otoku nobenega orožja, ribiči so pač mirni ljudje in poleg svojega ribiškega orodja niso imeli drugega kot nekaj nožev za razparanje rib. Ker si niso vedeli drugače pomagati, so v previdni oddaljenosti od studena postavili straže, ki naj bi leva opazovale. Čez dan se ni ganil in ni bilo druge nesreče kot da nihče ni mogel po vodo. Ko pa se je znokilo, so ribiči skrbno zapahnilli vhode v svoje koče, lev pa je kmalu začel s svojim rjovenjem razodevati svojo navzočnost. Morje se je v plimi spet dvignilo in otok je bil spet pravi otok, od vseh strani obdan od morja in lev niti ni mogel nič več na celino, četudi bi se premislil. Šel je torej na svoj redni lov, spet raztrgal nekaj živali, zjutraj pa so ga ženske našle na njegovem mestu: pred studencem. Zaloge vode po kočah so medtem že pošle in na otoku je nastala žeja. Tako je minulo nekaj dni, lev je bil popoln gospodar samotnega otoka, prebivalci niso zmogli druge obrambe, kot da so se mu pokrili. Vsi pa so trpeli že silno žejo s svojimi živalmi vred, ker dnevi so tu dolgi in vroči. Slednjič ni preostalo drugega, da so ribiči naložili žene in živali, kolikor jih lev na svojih nočnih pohodih še ni raztrgal, na čolne in jih odpeljali na celino, kjer so hoteli polskati nekoga, ki bi imel kako orožje, da bi jih rešil premogočnega gospodarja. Preostali na otoku pa so izkopali jamo in vanjo privezali koze. Rea je lev drugo noč po tem planil nad koze in ni mogel več iz jame. Ko je spoznal, da je ujet, je začel strašno divjati in rjevati, da je vse popadla groza. V velikem krogu okrog jame zakurili ognje in tako celo noč držali rjovečega leva v njegovem ujetništvu. Naslednje jutro se je pripeljal na otok neki italijanski lovec, ki se je slučajno mudil v Somaliji. S seboj je svedel prinesel dobro puško, nabito z bridko kroglo. Približal se je jami in ustrelil divjega leva. Na otoku je zavladalo veliko veselje, žene so se vrnile s celine, dohod od studena je bil spet prost.

Qtroški kotiček

SLON SAMBO

(185) »Zdaj pa v troje naprej« je rekel Tukan. »Vesta, ni bilo lahko vaju najti! A s povpraševanjem sem vendarle naletel na vaju.« — »No — kaj pa spet to?« je Jan nenađoma vprašal, ko je ob robu gozda zagledal spečega človeka. »Pazi, pazi, da se ne zbudi,« ga je svaril Filip, saj nikoli ne veš, kaj bi to pomenilo. Jaz tukaj že nikomur nič več ne zaupam.«

(185) A ta človek se je navzlic temu zbudil in se je razveselil družine. Celo hrane jima je dal, rekoč: »Jaz sem Ing.« — »Pa ste videli tujec v tej deželi,« je povzel Filip, nakar je ta odvrnil: »Saj sem Kitajec.« In čeprav so se le težko razumeli, je Kitajec slišal zgodbo o Sambu, in mogel je fantoma pokazati vsaj pot na veliko snežno goro.

Lov z letalom

Jocku se je poznalo, da je v zadregi. »Najbrž bo res tako. Iti bova morala torej naokoli in ob potoku.«

»Gotovo se nama bo posrečilo. In možak naju še slišal ne bo.«

»Videl naju bo. Saj nimava nobnega kritja, kakor hitro stopiva iz potoka na plano.«

»Letalo morava na vsak način dobiti!«

V potokovi strugi sta bila varna, kajti dokler sta ostala pripognjena, ju je visoki breg dobro zakrival. Ni pa bila lahka reč, teči ves sključen, zlasti še, ker so bile nekatere kotanje precej globoke.

Več kot pet minut sta porabila, da sta dospela do mostu, kjer sta imela do letala najkrajšo pot.

Jock je oprezno pomolil glavo nad rob brega: »Veš kaj, najina grmada ga pa le pihnel. Samo dim pogledj!«

»Kaj pomagaj, ko se pa možak ne zmeni zanj. Vsako čakanje je nepotrebno.«

Jock pa je Tima ujel za roko. »Samo hip še počakaj! Že leze v letalo.«

A namesto da bi pognal, je možak motor ustavil, in sledila je tišina, ki jo je motilo samo praskanje grmade.

skoraj do dima, potem pa je izpustil Timovo roko.

»No zdaj pa le!« je rekel in Tim je šinil naprej kakor puščica z loka. Preden je Jock pritekel do letala, je bil od že v njem.

»Ga boš lahko vodil?« je sopihaje vprašal Jock.

»Upam da, vsaj vzleteti bom znal. O krmarenju pa res ne vem veliko. In danes še veter nagaja. Moral bom letalo obrniti proti njemu, da bom mogel vzleteti.«

»Potem pa kar hitro!« reče Jock, ko pogleda naokoli. »Od hiše sem prihajata dva moža, eden od njiju je najbrž Red.«

»Hitro požen propeler!« vikne Tim.

Jock propeler požen in ogreti motor začne takoj delovati. Jock spleza v letalo, Tim porine dušilec naprej in letalo se z glušicim ropotom jame premikati.

Zdaj je bilo z nosom obrnjeno proti potoku, a pobočje je bilo prekratko, da bi moglo vzleteti. Šicer mora pa tudi leteti proti vetru, zato je začel letalo obračati. Pa letalo se ne da tako lahko obrniti kakor avto: treba je velikega ovinka. Jock je prežal na Reda in njegovega tovariša. Obenem z letalom se je spustil v tek tudi ta možak in z velikimi skoki dirjal po pobočju travnika navzdol. Medtem, ko je Tim letalo zaobrnil, je bil možak že čisto blizu.

Bil je visok in zasnaven, divji pogled in izraz ob vremena ustrojenega obraza pa ni fantoma nič dobrega obetal, ako bi ju dobil v roke. Nič pa ni tratil časa in sape z grožnjami, ampak dirjal naravnost nad letalo. A veliki stroj še ni vzplaval, ampak trdo odskakoval od nevarnih tal. Vse je kazalo, do bo hrust pri letalu prej, preden se bo mogel Tim dvigniti.

Tim pa je ohranil začuda hladno kri. Namesto da bi letalo zasukal v stran in skušal pobegniti, ga je lepo premisljeno obrnil naravnost proti možaku. Da bi ne bil povežen, je moral skočiti v stran. Izvršil je to s čudovito

naglico, nato pa popadel konec krila, ki je šlo mimo njega. S svojo težo je letalo zagugal in če bi krilo udarilo ob tla, bi se moralo ustaviti ali pa celo prekucniti.

A Tim, je uganil možakov namen, zato je v istem hipu, ko je pograbil za krilo, zasukal letalo v nasprotno smer.

»Je že na tleh! Prekucnil si ga!« je viknil Jock.

Ker se je namreč levo krilo hitro dvignilo, je možaka sunilo v prsi in ga vrglo po tleh. Še preden si je mogel pobrati, je bilo letalo že daleč proč in brzelo s hitrostjo tridesetih milj na uro. Hip nato je Tim porinil drog nazaj, poskakovanje je prenehalo in veliki stroj je splaval po zraku.

Jock se je sklonil naprej in zavpil Timu na ušesa: »Izvrstno, Tim!«

Tim se je namuznil in sive oči so mu kar plesale.

»Saj sem vedel, da se nama posreči,« je kričal v odgovor. »Skrbi me le, če nisem morda možaka ubil.«

Jock je pogledal dol in se zasmejal.

»Če bi po njegovem obrazu sodil, si gotovo ranil njegova čuvstva, nič drugega.«

»Ker pa ne moreve slišati, kaj vpije, se nama ni treba zanj več brigati,« je zavpil Tim nazaj in vrtinčil kvišku. »Jock, če moreš, pošli dve čeladi in telefon, da se bova mogla pogovarjati!«

Jock prikima. V nekem stenskem predalu je našel dve čeladi in telefonska slušala, pa tudi usnjat suknič in površnik. Suknič je oblekel, površnik pa podal Timu, nato sta si nataknila čeladi, ju zvezala s telefonom in se udobno usedla drug poleg drugega.

»Zdaj letiva skoraj naravnost proti jugu,« reče Tim.

»Kje pa se nahajava?«

Redom nad velikim mestom. Najbrže je bil Swansea.«

»Mi ni znan. Kje sta pa preletela Somersetshire?«

»Nekoliko vzhodno od Westona, kolikor sem pač mogel uganiti, zagotovo ne vem. Bil je precej velik kraj in videl sem tudi svetilnik.«

»Bratec, to je pa precej nedoločno. Če je bil tisti kraj Weston, se morava držati južne smeri in za spoznanje proti vzhodu.«

»Prav, to najprej poskusiva! Če ne bo prav, bova pa šla na zapad po Bristolskem zalivu navzdol. Sem precej trdno prepričan, da bom tisti kraj zopet spoznal, čeprav sem ga preč videl le v mesečini.«

Tim je prikimal in obrnil letalo proti jugovzhodu.

»Odkar letam, se še nisem vozil s tako velikim ptičem,« reče Jocku. »Pa kako ti tudi gre!« Nekoliko odpre dušnik in igla brzinomera je zlezla na sto dvajset milj na uro.«

Jock se je ozrl preko roba svoje luknje. Moral pa je biti previden, kajti čeprav se je gibanje v letalu komaj opazilo, je pa zato zunaj pihal veter, da bi skoraj odnesel glavo.

»Jezero vidim,« hlastno vzdikne Jock. »Isto je, ki sva ga preletela sinoči z Redom!«

»Potem je tisto tvoje mesto Cardiff.«

Jezero je izginilo v ozadju, pred njima pa so vstale gore. Ko sta šinila preko grebenov, so se jima spredaj pokazale vode Bristolkega zaliva, vse blesteče v jasnem soncu. Nad Cardiffom sta letela tri tisoč čevljev visoko in Tim je krmaril veliko letalo naravnost preko zaliva.

TALE ZNAK NA KONCU VSAKE ŽARNICE JAMČI ZA KVALITETO

Premoq
koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezplačna

Samo Din 371,- mesečno

Vas stane darilo za celo družino. Darujte praktično

PHILIPS 735

prejemnik za vse življenje, kateri Vam leta in leta prinaša v hišo srečo in zadovoljstvo. Prepričajte se o kvaliteti v naših prodajalnah.

PHILIPS RADIO

Made in Holland

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Gospodična
izobražena, z malo maturo in trgovskim tečajem, želi primerno zaposlitev v Ljubljani. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Takoja« št. 19309.

Trgovski pomočnik
samostojen prodajalec in dober skladiščnik — želi prenesti službo v večje podjetje. Ponudbe prosil v upravo »Slovenca« pod »Zanesljiv« št. 19056.

Korespondent
perfektno v nemščini, španščini in srbohrvaščini, išče zaposlitev. Ponudbe podružnici »Slov.« v Ptuj pod »Korespondent 1400« št. 19092.

Naročajte in širite
»Slovenca«!

Službodobe

Mizarskega pomočnika
mlajšega, sprejem tiskov. Predstaviti se: Koblarjeva ul. 7, dvorišče.

Kolporterja
za nabožen tečaj, sprejem. Ponudbe v podr. »Slov.« v Celju pod »Kolporter« št. 19306.

Prodajalka
z večletno prakso v trgovini mešanega blaga, se sprejme. Le starejši moči naj pošljejo ponudbe s sliko v upravo »Slovenca« pod »Nastop Novo leto« št. 19227.

STROJI

Parni kotel
Tischbein, fabrikat Danubius, Budapest, 161 kv. m ogrevalne površine, 10 atmosfer, s Treppenrotem, še v pogonu. Proda ugodno Miroslav Kras, Zagreb, Heinzelova 54 D. Telefon 22-265.

Parni stroj
jakosti 220/250 KS, Sangerhausen Budapest, s kondenzatorjem, v odličnem stanju, vidi se lahko še v pogonu. — Prodaja »Jugofurda«, Miroslav Kras, Zagreb, Heinzelova ul. 54 D.

Radio

Seibt - super - radio
za razvajanega poslušalca, 5 cevn, 7 okrožij, 2 valovne dolžine, po 8300 din, modeli 1940. — Zastopstvo: Ludvik Heršič, Ljubljana, Rimska cesta št. 13.

Razno

Gumblince, gumbce, plise, monogrami, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciskanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Krompir
od 1.35 din naprej dobite pri Miklavžu pod tlemenatom. (1)

Trgovci!
Orehova jedra, ajdov in cvetlični med kupite najceneje v Medarni, Ljubljana, Zidovska ulica 6.

Ia sveža jajca
zajamčena, zaboj 720 komadov 800 din — franko voznina, razpošilja proti denarju vnaprej Drechsler G., Tuzla.

Lutklni vozički za božično darilo
Din 144, 172, 192, 196, 214, 286

Bogomir Divlak
Maribor
Ulica Kneza Kolja 4

Naprodaj
iz konkurzne mase trgovski portal s šipami in reolom. Povprašati v odvetniški pisarni dr. Albina Smoleta, Ljubljana, Dalmatinova 5.

VINA

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinarni v Ljubljani
TELEFON ŠTEV. 25-73

Kupimo

Bukovo gorivo
drva in klade, sveža in suha, kupujem vsako količino. Ponudbe na Exporter L. Mastrovič, Zagreb, Jelačićev trg 15.

Posvetva

Parcela
325 m² po 25 din prodam. Suveborska 25.

Parcela
4000 m², tik ob Celovski cesti, blizu remize, po 35 din, drugo v neposredni bližini mestnega vodovoda 6000 m² po 14 din, prodam. Brez hipoteke. Samo za gotovino. Posredovalci vsi izključeni. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Prvi dobi« št. 19289

Vnajem

ISČEJO:
Mlekarno
za izdelovanje mlečnih izdelkov, na deželi, že vpeljano, ali tudi na novo, vzamem takoj v najem. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Mlekarna« 1626.

SOBE

ODDAJO:
Prazno sobo
poseben vhod, parketirano, oddam takoj ali z januarjem. Sv. Petra c. 14, Zajec.

Zivali

Nemško dogo
psico, črno-belo, izborna čuvajka, poceni prodaja zamenja za kratkodlakega fokselna Albin Vreček, Ljubljana VII., Medvedova 30.

Zahvala

Vsem, ki so najino ljubljeno in nepozabno soprogo in mamico, gospo

Angelo Weber

obsuli s prekrasnimi venc in cvetjem, naju tolažili in z nama sočustvovali v najbridkejših urah ter spremili najino najdražjo na njen poslednji dom — se najiskreneje zahvaljujeva.

V Ljubljani, dne 12. decembra 1939.

Weber Rudolf in sin Branko

Umrli mi je mož, gospod

Edvard Černic

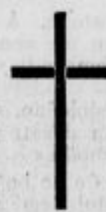
stavbenik in posestnik

dne 12. decembra 1939 ob 8.30 v Leonišču.

Pogreb pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 14. decembra, ob 16. uri iz hiše žalosti Dravlje - Ljubljana, Celovška cesta št. 246, na domače pokopališče v Dravljah.

Ljubljana - Dravlje, dne 12. decembra 1939.

Žalujoča soproga in ostalo sorodstvo

Umrli nam je naša iskreno ljubljena sestra, gospodična

MINKA JEGLJIČEVA

Pogreb blage pokojnice bo v sredo, dne 13. decembra ob pol 4 pop. izpred hiše žalosti, Radovljica 108, na tukajšnje pokopališče. Radovljica, dne 12. decembra 1939.

Malči, šolska upraviteljica; Albina in Poldi, učiteljice.

ZAHVALA. Vsem, ki ste našega ljubega ateka, dedeka, strica in tasta, gospoda

FRANJA CVETKA

šolskega upravitelja v pokoju

spremili na poti k večnemu počitku, mu okrasili krsto s prekrasnim cvetjem in nam ob njegovem slovesu izrazili sožalje, se iskreno zahvaljujemo. — Posebej pa se zahvaljujemo gg. zdravnikom in čč. sestram, ki so mu lajšali poslednje ure, čč. duhovščini, malemu šolarju za prirčni zadnji pozdrav, vsem govornikom kot zastopnikom krčevinskega učiteljskega zbora ter Rdečega križa, Ciril Metodove družbe in Zveze kulturnih društev, Sokolu Maribor III, ter mariborskega učiteljskega društva in Sokolom, ki so mu tvorili ob krsti častno stražo in spremstvo. — Vsem, prav vsem prirčna hvala za globoke izraze ob smrti moža, ki mu je bil poleg družine cilj življenja skrb za uboge in za kulturno rast njegovega naroda. Naj mu bo miren dom v onostranstvu, nam bo pa ostal spomin nanj vedno svež, prirčen in ljub.

Maribor, dne 13. decembra 1939.

Žalujoči otroci in sorodstvo.

Zahvala

Ob nenadni smrti naše ljubljene sestre

Slavke Burnik

upraviteljice pomožne šole v Mariboru

se prirčno zahvaljujemo g. notarju J. Kogeu za požrtvovalno delo in skrb, dalje častiti duhovščini, učiteljskemu zboru pomožne šole, učitelju g. Cvetku in nadzorniku g. Tomažiču za poslovilne govore, vodstvu obrtno nadaljevalne šole in vsem prijateljem in znancem za spremstvo na zadnji poti.

Zahvaljujemo se za poklonjene vence mariborski podružnici Ciril in Metodove družbe, učiteljskemu zboru pomožne in strokovno nadaljevalne šole, društvu učiteljev v Mariboru ter vsem ostalim za krasne šopke. Nadalje se zahvaljujemo vsem idrijskim tovarišem in sorojakom, ki so se udeležili pogreba v Ljubljani. Vsem: iskrena hvala!

Ljubljana, dne 12. decembra 1939.

Žalujoči ostali